

การบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของครูโรงเรียน ในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 14 สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2

สมยศ แสงผุย

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
ตุลาคม 2560
(ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย)

การบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของครูโรงเรียน ในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 14 สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2

สมยศ แสงผุย

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
ตุลาคม 2560
(ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย)

5820750532027: สาขาวิชา: การบริหารการศึกษา; ศษ.ม.(การบริหารการศึกษา)
คำสำคัญ: การบริหารงานวิชาการ/ การมีส่วนร่วมของครู/ โรงเรียนประถมศึกษาร้อยเอ็ด

สมยศ แสงผุย: การบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของครู โรงเรียนในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 14 สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ดเขต 2 (ACEDEMIC ADMINISTRATION WITH TEACHERS' PARTICIPATION OF THE SCHOOLS IN THE EDUCATION DEVELOPMENT NETWORK 14 UNDER THE OFFICE OF PRIMARY EDUCATION SERVICE, ROI ET AREA 2) คณะกรรมการควบคุมสารนิพนธ์: เอนก ศิลปนิลมาลย์, ค.ด., กฤตยากร ลดาวัลย์, ปร.ด. 124 หน้า. ปี พ.ศ. 2560.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อศึกษาระดับการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของครู โรงเรียนในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาที 14 สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ดเขต 2 2) เพื่อเปรียบเทียบการบริหารวิชาการแบบมีส่วนร่วมของครู โรงเรียนในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 14 สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ดเขต 2 จำแนกตาม เพศ อายุ ประสบการณ์การทำงาน และ 3) เพื่อรวบรวมข้อเสนอแนะ การบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของครู โรงเรียนในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 14 สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ดเขต 2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นข้าราชการครู โรงเรียนในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 14 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ดเขต 2 จาก 14 โรงเรียน จำนวน 92 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการใช้ตารางสำเร็จรูปของของเคซี่และมอร์แกน (Krejcie &Morgan) เป็นเกณฑ์กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ มีลักษณะเป็นแบบสอบถาม มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.971 การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติเชิงพรรณนา เพื่อหาค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean)ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ส่วนสถิติอ้างอิง ใช้ทดสอบค่า t-test , F-testเป็น การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One way ANOVA) วิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป

ผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของครู โรงเรียนในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 14 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย ได้แก่ การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา การพัฒนาสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา และการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

การบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของครู โรงเรียนในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 14 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 เมื่อเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมจำแนกตามเพศ อายุ ประสบการณ์การทำงาน โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของครู โรงเรียนในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 14 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 สามลำดับ คือ หลักสูตรสถานศึกษามีการพัฒนาให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน และปรับปรุงอยู่เสมอ ให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการสร้างและพัฒนาหลักสูตร การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษามีน้อยมาก ไม่เห็นความสำคัญของการวิจัย และไม่ได้นำผลมาใช้กับผู้เรียน ไม่ทำจริงจัง และมีการพัฒนาและจัดทำสื่อการเรียนการสอนอย่างหลากหลายเหมาะสมกับวัย และความต้องการของผู้เรียน

5820750532027: MAJOR: EDUCATIONAL ADMINISTRATION; M.Ed. (EDUCATIONAL ADMINISTRATION)
KEYWORDS: ACADEMIC ADMINISTRATION/TEACHERS' PARTICIPATION/ELEMENTARY SCHOOLS IN ROI ET PROVINCE

SOMYOT SEANGPHUI: ACEDEMIC ADMINISTRATION WITH TEACHERS' PARTICIPATION OF THE SCHOOLS IN THE EDUCATION DEVELOPMENT NETWORK 14 UNDER THE OFFICE OF PRIMARY EDUCATION SERVICE, ROIET AREA 2. ADVISOR COMMITTEE: ANEK SILPANIMAYA, Ph.D., KRITYAKORN LADAWAN, PhD. 124 PP. 2017.

The thematic paper served the purposes: 1) to study levels of academic administration with teachers' participation of elementary schools in The Education Development Network 14 under The Office of Primary Education Service Office, Area 2, 2) to compare levels of it with their participation of elementary schools as such with differing variables of genders, ages and working experiences, 3) to suggest guidelines on bolstering it with their participation of elementary schools. The sampling group for the research were 92 teachers out of fourteen elementary schools in the above network; it gained the whole amount through Krejcie's & Morgan's table used as a criterion for setting the number. The research instrument was the questionnaire with the reliability at 0.97. Data were analyzed using descriptive statistics to find percentages, means, standard deviations, and referential ones to seek for t-test and F-test (One-way ANOVA). The computer software package was utilized to process data.

Outcomes of research findings:

1. Results of research findings in the overall aspect have found the high levels of academic administration with teachers' participation of elementary schools in the above network. When taking each aspect into account, six aspects in the descending order of means are developments of: i) learning processes, ii) school curricula, iii) quality assurance systems inside schools, iv) instructional media, v) innovation and educational technologies, and vi) research for educational qualities.

2. The results of comparison have found that differing variables of teachers' genders, ages and working experiences show no differences in levels of academic administration of elementary schools in the aforesaid network.

3. Suggestions in the descending order of first three frequencies for bolstering academic administration with teachers' participation of elementary schools have been recommended in each numerical item. 1) Curricula must be developed in accordance with communities' requirements and be dynamic. School administrators should have community members take part in drawing up and developing curricula. 2) Researches for developing education deems marginal; no attention has been paid to crucial importance of them. So far, research findings have never been brought into use to enhance learners. In practice, they are not even really implemented. 3. Instructional media have to be developed and catered in various ranges. Nevertheless, they have to be appropriate for learners' ages and their requirements.

ประกาศคุณูปการ

สารนิพนธ์เล่มนี้สำเร็จลงได้ด้วยดีเพราะความอนุเคราะห์จากมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด และคณาจารย์ที่ประสิทธิ์ประสารทวิชาความรู้ ตลอดจนเจ้าหน้าที่ทุกท่านที่ให้คำแนะนำเป็นอย่างดีมาโดยตลอด

ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เอนก ศิลปนิลมาลย์ และดร.กฤตยากร ลดาวัลย์ ที่ท่านทั้งสองกรุณารับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ให้ความรู้ คำแนะนำ คำปรึกษา และตรวจแก้ไข อันเป็นประโยชน์แก่ผู้วิจัย

ขอกราบนมัสการขอบพระคุณ พระครูสังฆรักษ์ไชยรัตน์ ชยรตโน(ขันโท)ดร. อาจารย์ประจำหลักสูตรสาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ขอขอบพระคุณ ดร.วิมลพร สุวรรณแสนทวี อาจารย์ประจำหลักสูตรสาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด และนายพิชัย สีพลี ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านโนนทรายสระทอง อำเภอพนมไพร จังหวัดร้อยเอ็ด ที่ให้ความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย จนทำให้สารนิพนธ์เล่มนี้เสร็จสมบูรณ์

ขอขอบพระคุณคณะกรรมการในการสอบทุกท่านที่กรุณาตรวจรูปแบบ ให้คำแนะนำ แก้ไขรูปแบบ และรูปเล่ม จนทำให้สารนิพนธ์เล่มนี้เสร็จสมบูรณ์

ขอขอบพระคุณคณะครูโรงเรียน ศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 14 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ดเขต 2 ทุกท่าน ที่ให้ความช่วยเหลือในด้านการให้ข้อมูลและการเก็บข้อมูลในการค้นคว้าการวิจัย จนทำให้สารนิพนธ์เล่มนี้สำเร็จลงได้อย่างสมบูรณ์

ขอขอบพระคุณบิดา มารดา ครู อาจารย์ ครอบครัว และผู้มีอุปการคุณทุกท่านที่ช่วยส่งเสริมสนับสนุนกระตุ้นเตือน และเป็นกำลังใจตลอดมา

สมยศ แสงผุย

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย..... ง

บทคัดย่อภาษาอังกฤษ..... ฉ

ประกาศคุณูประการ..... ซ

สารบัญ..... ฌ

สารบัญตาราง..... ฎ

สารบัญภาพ..... ฐ

บทที่

1 บทนำ..... 1

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา..... 1

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย..... 3

1.3 สมมติฐานของการวิจัย..... 4

1.4 ขอบเขตของการวิจัย..... 4

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ..... 5

1.6 คำนิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย..... 5

2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง..... 9

2.1 แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการบริหารสถานศึกษา..... 9

2.2 แนวคิดและหลักการบริหารงานวิชาการ..... 14

2.3 หลักการมีส่วนร่วมและบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วม..... 28

2.4 สภาพบริบทของโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 14..... 50

2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง..... 52

2.6 สรุปกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย..... 61

3 วิธีดำเนินการวิจัย..... 62

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง..... 62

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย..... 63

3.3 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ..... 64

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล..... 65

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล..... 66

3.6 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล..... 66

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	68
4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	68
4.2 ขั้นตอนในการวิเคราะห์ข้อมูล	69
4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	69
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	85
5.1 สรุปผล	86
5.2 อภิปรายผล	89
5.3 ข้อเสนอแนะ	93
บรรณานุกรม	94
ภาคผนวก	100
ภาคผนวก ก รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย	101
ภาคผนวก ข หนังสือขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย	103
ภาคผนวก ค หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูล	107
ภาคผนวก ง เครื่องมือเพื่อการวิจัย	109
ภาคผนวก จ ค่าอำนาจจำแนก และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม	117
ภาคผนวก ฉ ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถามเพื่อการวิจัย	119
ประวัติผู้วิจัย	124

สารบัญภาพ

ภาพที่ หน้า

1 สถานที่ตั้งศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 14..... 50

2 สรุปกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย..... 61

บทที่ 1
บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในสถานการณ์ที่โลกกำลังเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ระบบการบริหารจัดการศึกษาของไทยจำเป็นต้องมีรูปแบบบริหารงานด้านการศึกษาที่ทันสมัย เพื่อปรับระบบให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลง ทั้งด้านการเปลี่ยนการเมือง สังคม เศรษฐกิจ และวัฒนธรรม ดังจะเห็นได้จาก หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ได้กำหนดรูปแบบการบริหารการจัดการศึกษาแนวใหม่ โดยการเปิดโอกาสให้องค์กร ทุกภาคส่วน และทุกคน มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษา เพื่อนำไปสู่ความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคม การกระจายอำนาจในการบริหารจัดการศึกษาทั้งภารกิจ อำนาจหน้าที่ ความรับผิดชอบและการตัดสินใจของการบริหารจากกระทรวงลงมาสู่เขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาโดยตรง ซึ่งเป็นหน่วยปฏิบัติที่จะทำให้การบริหารการจัดการศึกษามีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลมากที่สุดสำหรับผู้เรียน กฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์การแบ่งส่วนราชการภายในสถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานหรือส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่น พ.ศ. 2547 กำหนดให้สถานศึกษาแบ่งส่วนราชการในสถานศึกษาตามภารกิจของสถานศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (2546, หน้า 32) แบ่งส่วนราชการในสถานศึกษาเป็น 4 งาน คือ งานบริหารวิชาการ งานการบริหารงบประมาณ งานการบริหารบุคคล และงานการบริหารทั่วไป สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดขอบข่ายงานวิชาการ 12 ด้าน คือ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การวัดผลประเมินผลและการเทียบโอนผลการศึกษา การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา การพัฒนาสื่อนวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ การนิเทศการศึกษา การแนะแนวการศึกษา การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา การส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถาบันอื่น

การบริหารสถานศึกษา ในส่วนของการบริหารงานวิชาการถือว่าเป็นงานสำคัญที่สุดในการจัดการศึกษา ซึ่งเกี่ยวข้องกับผู้บริหาร ครู ที่จะต้องปฏิบัติหน้าที่ในการดำเนินงาน การจัดการเรียนการสอนให้กับนักเรียนเพื่อส่งเสริมให้เกิดผลสัมฤทธิ์ที่ดีต่อนักเรียน ครู ถือว่าเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่สุดอย่างยิ่งในการจัดการเรียนการสอน ดังนั้น ครูจึงมีความจำเป็นในการมีส่วนร่วมในการจัดดำเนินการวิชาการเพราะองค์ประกอบหลักของการบริหาร คือ การปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้กระบวนการสอน การปฏิรูปหลักสูตร และการปฏิรูปการบริหารจัดการ ทั้ง 3 หลักนี้ จะสำเร็จได้จะต้องอาศัยบุคลากรครู เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของหลักการจัดการศึกษาที่ดีและมีคุณภาพ ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2544, หน้า 1)

กล่าวว่า งานวิชาการเป็นงานหลักของการบริหารสถานสถานศึกษา ไม่ว่าสถานศึกษาจะเป็นประเภทไหนก็ตาม มาตรฐานและคุณภาพของสถานศึกษาจะพิจารณาได้จากผลงานวิชาการ เนื่องจากงานวิชาการเกี่ยวข้องกับหลักสูตรการจัดโปรแกรมการศึกษาและการจัดการเรียนการสอนซึ่งเป็นหัวใจของสถานศึกษาและกับผู้บริหารสถานศึกษาและบุคลากรทุกระดับของสถานศึกษา ซึ่งจะเกี่ยวข้องทางตรงหรือทางอ้อมก็ขึ้นกับลักษณะงานนั้น ๆ การบริหารงานวิชาการถือเป็นภารกิจหลักของโรงเรียนที่ผู้บริหารสถานศึกษาหรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา ตระหนักให้ความสำคัญเป็นอย่างมาก และจะต้องให้เวลามากกว่างานด้านอื่น ๆ โดยทำหน้าที่เป็นผู้นำทางวิชาการให้คำแนะนำร่วมกับครูในการบริหารจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด งานวิชาการถือว่าเป็นงานหลักและสำคัญที่สุดของโรงเรียนที่จะส่งผลโดยตรงต่อคุณภาพการศึกษาโดยภาพรวมของประเทศ ทั้งนี้เนื่องจากงานวิชาการจะเป็นตัวบ่งชี้คุณภาพการศึกษาและมาตรฐานของโรงเรียนซึ่งมีลักษณะที่คล้ายกับร่างกายของคนหรือเด็กเป็นส่วนงานที่ใหญ่ที่สุดของระบบ และเป็นงานที่เป็นหัวใจของโรงเรียน โดยมีหลักสูตรเป็นส่วนที่สำคัญที่สุดของงานวิชาการ ที่ใช้กำกับการจัดระบบการทำงานของโรงเรียนและใช้กำกับกระบวนการทำงานส่วนต่าง ๆ ของโรงเรียนให้ตอบสนองและสนับสนุนการทำงานของงานวิชาการ คือให้ผลผลิตที่มีคุณภาพให้ได้คนดีที่เป็นคนสมบูรณ์ งานวิชาการจึงกลายเป็นงานที่ครอบคลุมโรงเรียนทั้งระบบ ดังนั้น โรงเรียนใดที่งานวิชาการก้าวหน้าโรงเรียนนั้นมักจะมีชื่อเสียงเป็นที่นิยม และเป็นที่ยอมรับ ส่วนโรงเรียนใดงานวิชาการล้าหลังอ่อนด้อย โรงเรียนนั้นจะไม่เป็นที่นิยมขาดศรัทธาและไม่เป็นที่ยอมรับ (อุทัย บุญประเสริฐ, 2540, หน้า 1)

การบริหารงานวิชาการเป็นภาระหน้าที่หลักของผู้บริหารโรงเรียนต้องให้ความสำคัญและให้เวลามากที่สุด โดยเฉพาะอย่างยิ่งเป็นงานที่จะต้องปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอนซึ่งเป็นจุดมุ่งหมายหลักของโรงเรียน เป็นเครื่องชี้ความสำเร็จและความสามารถของผู้บริหาร (เกษม โสมศรีแพง, 2554, หน้า 40) การจัดการศึกษาต้องกำหนดวัตถุประสงค์ของการศึกษาให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงสังคม เศรษฐกิจและเทคโนโลยี โดยเฉพาะอย่างยิ่งการบริหารงานวิชาการ ซึ่งจัดเป็นงานหลักของการบริหารการจัดการศึกษาของโรงเรียน ไม่ว่าจะเป็นสถานศึกษาประเภทใด มาตรฐานและคุณภาพของสถานศึกษาจะพิจารณาได้จากผลงานวิชาการ ดังนั้นในส่วนของการบริหารงานวิชาการถือเป็นงานหลักของโรงเรียน มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการจัดการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ มาตรฐานคุณภาพการศึกษาจะปรากฏเด่นชัดในการพัฒนาประเทศให้ก้าวหน้าจำเป็นต้องมีระบบการจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ คุณภาพของการศึกษาจะดีหรือไม่เพียงใดขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลายประการ 1) การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา 2) การพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอน 3) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 4) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา 5) การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา เป็นต้น การมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการนั้น มีความสำคัญเป็นอย่างมาก

การบริหารงานวิชาการของครู โรงเรียนในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 14 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ดเขต 2 จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องได้รับทราบการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยเฉพาะการบริหารงานวิชาการ อันประกอบไปด้วย 1) ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา เริ่มจาก การสำรวจความต้องการของท้องถิ่น ร่วมการวางแผน การจัดทำโครงสร้าง ร่วมการนิเทศติดตามและเมินหลักสูตร 2) ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ โดยครูจะต้องมีการจัดทำแผนการเรียนรู้ที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญและให้ผู้ปกครอง ครอบครัว และชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ 3) ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา มุ่งการพัฒนาครูให้สามารถนำการวิจัยมาเป็นส่วนหนึ่งในการเรียนการสอน อันจะทำให้การพัฒนานักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ตามที่หลักสูตรต้องการ 4) ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา ครูสามารถผลิตสื่อการเรียนการสอน หรือประสานกับหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อให้การเรียนรู้มีคุณภาพก้าวทันเทคโนโลยีสารสนเทศ 5) ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา การมีส่วนร่วมในการประเมินตนเองจะทำให้สถานศึกษาเป็นที่ยอมรับ

ศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 14 มีความต้องการจะให้มีการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วม ดังนั้นจึงจำเป็นต้องรู้ระดับการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมและข้อเสนอแนะของครูในกลุ่ม ผู้วิจัยในฐานะ หัวหน้าฝ่ายวิชาการ โรงเรียนบ้านโนนทรายสระทอง จึงมีความประสงค์ที่จะทำการวิจัยเรื่อง การบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของครู โรงเรียนในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 14 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ดเขต 2 เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมและการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของครูโรงเรียน ในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 14 สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.2.1 เพื่อศึกษาระดับการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของครู โรงเรียนในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาที 14 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2

1.2.2 เพื่อเปรียบเทียบระดับการบริหารวิชาการแบบมีส่วนร่วมของครู โรงเรียนในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 14 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 จำแนกตาม เพศ อายุ ประสบการณ์การทำงาน

1.2.3 เพื่อรวบรวมข้อเสนอแนะ การบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของครู โรงเรียนในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 14 สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2

1.3 สมมุติฐานการวิจัย

1.3.1 ครูที่มีเพศต่างกัน มีระดับการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วม โรงเรียนในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 14 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ดเขต 2 แตกต่างกัน

1.3.2 ครูที่มีอายุต่างกัน มีระดับการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วม โรงเรียนในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 14 สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 แตกต่างกัน

1.3.3 ครูที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีระดับการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วม โรงเรียนในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 14 สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 แตกต่างกัน

1.4 ขอบเขตของการวิจัย

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการศึกษา ดังนี้

1.4.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นข้าราชการครูโรงเรียน ในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 14 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ดเขต 2 ประกอบด้วย 14 โรงเรียน จำนวนประชากร 120 คน ดังนี้

1.	โรงเรียนทุ่งหมื่นทุ่งแสนพิทยาคม	ครูจำนวน 8 คน
2.	โรงเรียนบ้านหัวนา	ครูจำนวน 12 คน
3.	โรงเรียนบ้านสมสะอาด	ครูจำนวน 7 คน
4.	โรงเรียนอนุบาลเมืองพนมไพร	ครูจำนวน 25 คน
5.	โรงเรียนวารีสวัสดิ์วิทยา	ครูจำนวน 13 คน
6.	โรงเรียนบ้านโพธิ์งาม	ครูจำนวน 4 คน
7.	โรงเรียนบ้านสระแก้วเจริญศิลป์	ครูจำนวน 10 คน
8.	โรงเรียนบ้านหนองทัพไทย	ครูจำนวน 14 คน
9.	โรงเรียนบ้านโนนทรายสระทอง	ครูจำนวน 5 คน
10.	โรงเรียนบ้านหัวหนองกุดหลด	ครูจำนวน 4 คน
11.	โรงเรียนดอนเสาโฮงนิคมวิทยาคาร	ครูจำนวน 9 คน
12.	โรงเรียนดอนดู่ดอนเจริญ	ครูจำนวน 2 คน
13.	โรงเรียนบ้านชะโดเหล่าบึงแก้ว	ครูจำนวน 1 คน
14.	โรงเรียนบ้านดอนเจริญ	ครูจำนวน 6 คน

1.4.2 ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรอิสระ

1) เพศ ได้แก่ เพศชาย และเพศหญิง

2) อายุ ได้แก่ อายุของครูผู้ตอบแบบสอบถาม

3) ประสบการณ์การทำงาน ได้แก่ ระยะเวลาการปฏิบัติงานของครูผู้ตอบ แบบสอบถาม

ตัวแปรตาม

ได้แก่ การบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของครูโรงเรียน ในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 14 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ดเขต 2 ตามกรอบงานการบริหารงานวิชาการ ของกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 ดังนี้

1) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

2) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้

3) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

4) การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา

5) การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

1.4.3 พื้นที่ที่ทำการวิจัย

ได้แก่ โรงเรียนในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 14 สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 จำนวน 14 โรงเรียน

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.5.1 ได้ทราบถึงระดับการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของครู โรงเรียนในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 14 สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 ไปใช้ในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการ

1.5.2 ผลที่ได้จากการวิจัยจะเป็นข้อมูลในการปรับปรุง และพัฒนา การบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของครู โรงเรียนในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 14 สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

1.5.3 ผลการวิจัยจะเป็นสารสนเทศสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา นำมาใช้ในการพัฒนาการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วม

1.6 นิยามศัพท์เฉพาะ

การบริหารงานวิชาการ หมายถึง กระบวนการบริหารกิจกรรมทุกด้านที่เกี่ยวข้องกับการปรับปรุงการเรียนการสอนให้ดีขึ้น การปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนตลอดจนการประเมินผลการ

เรียนการสอน เพื่อให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร และจุดมุ่งหมายของการศึกษา เพื่อเกิดประโยชน์สูงสูดแก่ผู้เรียน

การบริหารแบบมีส่วนร่วม (Participative Management) หมายถึง กระบวนการที่บุคคลได้มีส่วนเกี่ยวข้องในการปฏิบัติงานทั้งทางด้านการแสดงความคิดเห็น การตัดสินใจ การรับผิดชอบการวางแผนการปฏิบัติงานตลอดจนการประเมินผล โดยใช้ความคิดสร้างสรรค์และความเชี่ยวชาญในการปฏิบัติงานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์หรือแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นจากการบริหารงานในองค์การ

การบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วม หมายถึง การเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการดำเนินงานทางด้านวิชาการ ให้ข้อมูลความคิดเห็นข้อเสนอแนะ ตัดสินใจเลือกวิธีการดำเนินงาน ในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 5 ด้าน อันประกอบด้วย

1) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา หมายถึง การวิเคราะห์เอกสารหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 สาระแกนกลางของกระทรวงศึกษาธิการ ข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับสภาพปัญหา และความต้องการของสังคม ชุมชน และท้องถิ่น การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมและประเมินสถานภาพสถานศึกษา เพื่อกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย คุณลักษณะที่พึงประสงค์ โดยการมีส่วนร่วมของครู การจัดทำโครงสร้างหลักสูตรและสาระต่าง ๆ ที่กำหนดให้มีในหลักสูตรสถานศึกษาที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ เป้าหมาย คุณลักษณะที่พึงประสงค์ โดยพยายามบูรณาการเนื้อหาสาระทั้งในสาระเดียวกันและระหว่างกลุ่มสาระการเรียนรู้ตามความเหมาะสม การนำหลักสูตรไปใช้ในการเรียนการสอน และการบริหารจัดการใช้หลักสูตรให้เหมาะสม การนิเทศหลักสูตร การติดตามและประเมินผลการใช้หลักสูตร การปรับปรุง และพัฒนาหลักสูตรตามความเหมาะสม

2) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ หมายถึง การส่งเสริมให้ครูจัดกระบวนการเรียนรู้ตามสาระและหน่วยการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ส่งเสริมให้ครูจัดกระบวนการเรียนรู้โดยจัดฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ และการเผชิญสถานการณ์ การประยุกต์ใช้ความรู้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา การเรียนรู้จากประสบการณ์จริง การปฏิบัติการจริง จัดให้มีการนิเทศการสอนแก่ครูในกลุ่มสาระต่าง ๆ ส่งเสริมให้มีการพัฒนาการครูเพื่อพัฒนากระบวนการเรียนการสอนตามความเหมาะสม จัดให้มีการนิเทศการเรียนการสอนแก่ครูในกลุ่มสาระต่าง ๆ โดยเน้นการนิเทศที่ร่วมมือกันแบบกัลยาณมิตร

3) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา หมายถึง การศึกษา วิเคราะห์ วิจัย การบริหารจัดการและการพัฒนาคุณภาพงานวิชาการในภาพรวมของสถานศึกษา ส่งเสริมให้ครูวิเคราะห์ วิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ ประสานความร่วมมือในการวิเคราะห์วิจัย ตลอดจนเผยแพร่งานวิจัย หรือพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนและงานวิขาการกับสถานศึกษา บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถาบัน

4) การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา หมายถึง การศึกษาวิเคราะห์ความจำเป็นในการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนการสอน และการบริหารงานวิชาการ ส่งเสริมให้ครูมีส่วนร่วมผลิต พัฒนาสื่อ และนวัตกรรมการเรียนการสอน จัดหาสื่อและเทคโนโลยีเพื่อใช้ในการเรียนการสอน และพัฒนางานด้านวิชาการ ประสานความร่วมมือในการผลิต จัดหาพัฒนาการใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนการสอน และพัฒนางานวิชาการกับสถานศึกษา บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่น การประเมินผลการพัฒนาการใช้สื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

5) การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา หมายถึง การจัดระบบโครงสร้างองค์กรให้รองรับการจัดระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา กำหนดเกณฑ์การประเมิน เป้าหมายความสำเร็จของสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษา ครูมีส่วนร่วมวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามระบบการประกันคุณภาพการศึกษา ดำเนินการพัฒนาตามแผน ติดตามตรวจสอบและประเมินคุณภาพภายในเพื่อปรับปรุงพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ประสานความร่วมมือกับสถานศึกษาและหน่วยงานอื่นในการปรับปรุงระบบประกันคุณภาพภายใน

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ดเขต 2 หมายถึง หน่วยงานทางการศึกษาที่เกิดขึ้นตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง การกำหนดเขตพื้นที่การศึกษา เมื่อวันที่ 7 กรกฎาคม พ.ศ. 2546 ด้วยการรวมภารกิจ บุคลากรและทรัพย์สินของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดร้อยเอ็ด สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด สำนักงานกรมสามัญศึกษา ศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด สำนักงานศึกษาธิการอำเภอ และสำนักงานการประถมศึกษา ใน 8 อำเภอ ได้แก่ อำเภอปทุมรัตต์ อำเภอเกษตรวิสัย อำเภอเมือสรวง อำเภอสุวรรณภูมิ อำเภอหนองฮี อำเภอโพนทราย อำเภออาจสารมารถ และอำเภอพนมไพร

ศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษา หมายถึง ศูนย์เครือข่ายเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารและการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ที่ 14 (เมืองแสนทัพไทย) ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ดเขต 2 ประกอบด้วย 4 ตำบล คือ ตำบลสระแก้ว ตำบลพนมไพร ตำบลวารีสวัสดิ์ ตำบลหนองทัพไทย มีทั้งหมด 14 โรงเรียน

โรงเรียน หมายถึง สถานศึกษาที่จัดการเรียนการสอนตั้งแต่ระดับปฐมวัย ถึง ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 14 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ดเขต 2 จำนวน 14 โรงเรียน

ครู หมายถึง ข้าราชการครู ที่ปฏิบัติงานอยู่สถานศึกษา ในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 14 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ดเขต 2 ในปีการศึกษา 2560

เพศ หมายถึง เพศของครูผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ 1) เพศชาย และ 2) เพศหญิง

อายุ หมายถึง อายุของครูผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ 1) น้อยกว่า 30 ปี 2) 30 – 40 ปี และ 3) มากกว่า 40 ปี

ประสบการณ์การทำงาน หมายถึง ระยะเวลาในการปฏิบัติงานในฐานะครูผู้สอน ตั้งแต่เริ่มปฏิบัติงานจนถึงปัจจุบัน ได้แก่ 1) น้อยกว่า 10 ปี 2) 10 – 20 ปี และ 3) มากกว่า 20 ปี

บทที่ 2
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง การบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของครูโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 14 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ดเขต 2 ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องประกอบด้วย

2.1 แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการบริหารสถานศึกษา

2.2 แนวคิดและหลักการบริหารงานวิชาการ

2.3 หลักการมีส่วนร่วมและบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วม

2.4 สภาพบริบทของโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 14

2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.6 กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการบริหารสถานศึกษา

2.1.1 ความหมายของการบริหารสถานศึกษา

การบริหารสถานศึกษา เป็นเรื่องที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในเรื่องการจัดระบบการศึกษา เพราะเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานของผู้บริหารสถานศึกษาและบุคคลที่เกี่ยวข้องในองค์การที่มุ่งไปสู่ความสำเร็จของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้กับผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้ ซึ่งมีผู้ให้ความหมายของการบริหารสถานศึกษา ไว้ดังนี้

บุญจันทร์ จันทร์เจียม (2548, หน้า 13) ได้ให้ความเห็นว่า การบริหารสถานศึกษาหมายถึง การปฏิบัติภารกิจของผู้บริหารสถานศึกษาอย่างเป็นระบบในด้านการบริหารวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป ให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่สถานศึกษาได้กำหนดไว้

นิคม แก้วสา (2548, หน้า 13) ให้ความหมายว่า การบริหารสถานศึกษาเพื่อความเป็นเลิศ คือการบริหารสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ จะยึดเป้าหมาย คือ คุณภาพการศึกษาของนักเรียน โดยมีงานวิชาการเป็นหลัก งานวิชาการเป็นงานที่สำคัญที่สุดในการที่จะทำให้นักเรียนบรรลุจุดหมายที่กำหนดไว้ในหลักสูตร ส่วนงานอื่นเป็นงานสนับสนุนและเป็นงานเสริมให้งานวิชาการประสบผลสำเร็จยิ่งขึ้น

อุบล เพียรพิทักษ์ (2548, หน้า 13) กล่าวว่า การบริหารสถานศึกษาหมายถึง การบริหารงานในสถานศึกษาทุก ๆ ด้าน สำหรับรูปแบบและวิธีการในการบริหารงานแต่ละสถานศึกษาจะแตกต่าง

กันไป ตามความรู้ความสามารถในการใช้ศาสตร์และศิลป์ในการบริหารงานของผู้บริหารแต่ละภารกิจของผู้บริหาร

มนทิพย์ ทรงกิตติพิศาล (2552, หน้า 33) ได้กล่าวถึงการบริหารงานสถานศึกษา หมายถึง การจัดการส่งเสริมช่วยเหลือกันของผู้เกี่ยวข้องที่จะผลักดันให้แผนยุทธศาสตร์ของสถานศึกษาให้บรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่วางไว้

สรุปได้ว่า การบริหารสถานศึกษา หมายถึง กระบวนการในการทำงาน โดยมีผู้บริหารสถานศึกษาปฏิบัติภารกิจอย่างเป็นระบบในสถานศึกษาที่ดำเนินการ 4 ด้าน คือ ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไป

2.1.2 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการบริหารสถานศึกษา

แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการบริหารสถานศึกษา มีความสำคัญมากในการจัดการส่งเสริมช่วยเหลือกันของผู้เกี่ยวข้องที่จะผลักดันให้การบริหารจัดการของสถานศึกษาบรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่วางไว้ ซึ่งได้สรุปแนวคิดทฤษฎีไว้ ดังนี้

ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ได้กำหนดสาระสำคัญไว้ในมาตรา 39 ว่า ให้กระทรวงกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา โดยแบ่งขอบข่ายงานบริหารสถานศึกษาไว้ 4 ด้าน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี, 2553, หน้า 14) คือ

1) ด้านการบริหารวิชาการ
2) ด้านการบริหารงบประมาณ
3) ด้านการบริหารงานบุคคล
4) ด้านการบริหารทั่วไป

กระทรวงศึกษาธิการ (2550, หน้า 30 – 32) ได้กำหนดว่า การบริหารจัดการของสถานศึกษาซึ่งมีหน้าที่ให้บริการการศึกษาแก่ประชาชนและเป็นสถานศึกษาของรัฐจึงนำหลักการว่าด้วยการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี ซึ่งที่เรียกทั่วไปว่า ธรรมาภิบาล มาบูรณาการในการบริหารและจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับโรงเรียนที่เป็นนิติบุคคล หลักการดังกล่าวได้แก่

1) หลักนิติธรรม
2) หลักคุณธรรม
3) หลักความโปร่งใส
4) หลักการมีส่วนร่วม
5) หลักความรับผิดชอบ
6) หลักความคุ้มค่า

คิมบรอจห์และนันเนอร์ (Kimbrough and Numnery, 1976, p 164, อ้างใน อุบล เพียรพิทักษ์, 2548, หน้า 14) ได้แบ่งงานบริหารสถานศึกษาเป็น 8 งานด้วยกัน คือ

1) งานบริหารหลักสูตรและการสอน

2) งานบริหารเศรษฐกิจการศึกษา

3) งานธุรการ

4) งานบริหารบุคคล

5) งานกิจการนักเรียน

6) งานสภาวะผู้นำในด้านความสัมพันธ์กับชุมชน

7) งานด้านการประเมินผลการวิจัย

8) งานสร้างความเชื่อถือจากประชาชน

เซอร์จิโอแวนนี่และคนอื่น ๆ (Sergiovanni and others, 1980, p. 260, อ้างใน มนทิพย์ ทรงกิตติพิศาล, 2552, หน้า 32) ได้เสนอแนะว่า งานการบริหารสถานศึกษา ควรประกอบไปด้วยงานสำคัญ 8 ประการ คือ

1) งานสัมพันธ์กับชุมชน

2) งานกิจการนักเรียน

3) งานหลักสูตรการสอน

4) งานบริหารบุคลากร

5) งานอาคารสถานที่

6) งานธุรการ

7) งานพัฒนาบุคลากร

8) งานประเมินผล

จากแนวคิดที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยได้แนวคิดตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ในการศึกษาเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย ด้านการบริหารวิชาการ ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไป ซึ่งเป็นขอบข่ายและภารกิจการบริหารและการจัดการศึกษา ดังต่อไปนี้

2.1.2.1 ด้านการบริหารวิชาการ

(1) การพัฒนาหลักการดำเนินการเกี่ยวกับการให้ความเห็นการพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่น

(2) การวางแผนงานด้านวิชาการ

(3) การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา

(4) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

(5) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้

(6) การวัดผล ประเมินผล และการดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน

(7) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

(8) การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้

(9) การนิเทศการศึกษา

(10) การแนะแนว

(11) การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

(12) การส่งเสริมชุมชน

(13) การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น

(14) การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน สถานประกอบการและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

(15) การจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษา

(16) การคัดเลือกหนังสือ

(17) การพัฒนาและการใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

2.1.2.2 ด้านการบริหารงบประมาณ

(1) การจัดทำแผนงบประมาณและคำขอตั้งงบประมาณเพื่อเสนอต่อเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

(2) การจัดทำแผนปฏิบัติการใช้จ่ายเงิน ตามที่ได้รับจัดสรรงบประมาณจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยตรง

(3) การอนุมัติการใช้จ่ายงบประมาณที่ได้รับการจัดสรร

(4) การขอโอนและการขอเปลี่ยนแปลงงบประมาณ

(5) การรายงานผลการเบิกจ่ายงบประมาณ

(6) การตรวจสอบติดตามและรายงานการใช้งบประมาณ

(7) การตรวจสอบติดตามและรายงานการใช้ผลผลิตจากงบประมาณ

(8) การระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา

(9) การปฏิบัติงานอื่นใดตามที่ได้รับมอบหมายเกี่ยวกับกองทุนเพื่อการศึกษา

(10) การบริหารจัดการทรัพยากรเพื่อการศึกษา

(11) การวางแผนพัสดุ

(12) การกำหนดรูปแบบรายการหรือคุณลักษณะเฉพาะของครุภัณฑ์หรือสิ่งก่อสร้างที่ใช้เงินงบประมาณเพื่อเสนอต่อเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

(13) การพัฒนาระบบข้อมูลและสารสนเทศเพื่อการจัดทำและจัดหาพัสดุ

(14) การจัดหาพัสดุ

(15) การควบคุมดูแล บำรุงรักษาและจำหน่ายพัสดุ

(16) การจัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สิน

(17) การเบิกเงินจากคลัง

(18) การรับเงิน การเก็บรักษาเงิน และการจ่ายเงิน

(19) การนำเงินส่งคลัง

(20) การจัดทำบัญชีการเงิน

(21) การจัดทำรายงานทางการเงินและงบการเงิน

(22) การจัดทำและจัดหาแบบพิมพ์บัญชี ทะเบียนและรายงาน

2.1.2.3 ด้านการบริหารงานบุคคล

(1) การวางแผนอัตรากำลัง

(2) การจัดสรรอัตรากำลังข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา

(3) การเปลี่ยนตำแหน่งให้สูงขึ้น การย้ายข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา

(4) การสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง

(5) การดำเนินการเกี่ยวกับการเลื่อนขั้นเงินเดือน

(6) การประเมินผลการปฏิบัติงาน

(7) การดำเนินการทางวินัย และการลงโทษ

(8) การสั่งพักราชการและการสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อน

(9) การรายงานการดำเนินงานทางวินัยและการลงโทษ

(10) การอุทธรณ์และการร้องทุกข์

(11) การออกจากราชการ

(12) การจัดระบบและการจัดทำทะเบียนประวัติ

(13) การจัดทำบัญชีรายชื่อและให้ความเห็นเกี่ยวกับการเสนอขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์

(14) การส่งเสริมการประเมินวิทยฐานะข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา

(15) การส่งเสริมและการยกย่องเชิดชูเกียรติ

(16) การส่งเสริมวินัย คุณธรรม และจริยธรรมสำหรับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา

(17) การริเริ่มส่งเสริมการขอรับใบประกอบวิชาชีพครูและบุคลากรทางการศึกษา

(18) การพัฒนาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา

2.1.2.4 ด้านการบริหารทั่วไป

(1) การพัฒนาระบบและเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ
(2) การประสานงานและพัฒนาเครือข่ายการศึกษา
(3) การวางแผนการบริหารงานการศึกษา
(4) งานวิจัยเพื่อพัฒนานโยบายและแผน
(5) การจัดระบบการบริหารและพัฒนาองค์กร
(6) การพัฒนามาตรฐานการปฏิบัติงาน
(7) งานเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา
(8) การดำเนินงานธุรการ
(9) การดูแลอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม
(10) การจัดทำสำมะโนผู้เรียน
(11) การรับนักเรียน
(12) การเสนอความเห็นเกี่ยวกับเรื่องราวการจัดตั้ง ยุบ รวม หรือเลิกสถานศึกษา
(13) การประสานการจัดการศึกษาในระบบ นอกระบบและตามอัธยาศัย
(14) การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา
(15) การทัศนศึกษา
(16) งานกิจการนักเรียน
(17) การประชาสัมพันธ์งานการศึกษา
(18) การส่งเสริมสนับสนุนและประสานการจัดการศึกษาของบุคคล
(19) งานประสานราชการกับส่วนภูมิภาคและส่วนท้องถิ่น
(20) การรายงานผลการปฏิบัติงาน
(21) การจัดระบบการควบคุมภายในหน่วยงาน
(22) แนวทางการจัดกิจกรรมเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการลงโทษนักเรียน

2.2 แนวคิดและหลักการบริหารงานวิชาการ

2.2.1 การบริหารงานวิชาการตามแนวทางของพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ 2546

พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 ได้กำหนดแนวทางการส่งเสริมการบริหารงานสถานศึกษา โดยกำหนดขอบข่ายการบริหารสถานศึกษาไว้ 4 ด้าน คือ การบริหารงานวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารบุคคล และการบริหารทั่วไป สำหรับด้านการบริหารงานวิชาการ มีแนวคิดและวัตถุประสงค์ ดังนี้

แนวคิด

งานวิชาการถือเป็นงานหลัก ถือเป็นภารกิจหลักของสถานศึกษาที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 มุ่งให้กระจายอำนาจในการบริหารจัดการไปยังสถานศึกษาให้มากที่สุด ด้วยเจตนารมณ์ที่จะให้สถานศึกษาดำเนินการได้โดยอิสระ คล่องตัว รวดเร็ว สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน สถานศึกษา ชุมชน ท้องถิ่น และการมีส่วนร่วมจากผู้มีส่วนได้เสียทุกฝ่าย ซึ่งจะเป็นปัจจัยทำให้สถานศึกษามีความเข้มแข็งในการบริหารจัดการและสามารถพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ ตลอดจนการวัดผลประเมินผล รวมทั้งวัดปัจจัยเกื้อหนุนการพัฒนาคุณภาพนักเรียน ชุมชน ได้อย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์

1) เพื่อให้บริหารงานวิชาการได้โดยอิสระ คล่องตัว รวดเร็ว และสอดคล้องกับความต้องการของนักเรียน สถานศึกษา ชุมชนและท้องถิ่น

2) เพื่อให้การบริหารและการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ได้มาตรฐานและมีคุณภาพสอดคล้องกับระบบประกันคุณภาพการศึกษาและการประกันคุณภาพภายใน เพื่อพัฒนาตนเองและการประเมินจากหน่วยงานภายนอก

3) เพื่อให้สถานศึกษาพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ ตลอดจนปัจจัยเกื้อหนุนการพัฒนาการเรียนรู้ ที่สนองความต้องการของผู้เรียน ชุมชน และท้องถิ่น โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ อย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพ

4) เพื่อให้สถานศึกษาได้ประสานความร่วมมือในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาและบุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่น อย่างกว้างขวาง

2.2.2 ความหมายการบริหารงานวิชาการ

การบริหารงานวิชาการ เกี่ยวข้องกับกิจกรรมทุกชนิดในสถานศึกษา โดยเฉพาะเกี่ยวกับการปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอน ซึ่งเป็นจุดมุ่งหมายหลักของสถานศึกษา และเป็นเครื่องชี้วัดความสำเร็จและความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษา ได้มีนักการศึกษาให้ความหมายของการบริหารงานวิชาการไว้ดังนี้

จันทรานี สงวนนาม (2545, หน้า 142) กล่าวว่า การบริหารงานวิชาการ หมายถึง การบริหารกิจกรรมทุกชนิดในสถานศึกษา ซึ่งเกี่ยวข้องกับการปรับปรุง พัฒนาการเรียนการสอนให้เกิดผลตามเป้าหมายของหลักสูตรอย่างมีประสิทธิภาพ

องค์การ อินทรัมพรรย์ (2545, หน้า 161) ได้ให้ความของการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษาไว้ว่า การจัดกิจกรรมและประสบการณ์ต่าง ๆ แก่นักเรียน ตลอดจนการอบรมศีลธรรม จรรยาและความประพฤติของนักเรียน เพื่อให้เป็นคนดี มีความรู้ ความสามารถ พอที่จะนำมาเลี้ยงชีพได้

มีความสุข ความพอใจตามมาตรฐานและสภาพความเป็นอยู่ และช่วยเหลือเผื่อแผ่เพื่อนและสังคมตามสมควร

กมล ภู่ประเสริฐ (2547, หน้า 5 - 6) กล่าวว่า การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา หมายถึง การบริหารที่เกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอันเป็นเป้าหมายสูงสุดของภารกิจของสถานศึกษา

รุจิร์ ภู่สาระ (2545, หน้า 56) ได้ให้ความหมายของการบริหารงานวิชาการไว้ว่า เป็นการบริหารกิจกรรมทุกชนิดในสถานศึกษา ซึ่งเกี่ยวข้องกับการปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอน ให้เกิดผลตามเป้าหมายของหลักสูตรอย่างมีประสิทธิภาพ

วินิจ เกตุขำ (2546, หน้า 1) ได้ให้ความหมายของการบริหารงานวิชาการ ไว้ว่า การบริหารกิจกรรมทุกชนิดที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียน หรือสถานศึกษาเพื่อให้การเรียนการสอนเกิดผลดีมีประสิทธิภาพ

รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ (2550, หน้า 30) กล่าวว่า การบริหารวิชาการ เป็นกระบวนการหรือกิจกรรมการดำเนินงานทุกอย่างที่เกี่ยวกับการปรับปรุงการเรียนการสอน ตลอดจนการประเมินผลให้ดีขึ้น เพื่อให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร และให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน

สรุปได้ว่า การบริหารงานวิชาการ หมายถึง การบริหารสถานศึกษาโดยการจัดกิจกรรมทุกอย่างด้านที่เกี่ยวข้องกับการปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอน ตลอดจนกระประเมินผล ให้ดีขึ้น เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตร และเพื่อให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ

2.2.3 ความสำคัญการบริหารงานวิชาการ

การบริหารงานวิชาการเป็นงานหลักของการบริหารสถานศึกษา สถานศึกษาจะมีมาตรฐานหรือคุณภาพมากน้อยเพียงใด มีชื่อเสียงหรือไม่ขึ้นอยู่กับการบริหารงานวิชาการทั้งสิ้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของนักการศึกษาที่กล่าวไว้ดังนี้

จันทรานี สงวนนาม (2545, หน้า 143) กล่าวว่า การบริหารงานวิชาการ เป็นหัวใจสำคัญของบริหารโรงเรียน ผู้บริหารจะต้องให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง ส่วนการบริหารงานด้านอื่นๆ แม้จะมีความสำคัญเช่นเดียวกันแต่ก็เป็นเพียงงานที่สนับสนุนให้งานวิชาการของโรงเรียนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ เพราะหัวใจสำคัญของโรงเรียนก็คือเป็นสถานที่ฝึกอบรม คุณธรรม จริยธรรม อาชีพให้กับผู้เรียนให้เป็นคนดีคนเก่ง และให้สามารถดำรงชีพอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2545, หน้า 1) ได้ให้ความสำคัญของการบริหารงานวิชาการไว้ว่า งานวิชาการเป็นงานหลักของการบริหารสถานศึกษา ไม่ว่าสถานศึกษาจะเป็นประเภทใดมาตรฐานและคุณภาพของสถานศึกษาจะพิจารณาได้จากผลงานด้านวิชาการเนื่องจาก งานวิชาการ เกี่ยวข้องกับหลักสูตร การจัดโปรแกรมการศึกษาและการจัดการเรียนการสอน ซึ่งเป็นหัวใจหลักของสถานศึกษา ซึ่งอาจเกี่ยวข้องทางตรงหรือทางอ้อมก็อยู่ที่ลักษณะของงานนั้น

อดิศร เนาวนนท์ และสมพงษ์ สิงหะพล (2547, หน้า 45) กล่าวถึงความสำคัญของการบริหารงานวิชาการว่า เป็นงานหลักและหัวใจภารกิจของโรงเรียน ส่วนงานอื่น ๆ สนับสนุนให้งานหลักนี้ดำเนินอย่างมคุณภาพ โดยที่งานวิชาการมีเป้าหมายสำคัญเพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนตามเจตนารมณ์ของหลักสูตรที่กำหนดขึ้น

รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ (2550, หน้า 28) งานวิชาการเป็นงานหลัก หรือเป็นภารกิจหลักของสถานศึกษา ที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มุ่งให้กระจายอำนาจในการบริหารจัดการไปให้สถานศึกษามากที่สุด ด้วยเจตนารมณ์ที่จะให้สถานศึกษาดำเนินการได้โดยอิสระ คล่องตัว รวดเร็ว สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน สถานศึกษา ชุมชน ท้องถิ่น และการมีส่วนร่วมจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจากทุกฝ่าย ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้สถานศึกษามีความเข้มแข็งในการบริหารและการจัดการ สามารถพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ ตลอดจนการวัดผล ประเมินผล รวมทั้งการวัดปัจจัยเกื้อหนุนการพัฒนาคุณภาพนักเรียน ชุมชน ท้องถิ่น ได้อย่างมีคุณภาพ

พนัส หันนาคินทร์ (2542, หน้า 235) กล่าวว่างานหลักในการบริหารโรงเรียนน่าจะเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน คืองานวิชาการนั่นเอง ส่วนงานอื่นๆ เป็นงานสนับสนุนให้งานวิชาการดำเนินไปด้วยดีเท่านั้น

สรุปได้ว่า การบริหารงานวิชาการมีความสำคัญอย่างยิ่ง และจัดว่าเป็นงานหลักในการบริหารของสถานศึกษา ทั้งนี้เพราะการจัดการศึกษาเป็นการวางพื้นฐานในการพัฒนาคนให้สามารถแสวงหาความรู้ ก้าวทันโลก สามารถปรับตัวอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข สถานศึกษาจะสามารถจัดการศึกษาได้บรรลุตามเจตนารมณ์ที่กำหนด สถานศึกษาต้องสามารถจัดการบริหารงานวิชาการให้มีประสิทธิภาพ

2.2.4 ขอบข่ายการบริหารงานวิชาการ

การบริหารงานวิชาการเป็นหัวใจของโรงเรียน การกำหนดขอบข่ายการบริหารงานวิชาการเนื่องจากจากการบริหารงานวิชาการ ครอบคลุมกิจกรรมในทุกด้านที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ มีผู้กำหนดขอบข่ายการบริหารงานวิชาการไว้หลายแนวคิด ดังนี้

กระทรวงศึกษาธิการ (2546, หน้า 32-33) ได้กำหนดขอบข่ายภารกิจงานและแนวปฏิบัติงานด้านวิชาการ ไว้

1) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา
2) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้
3) การวัดผล ประเมินผล
4) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา
5) การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

6) การพัฒนาแหล่งเรียนรู้

7) การนิเทศการศึกษา

8) การแนะแนว

9) การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

10) การส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน

11) การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น

12) การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2550, หน้า 31) ได้ระบุถึงขอบข่ายการบริหารงานวิชาการ ประกอบด้วย 17 ด้าน ดังนี้

1) การพัฒนาหรือดำเนินการเกี่ยวกับการให้ความเห็นการพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่น

2) การวางแผนงานด้านวิชาการ

3) การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา

4) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

5) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้

6) การวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน

7) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

8) การพัฒนาส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้

9) การนิเทศการศึกษา

10) การแนะแนว

11) การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพในสถานศึกษา

12) การส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ

13) การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น

14) การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน สถานประกอบการและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

15) การจัดทำระเบียบ และแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษา

16) การคัดเลือกหนังสือ แบบเรียนเพื่อใช้ในสถานศึกษา

17) การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีทางการศึกษา

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2545, หน้า 3 – 4) ได้กล่าวถึงขอบข่ายการบริหารงานวิชาการว่าประกอบด้วยงานต่อไปนี้

1) การวางแผนเกี่ยวกับงานวิชาการ เช่น การพัฒนาหลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้การจัดการล่วงหน้าเกี่ยวกับการเรียนการสอน

2) การดำเนินงานเกี่ยวกับการเรียนการสอน เช่น การกำหนดรายวิชาการจัดชั้นเรียน การจัดครูเข้าสอน การจัดแบบเรียน การปรับปรุงการเรียนการสอน การฝึกงาน

3) การจัดบริหารเกี่ยวกับการเรียนการสอน เช่น การจัดสิ่งอำนวย ความสะดวก การส่งเสริมการจัดหลักสูตร โปรแกรมการศึกษา

4) การวัดผลประเมินผล

รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ (2550, หน้า 30) ได้กล่าวถึงขอบข่ายการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาไว้ว่า การบริหารงานวิชาการตามกระบวนการปฏิรูปการเรียนรู้ คลอบคลุมใน 4 ด้าน คือ หลักสูตร กระบวนการจัดการจัดการเรียนการสอน การวัดผล/ประเมินผล และการรับเข้าศึกษาต่อ รวมทั้งการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อการเพื่อการเรียนรู้

สรุปได้ว่า การบริหารงานวิชาการ มีขอบข่ายในการบริหารงานที่กว้างมาก โดยทั่วไปสถานศึกษาจะมีขอบข่ายการบริหารงานวิชาการที่คล้าย ๆ กัน อาจมีรายละเอียดปลีกย่อยแตกต่างกันตามลักษณะการบริหารงานของแต่ละหน่วยงาน ขอบข่ายการบริหารงานวิชาการจะ ครอบคลุมตั้งแต่การวางแผนเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการ การบริหารหลักสูตร การวัดผลและประเมินผล การนิเทศการศึกษา การแนะแนวการศึกษา การบริหารการวิจัย การพัฒนาสื่อเทคโนโลยีทางการศึกษา การประกันคุณภาพการศึกษา

จากแนวคิดของนักวิชาการและหน่วยงานทางการศึกษาดังกล่าวข้างต้น ส่วนมากมีความคิดเห็นเกี่ยวกับขอบข่ายการบริหารงานวิชาการที่สอดคล้องและคล้ายคลึงกัน ที่มีความแตกต่างกันคือรายละเอียดปลีกย่อย สำหรับการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำขอบข่ายการบริหารงานวิชาการ 12 ด้าน ของกระทรวงศึกษาธิการ (2546, หน้า 32) ที่ปฏิบัติจริงในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในปัจจุบัน โดยคัดเลือกเอา 5 ด้าน มาเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ซึ่งรายละเอียด ดังนี้

1) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

2) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้

3) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

4) การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา

5) การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

2.2.5 กระบวนการการบริหารงานวิชาการ

กระบวนการบริหารวิชาการ นับว่าเป็นศาสตร์อย่างหนึ่งที่ผู้บริหารและผู้ที่เกี่ยวของจำเป็นต้องนำหลักการบริหารมาประยุกต์ใช้เพื่อใช้ในการบริหารสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุด มีนักวิชาการเสนอไว้ดังนี้

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2543, หน้า 5-16) กล่าวว่า กระบวนการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาโดยทั่วไปมีขอบข่ายค่อนข้างกว้างขวาง หลักการบริหารงานวิชาการ จะแบ่งเป็นขั้นตอนของกระบวนการการบริหารงานวิชาการดังนี้

ขั้นก่อนดำเนินการจะเป็นการกำหนดนโยบายและวางแผนงานด้านวิชาการโดยมีงานต่อไปนี้

1) จัดทำงานวิชาการให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตร

2) จัดสภาพงานวิชาการและวิธีการทำงาน

3) จัดครูอาจารย์เข้าสอน

4) จัดทำปฏิทินการปฏิบัติงาน

5) จัดทำโครงการสอน

6) จัดตารางสอน

7) ปฐมนิเทศนักเรียน

8) การลงทะเบียนนักเรียน

กระบวนการบริหารงานทางวิชาการ สามารถนำกระบวนการของนักการศึกษามาประยุกต์ใช้ในการบริหารงานเพื่อให้การบริหารงานวิชาการมีประสิทธิภาพตามแนวคิดของนักการศึกษาดังนี้

ฟาโยล (Fayol, 1961, อ้างใน ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, 2543, หน้า 15) ได้แบ่งหน้าที่และขั้นตอนของการบริหารงานเป็น 5 ขั้นตอนคือ

1) การวางแผน

2) การจัดองค์กร

3) การสั่งการ

4) การประสานงาน

5) การควบคุม

กูลิค และเออร์วิค (Gulik and Urwick, 1937, อ้างใน ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, 2543, หน้า 15) ได้กล่าวถึงกระบวนการบริหารที่เรียกว่า POSDC0RB 7 ประการดังนี้

การจัดวางโครงการและแผนปฏิบัติงานไว้ล่วงหน้าว่าจะทำอะไร ทำอย่างไร เพื่อให้งานบรรลุเป้าหมายที่วางไว P (Planning)

การจัดหน่วยงานกำหนดโครงสร้างของหน่วยงาน การแบ่งส่วนงาน การจัดสายงาน O (Organizing)

การจัดตัวบุคคล เป็นการบริหารบุคคลอันได้แก่การจัดอัตรากำลัง การสรรหา การพัฒนาบุคลากร การสร้างบรรยากาศการทำงานที่ดี การประเมินผลการทำงานและการให้พ้นจากงาน S (Staffing)

การอำนวยการ การตัดสินใจ การวินิจฉัยสั่งการ การควบคุมบังคับบัญชา และการควบคุม การปฏิบัติงาน D (Directing)

การประสานงาน การประสานกิจกรรมต่างๆ ของหน่วยงานให้เกิดความร่วมมือดำเนินไปสู่เป้าหมายเดียวกน Co (Co – or dinating)

การรายงานปฏิบัติงานของหน่วยงานให้แก่ผู้บริหารและสมาชิกของหน่วยงานได้ทราบความเคลื่อนไหวของการดำเนินงานว่าก้าวหน้าไปเพียงใด R (Reporting)

การจัดทำงบประมาณ บัญชีการใช้จ่ายเงิน การควบคุม การตรวจสอบด้านการเงิน B (Budgeting)

กมล ภู่ประเสริฐ (2544, หน้า 7-8) ได้กล่าวว่ากระบวนการบริหารงานวิชาการ ประกอบด้วย 3 ส่วน คือ การวางแผนพัฒนาหรือการวางแผนเชิงกลยุทธ์ ซึ่งเป็นการวางแผนที่มีพื้นฐานมาจากสถานที่เป็นปัญหาหรือความต้องการที่จะพัฒนางานและกำลังงบประมาณในขั้นตอนประกอบด้วยงานต่อไปนี้

1) การกำหนดวิสัยทัศน์
2) การกำหนดภารกิจหรือพันธกิจ
3) การกำหนดจุดมุ่งหมาย
4) การกำหนดกลยุทธ์
5) การกำหนดแผนงาน/โครงการ

จากแนวคิดของนักการศึกษา ผู้ศึกษาสรุปได้ว่า กระบวนการบริหารวิชาการประกอบด้วย การตัดสินใจ การวางแผน การจัดองค์การ การจัดคนเข้าทำงาน การอำนวยการ จัดสรรทรัพยากร การติดต่อสื่อสาร การประสานงาน การควบคุมงาน การประเมินผลงาน รวมทั้งกระตุ้นหรือการจงใจ หากพิจารณากระบวนการการบริหารที่กล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่าสามารถแบ่งได้เป็น 3 ส่วน คือ ส่วนเตรียมการ ได้แก่ การตัดสินใจ การวางแผน และการจัดองค์การส่วนที่เป็นปฏิบัติการ ได้แก่ การจัดคนเข้าทำงาน การอำนวยการ การจัดสรรทรัพยากร การติดต่อสื่อสาร การประสานงาน และการกระตุ้นจูงใจส่วนที่เป็นการควบคุมประเมินผล ได้แก่ การควบคุม และการประเมินผล

2.2.6 หลักการบริหารงานวิชาการ

หลักการบริหารงานวิชาการเป็นแนวคิดเพื่อปฏิบัติไปสู่ความสำเร็จในการบริหารงานวิชาการจำเป็นต้องมีหลักการที่สำคัญ ๆ ดังนี้

หลักการพัฒนาคุณภาพ (Quality Management) เป็นการบริหารงานเพื่อนำไปสู่ความเป็นเลิศทางวิชาการองค์ประกอบของคุณภาพที่เป็นตัวชี้วัดคือผลผลิตและกระบวนการเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้บุคลากรและผู้รับบริการได้รับความพึงพอใจ พัฒนาศักยภาพ เป็นที่ยอมรับของสังคมใน

ระดับสากลมากขึ้น โดยอาศัยกระบวนการประกันคุณภาพการศึกษา ได้แก่ การควบคุมคุณภาพ การตรวจสอบคุณภาพ และการประเมินคุณภาพ

หลักการไคเซ็น (KAIZEN) มีเป้าหมายในการเสนอแนะเพื่อแสดงถึงคุณภาพไว้ 6 ประการ (รุ่ง แก้วแดง, 2538, หน้า 144-145)

1) ผลผลิตเพิ่มขึ้น

2) คุณภาพสูงขึ้น

3) ต้นทุนลดลง

4) ตรงตามเวลาที่กำหนดหรือประหยัดเวลามากขึ้น

5) มีความปลอดภัยมากขึ้น

6) บุคลากรและผู้รับบริการมีขวัญและกำลังใจสูงขึ้น

หลักการของไคเซ็นมีกระบวนการ 7 ขั้นตอน ดังนี้

1) สังเกต ค้นหาจุดที่เป็นปัญหา เช่น ความสูญเปล่า ความไม่สม่ำเสมอ สุดวิสัย เช่น ปัญหาด้านคุณภาพ ต้นทุนสูง ความปลอดภัยน้อย เวลาต้องล่าช้าอยู่เป็นประจำ

2) สืบสวน ตรวจตรา สภาพการณ์ปัจจุบัน

3) คิดค้น ออกความคิดว่าหากทำเช่นนี้แล้วจะเป็นอย่างไรบ้าง

4) สะสาง การจัดระบบ จัดหมวดหมู่

5) ปฏิบัติ ดำเนินการปรับปรุง โดยทดลองทำและสังเกตดูว่าดีหรือไม่ดีอย่างไร

6) ติดตามตรวจสอบประสิทธิผล จนกว่าผลลัพธ์จะคงที่

7) สรุป ทำรายงาน เขียนข้อเสนอแนะ

หลักการมีส่วนร่วม (Participation) การปรับปรุงคุณภาพของกระบวนการบริหารได้พัฒนามาอย่างต่อเนื่อง สม่ำเสมอตลอดเวลา โดยทุกคนในหน่วยงานมีส่วนร่วมเสนอแนะปรับปรุงและพัฒนา หลักการมีส่วนร่วมต้องการให้ทุกคนได้ร่วมกันทำงาน ซึ่งลักษณะของงานวิชาการต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายฝ่าย อาจดำเนินงานในรูปของคณะกรรมการวิชาการ ซึ่งจะมีเป้าหมายการทำงานร่วมกัน นำไปสู่การพัฒนาคุณภาพได้มากขึ้น การมีส่วนร่วมต้องเริ่มจาก การร่วมคิด ร่วมทำ และร่วมประเมินผล

หลักการ 3 องค์ประกอบ (3-E_s) ได้แก่ ประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และประหยัด

1) หลักประสิทธิภาพ (Efficiency) หมายถึง การปฏิบัติตามแผนที่กำหนดไว้ เป็นไปตามขั้นตอนและกระบวนการ มีปัญหาและอุปสรรคอย่างไรในขณะดำเนินการก็สามารถปรับปรุงแก้ไขได้ มีประสิทธิภาพเน้นไปที่กระบวนการ (Process) การใช้กลยุทธ์และเทคนิควิธีต่าง ๆ ที่ทำให้บรรลุวัตถุประสงค์มากที่สุด

2) หลักประสิทธิผล (Effectiveness) หมายถึง ได้ผลผลิต (Outputs) ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ตรงตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร มีความรู้ความสามารถ มีทักษะเพิ่มขึ้น รวมทั้งการคำนึงถึงประโยชน์ที่ได้รับ อย่างไรก็ตามมักใช้คำสองคำนี้ควบคู่กันคือมีประสิทธิภาพและ ประสิทธิผล

3) หลักประหยัด (Economy) หมายถึง การใช้เวลาน้อย การลงทุนน้อย การใช้กำลังหรือแรงงานน้อย โดยไม่ต้องเพิ่มทรัพยากรทางการบริหาร แต่ได้ผลผลิตตามที่คาดหวัง ดังนั้น การลงทุนในทางวิชาการจึงต้องคำนึงถึงความประหยัดด้วยเช่นเดียวกัน ผู้บริหารจะใช้กลวิธีอย่างไรในการบริหารเพื่อพัฒนาคุณภาพโดยอาศัยความประหยัดบุคลากร งบประมาณ วัสดุและเทคโนโลยี และใช้เวลาน้อยอีกด้วย

หลักความเป็นวิชาการ (Academic) หมายถึง ลักษณะที่ครอบคลุมเนื้อหาสาระของวิชาการ ได้แก่ หลักการพัฒนาหลักสูตร หลักการเรียนรู้ หลักการสอน หลักการวัดผลประเมินผลหลักการนิเทศการศึกษาและหลักการวิจัย เป็นต้น หลักการต่าง ๆ เหล่านี้เป็นองค์ประกอบสำคัญ ก่อให้เกิดลักษณะความเป็นวิชาการที่ต้องอาศัยองค์ความรู้เพื่อทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและสร้างสรรค์ดังนั้น การบริหารงานวิชาการจำเป็นต้องคำนึงถึงหลักการต่าง ๆ เหล่านี้

สรุปได้ว่า หลักการบริหารงานวิชาการต้องคำนึงถึงการพัฒนาสู่ความเป็นเลิศ ทำให้ดีที่สุด นำไปสู่คุณภาพที่คาดหวัง คำนึงถึงวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการศึกษา โดยให้บุคลากรทุกฝ่ายได้รับผิดชอบร่วมกันทำให้ผลผลิตมีคุณภาพ คำนึงถึงประสิทธิภาพประสิทธิผลและความประหยัด การดำเนินงานทางวิชาการโดยอาศัยหลักการดังกล่าวย่อมจะสามารถบรรลุความสำเร็จคือความเป็นเลิศทางวิชาการ (Academic Excellence)

2.2.7 บทบาทหน้าที่ของครูเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการ

เนื่องจากงานของครู คือการสอนหรือการให้ความรู้แก่มนุษย์จึงเป็นงานยากและซับซ้อน เพราะจะต้องคิดค้นแสวงหากลวิธีการต่าง ๆ มาใช้ในการถ่ายทอด กระตุ้น ยั่วยุ และแนะแนวทางให้นักเรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่พึงประสงค์ให้ได้ ภาระหน้าที่ของครูจึงมีอยู่หลายด้านด้วยกัน ทั้งที่เกี่ยวข้องโดยตรงและโดยอ้อมต่อนักเรียนและสังคม แม้ว่าสังคมจะเปลี่ยนไปเนื่องจากมีเครื่องมือข่าวสาร สิ่งอำนวยความสะดวก และสื่อการเรียนการสอนเข้ามามีบทบาทความสำคัญของครูก็ยังคงอยู่ มีนักวิชาการได้ให้แนวคิดไว้ดังนี้

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2543, หน้า 50) กล่าวไว้ว่า ความสำคัญของครูอยู่ที่ด้านการให้ความรู้แก่นักเรียน และมีบทบาทอื่นโดยประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียน มีคุณธรรม จริยธรรม มีมานะ บากบั่น มัธยัสถ์ อดออม ไม่เห็นแก่ความเจริญทางวัตถุมากเกินไป

สรุปว่า บทบาทหน้าที่ของครูเกี่ยวกับงานวิชาการ คือ การจัดการเรียนการสอน หน้าที่การสอนและเผยแพร่งานวิชาการ หน้าที่ให้การสนับสนุนและให้บริการการเรียนรู้ หน้าที่การบริการและ

ปกครองนักศึกษา หน้าที่การบริหารงานวิชาการ บุคลากรและสถาบัน หน้าที่ธุรกิจและบริการทั่วไป และการปฏิบัติสิ่งอื่น ๆ ซึ่งไม่เกี่ยวกับการให้การศึกษาโดยตรง

2.2.8 ทฤษฎีการบริหารงานวิชาการ

ชุมศักดิ์ อินทร์รักษ์ (2547, หน้า 25) กล่าวว่า การบริหารงานวิชาการ จำเป็นต้องอาศัยทั้งศาสตร์และศิลป์ประยุกต์ใช้ ให้เหมาะสมกับธรรมชาติขององค์การ ผู้บริหารต้องสร้างทักษะในการบริหารเพื่อพัฒนาองค์การให้มีประสิทธิภาพสูงสุด

ในการบริหารงานวิชาการ ทฤษฎีการบริหารของ Henri Fayol สามารถนำมาใช้ในการบริหารงานวิชาการได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งมุ่งเน้นให้ความสำคัญในการบริหารจัดการ Henri Fayol เป็นชาวฝรั่งเศสและเป็นผู้นำคนหนึ่งในการเสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหาร ฟาโยล ทำงานอยู่ในโรงงานแร่และโลหะ เขาได้รับความสำเร็จอย่างงดงามในการบริหารงาน ฟาโยล ได้ช่วยกอบกู้สถานการณ์อันสิ้นหวังของบริษัท จนทำให้มีผลกำไรงดงาม แนวคิดของ ฟาโยล อยู่ที่การแสวงหากฎเกณฑ์ในการบริหารงานที่มีลักษณะเป็นสากล ซึ่งหลักเกณฑ์ดังกล่าวนี้ เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับนักบริหารที่ต้องมีภาระหน้าที่เกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อองค์การ ฟาโยล ได้เสนอองค์ประกอบขั้นมูลฐานของการบริหารไว้ ดังนี้

1) การวางแผน (To plan)

2) การจัดองค์การ (To organize)

3) การบังคับบัญชา (To command)

4) การประสานงาน (To coordinate)

5) การควบคุม_(To control)

นอกจากนี้ ฟาโยล ยังได้เสนอหลักการสำหรับผู้บริหารที่ควรนำไปใช้ ในการบริหารงานอีก 4 ประการ ดังนี้

1) ผู้บริหารจะต้องรับผิดชอบต่อผลงานที่อยู่ในขอบข่ายความรับผิดชอบของตน แม้ว่าภาระหน้าที่นั้นจะได้มอบหมายให้แก่ผู้บังคับบัญชาปฏิบัติจัดทำก็ตาม ข้อพึงระลึกในการมอบหมายงาน คือ อำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบจะต้องได้สัดส่วนกัน

2) เอกภาพในการบริหารงานเป็นสิ่งจำเป็นที่นักบริหารจะต้องสนใจ และจัดให้มีขึ้นในหน่วยงานของตน หน่วยงานใดที่ขาดเอกภาพในการบังคับบัญชา จะเกิดความยุ่งยากสับสนในการปฏิบัติงาน

3) การบริหารงานขององค์การจะต้องจัดให้สอดคล้องสัมพันธ์กัน เพื่อบรรลุเป้าหมายหลักขององค์การ แม้ว่าองค์การนั้นจะมีหลายหน่วยงานก็ตาม แต่วัตถุประสงค์หลัก ขั้นพื้นฐานขององค์การย่อมตรงกัน และนักบริหารต้องจัดให้ หน่วยงานทุกหน่วยที่อยู่ในความรับผิดชอบปฏิบัติสนองวัตถุประสงค์หลักขององค์การเสมอ

4) นักบริหารจะต้องเสาะแสวงหา วิธีการที่จะอำนวยประโยชน์และประหยัดต่อการบริหาร

ข้อเสนอที่น่าสนใจอันเกิดจากแนวคิดของ ฟาโยล คือ หลักการเกี่ยวกับการบริหาร 14 ประการ ที่ผู้บริหารควรเอาใจใส่ ได้แก่

1) การแบ่งแยกการทำงาน (Division of work)

2) อำนาจหน้าที่ในการปฏิบัติงาน (Authority)

3) วินัยจรรยา (Discipline)

4) เอกภาพในการควบคุม (Unity of command)

5) เอกภาพในการอำนวยการ (Unity of direction)

6) ประโยชน์ส่วนตนต้องรองจากประโยชน์ขององค์การ (Subordinate of individual to general interest)

7) ผลประโยชน์ตอบแทน (Remuneration)

8) การรวมอำนาจมาไว้ในส่วนกลาง (Centralization)

9) สายการบังคับบัญชา (Chain of command)

10) คำสั่งและระเบียบข้อบังคับ (Order an regulation)

11) ความเสมอภาค (Equity)

12) ความมั่นคงในการทำงาน (Stability of personnel)

13) ความดำริริเริ่มในการงาน (Initiative)

14) ความยึดมั่นและร่วมแรงร่วมใจ (Esprit de corps)

ข้อที่น่าสังเกต จากทฤษฎีและหลักเกณฑ์การจัดการของ ฟาโยล จะมุ่งแสวงหาวิธีการที่ดีที่สุดในการบริหารที่จะมีลักษณะเป็นสากล สามารถนำไปใช้ได้ทุกองค์การ ฟาโยล มุ่งเน้นผู้ปฏิบัติงานในระดับผู้บังคับบัญชาเป็นส่วนใหญ่

จากที่กล่าวมา พอสรุปได้ว่า ทฤษฎีการบริหารของ ฟาโยล ซึ่งเป็นกระบวนการในการวางแผนการจัดองค์การ การบังคับบัญชา การประสานงาน และการควบคุม มีความเหมาะสมในการบริหารงานวิชาการอย่างยิ่ง เป็นวิธีการบริหารงานวิชาการที่เป็นสากล มีขั้นตอนหรือกระบวนการบริหารงานที่ต่อเนื่อง สามารถประยุกต์ใช้ให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล นำไปสู่การพัฒนาความเป็นเลิศทางวิชาการขององค์การในที่สุด

การบริหารงานวิชาการจำเป็นต้องนำศาสตร์และศิลป์มาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับธรรมชาติขององค์การ ผู้บริหารต้องสร้างทักษะในการบริหาร เพื่อพัฒนาองค์การให้มีประสิทธิภาพสูงสุด ทฤษฎีทางการบริหารที่นำมากล่าวถึงมีดังนี้

1) การบริหารเชิงวิทยาศาสตร์ (Scientific Management) ผู้ก่อตั้งคนแรกของความคิดนี้และได้นำมาใช้ได้เป็นผลสำเร็จ ได้แก่ Frederick W. Taylor มีวัตถุประสงค์เพื่อจัดสิ่งที่ต้องการไว้

สำหรับการปฏิบัติงาน แทนที่ผู้ปฏิบัติงานต้องทำตามตนเองคิด เทเลอร์ พยายามหาวิธีที่ดีที่สุด ซึ่งได้หลักการมีขั้นตอน ดังนี้ (Hampton, 1986, p. 60)

1.1 การวิเคราะห์งาน (Analyze task) ผู้บริหารจะต้องทำการวิเคราะห์งานก่อนว่ามีองค์ประกอบหรือส่วนงานอะไรบ้าง มีมาตรฐานอะไรบ้าง อุปกรณ์เครื่องมือ และการจัดเวลารวมทั้งเวลาพักผ่อน และเวลาที่ยืดหยุ่นได้

1.2 กำหนดคุณสมบัติของบุคคลเข้าปฏิบัติงาน (Design one best way to perform it) ผู้บริหารต้องพิจารณาว่าบุคคลที่มีคุณลักษณะเช่นไร มีความเหมาะสมกับงาน โดยพิจารณาทั้งด้านความสามารถทางสติปัญญาและความสามารถทางร่างกาย วุฒิการศึกษา อายุ และประสบการณ์ เป็นต้น

1.3 คัดเลือกบุคคล (Select workers) เป็นขั้นที่ผู้บริหารต้องคัดเลือกบุคคลเข้าทำงานโดยใช้เกณฑ์คุณสมบัติที่กำหนดไว้

1.4 ฝึกอบรมบุคลากร (Train workers) เพื่อให้บุคลากรมีทักษะการปฏิบัติงานจำเป็นต้องมีการแนะนำ ชี้แจง ฝึกประสบการณ์ ให้เกิดความชำนาญ โดยอาศัยการอบรม หรือการประชุม การสัมมนาเพื่อทำงานให้บรรลุเป้าหมาย

1.5 การให้สิ่งจูงใจหรือแรงเสริม (Pay incentives) ผู้บริหารต้องจัดค่าตอบแทนให้บุคลากร เพื่อจูงใจในการปฏิบัติงาน สร้างความพึงพอใจแก่บุคลากรทุกฝ่าย และเป็นการเพิ่มประสิทธิผลอีกด้วยการปฏิบัติงานตามหลักการห้าขั้นตอนนี้ ทำให้เทเลอร์ประสบความสำเร็จและมีผลผลิตเพิ่มขึ้น บุคลากรมีความพึงพอใจไม่เหนื่อยหน่ายปฏิบัติงานด้วยความกระตือรือร้น ผู้บริหารยังต้องทำหน้าที่วางแผน จัดองค์กร ให้คำชี้แนะ และควบคุมการปฏิบัติงาน ซึ่งสามารถนำหลักการดังกล่าวของเทเลอร์ไปใช้กับการบริหารงานวิชาการได้เช่นเดียวกัน

2) ทฤษฎีการบริหารเชิงการจัดการ (Administrative Management) ผู้คิดค้นหาวิธีการบริหารงานให้ประสบความสำเร็จ และคิดในเรื่องการจัดการ ได้แก่ Henri Fayol โดยเน้นให้ความสำคัญกับหน้าที่ทางการบริหารจัดการ ซึ่งมีหลักการดังต่อไปนี้ (Hampton, 1986, pp, 61-62)

2.1 การแบ่งงาน (Division of work) เป็นการกำหนดภารกิจและความรับผิดชอบให้บุคลากร

2.2 มอบอำนาจความรับผิดชอบ (Authority) ให้ผู้ปฏิบัติได้ทำตามบทบาทหน้าที่ และรับผิดชอบต่อผลที่เกิดขึ้น รวมทั้งคำนึงถึงการให้รางวัล และผลตอบแทนที่เหมาะสม

2.3 กฎระเบียบ (Discipline) จัดให้มีกฎและระเบียบ หรือข้อตกลงร่วมกันระหว่างผู้บริหารและผู้ปฏิบัติได้เข้าใจตรงกัน และจำเป็นต้องอาศัยการแนะนำ การนิเทศที่ดี

2.4 เอกภาพการสั่งการ (Unity of command) งานควรได้รับคำแนะนำ หรือคำสั่งจากผู้บริหารหรือหัวหน้างานเท่านั้น

2.5 เอกภาพของการกำหนดทิศทาง (Unity of direction) ผู้บริหารต้องกำหนดทิศทางเป้าหมาย แต่ละงานให้ตรงตามวัตถุประสงค์ ซึ่งจำเป็นต้องอาศัยการประสานงาน การสร้างเอกภาพและการเน้นการปฏิบัติ

2.6 การรวมความสนใจของแต่ละคนให้เป็นหนึ่งเดียว (Subordination of individual interests to general interest) ความทะเยอทะยาน ความเห็นแก่ตัว ความขี้เกียจ ความอ่อนแอ ความเบื่อหน่าย และสิ่งไม่พึงประสงค์ ของบุคคลเป็นสาเหตุมีผลต่อพฤติกรรมองค์การโดยส่วนรวม ผู้บริหารจำเป็นต้องละลายสิ่งเหล่านั้นให้หมดไป และสร้างตัวอย่างที่ดีและการนิเทศที่เหมาะสมและยุติธรรม

2.7 การให้รางวัลหรือค่าตอบแทนแก่บุคลากร (Remuneration of personnel) ผู้บริหารจัดรางวัลหรือค่าตอบแทนที่เหมาะสม ซึ่งจะช่วยให้มีขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานดีขึ้น

2.8 การรวมศูนย์ (Centralization) องค์การจำเป็นต้องมีการประสานงาน การสั่งการโดยอาศัยส่วนกลาง อย่างไรก็ตามอาจมีความจำเป็นต้องกระจายอำนาจหรือความรับผิดชอบขึ้นอยู่กับสถานการณ์และลักษณะงาน การรวมศูนย์จะทำให้สามารถกำหนดศักยภาพของบุคลากรไปในทิศทางเดียวกัน

2.9 สายงานของการบริหาร (Scalar chain) เป็นการกำหนดสายบังคับบัญชาจากเบื้องบนสู่ระดับล่าง ซึ่งจะช่วยกำหนดทิศทางให้มีเอกภาพมากขึ้น อย่างไรก็ตามการที่มีสายงานบริหารยาวเกินไป การสื่อสารก็ย่อมมีอุปสรรค และการตัดสินใจที่ไม่ดี ส่งผลต่อการบริหารจัดการด้วยเช่นเดียวกัน

2.10 การลำดับขั้นการบังคับบัญชา (Line order) เป็นการวางคนให้เหมาะกับสายงานเดียวกันได้เพื่อสะดวกต่อการประสาน กำกับ ติดตามผล

2.11 ความเท่าเทียมกัน (Equity) ผู้บริหารต้องให้ความเท่าเทียมและยุติธรรมแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา ซึ่งผลต่อความซื่อสัตย์และการปฏิบัติงานที่ดี

2.12 ความมีเสถียรภาพของบุคลากร (Stability tenure of personnel) ผู้บริหารต้องคำนึงถึงเสถียรภาพหรือความมั่นคงในการปฏิบัติงานของบุคลากร การเปลี่ยนแปลงหน้าที่รับผิดชอบบ่อย ๆ ย่อมส่งผลต่อการทำลายขวัญและประสิทธิภาพ

2.13 ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ (Initiative) ผู้บริหารจำเป็นต้องให้ผู้ปฏิบัติงานแต่ละคนได้ริเริ่มสร้างสรรค์ให้สามารถทำงานได้บรรลุเป้าหมายมากที่สุด โดยการร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติ และร่วมประเมินผล เป็นต้น

2.14 การพัฒนาทีมงาน (Spirit de corps) ผู้บริหารจำเป็นต้องสร้างทีมงานที่เข้มแข็งเพื่อนำไปสู่ความร่วมมือและการประสานงานที่ดี

องค์ประกอบทั้ง 14 ประการนี้จะทำให้การบริหารงานมีประสิทธิภาพมากขึ้น ซึ่ง Gulick and Urwick ได้สรุปเป็นแนวความคิดทางการบริหารโดยใช้คำย่อว่า “POSDCoRB” ได้แก่ การวางแผน การจัดองค์การ การจัดบุคลากร การสั่งการ การประสานงาน การรายงาน และการจัดสรรงบประมาณ โดยกำหนดให้เป็นหน้าที่ทางการบริหารที่ผู้บริหารต้องปฏิบัติ ดังนั้น การบริหารงาน

วิชาการจึงต้องนำหลักการดังกล่าวนี้ ไปประยุกต์ใช้เช่นเดียวกัน เพื่อให้งานวิชาการมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด

3) ทฤษฎีการบริหารเชิงมนุษยสัมพันธ์ (Human Relations) เป็นทฤษฎีการบริหารเน้นความสัมพันธ์ของบุคคล ปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคลากรหรือผู้บริหารกับผู้ร่วมงาน ผู้ให้ความคิดนี้ได้แก่ Elton Mayo ให้ความสำคัญกับความรู้สึกที่มีต่อกัน เน้นองค์ประกอบทางด้านสังคมและจิตวิทยา เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของผลผลิต และส่งเสริมความมีชีวิตที่ดี เมโย ได้กล่าวไว้ว่า *"คนไม่ได้ถูกแยกให้มีความโดดเดี่ยวลำพัง ซึ่งแสวงหาหรือสนใจแต่รายได้หรือการงาน แต่เขายังต้องเป็นสมาชิกอยู่กับกลุ่ม ต้องการความพึงพอใจจากสังคมอีกด้วย"* เมโย ได้สรุปปัจจัยที่สำคัญและเป็นองค์ประกอบต่อประสิทธิภาพขององค์การไว้ดังนี้

3.1 ขวัญ (Moral) บุคลากรจะต้องมีขวัญและกำลังใจที่ดีในการทำงาน ผู้บริหารต้องคำนึงถึงขวัญและกำลังใจ โดยการสร้างมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับผู้ร่วมงาน

3.2 ระดับความปรารถนา (Level of aspiration) ทุกคนมีความปรารถนาต่อชีวิต เพื่อสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีแก่ตนเองและครอบครัว หรือสังคม ดังนั้น การตั้งความหวัง เพื่อพัฒนาไปสู่ความปรารถนาสูงสุดย่อมเป็นแรงผลักดันให้การปฏิบัติงานมีความสำเร็จ

3.3 ความตระหนักในตนเอง (Self-realization) บุคลากรจะต้องสร้างความตระหนักในบทบาทและหน้าที่ ผู้บริหารต้องเห็นความสำคัญของทุกคน ทุกส่วน ประกอบกันในองค์การ การรู้และเข้าใจในหน้าที่ของตนเอง จะเป็นพื้นฐานในการปฏิบัติงานร่วมกัน

3.4 ความรู้สึกเป็นเจ้าของ (Sense of belonging) การให้ทุกคนมีความรู้สึกเป็นเจ้าของจะสร้างความผูกพันต่อองค์การมากขึ้น มนุษย์สัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงานดี มีความอบอุ่น มีชีวิตชีวาทำให้รู้สึกเป็นเจ้าของ ต้องการให้องค์กรที่ปฏิบัติงานประสบความสำเร็จ และไม่ละทิ้งหน้าที่ของตนเอง

3.5 การมีส่วนร่วมในการทำงาน (Participation) ผู้บริหาร ต้องเปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการคิด วางแผนแก้ปัญหาที่อาจเกิดขึ้น ร่วมปฏิบัติ และร่วมประเมินผล การมีมนุษย์สัมพันธ์ที่ดี ก่อให้เกิดความร่วมมือและก่อให้เกิดผลต่อองค์ประกอบอื่น ๆ ที่กล่าวมาแล้ว

2.3 หลักการมีส่วนร่วมและบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วม

2.3.1 ความหมายของการมีส่วนร่วม (Participation) โดยทั่วไปจะมีความหมายที่หลากหลาย สำหรับความหมายที่พูดถึงในด้านการพัฒนาหรือการจัดการศึกษา จะหมายถึงการมีส่วนร่วมของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง เช่น ผู้ปกครอง บุคลากรในสถานศึกษา ประชาชน คณะกรรมการสถานศึกษา บุคคลทั่วไป องค์กรของรัฐ องค์กรเอกชน และสถาบันทางสังคมต่าง ๆ การมีส่วนร่วมอาจจะมีหลายระดับหรือหลายลักษณะ ตั้งแต่การมีส่วนร่วมองค์กรไปจนถึงระดับบุคคล โดยที่การมีส่วนร่วมนี้ได้มีนักวิชาการสาขาต่าง ๆ ได้ให้ความหมายไว้อย่างหลากหลายดังนี้

สมยศ นาวีการ (2545, หน้า 1) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมว่า กระบวนการที่ผู้ใต้บังคับบัญชามีส่วนเกี่ยวข้องในการตัดสินใจ โดยใช้ความคิดสร้างสรรค์ และความเชียวชาญของพวกเขาในการแก้ปัญหา ที่สำคัญ การมีส่วนร่วมอยู่บนพื้นฐานแนวคิดของการแบ่งอำนาจหน้าที่ผู้ใต้บังคับบัญชามีส่วนเกี่ยวข้องอย่างแท้จริง ในกระบวนการตัดสินใจที่สำคัญขององค์กร

เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ (2547, หน้า 182-183) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมว่า เป็นการที่บุคคลหรือคณะบุคคลมาช่วยเหลือ สนับสนุน ทำประโยชน์ในเรื่องต่าง ๆ หรือกิจกรรมต่าง ๆ อาจเป็นการมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจหรือกระบวนการบริหารประสิทธิผลขององค์การขึ้นอยู่กับการรวมพลังความคิด สติปัญญา ก็คือการให้มีส่วนร่วมเกี่ยวข้องในการดำเนินหรือปฏิบัติภารกิจต่าง ๆ เป็นผลให้บุคคลนั้นมีความผูกพันต่อกิจกรรมและองค์การในที่สุด

สุวัช พานิชวงษ์ (2546, หน้า 20) ได้ให้ความหมายการมีส่วนร่วมว่า หมายถึง กิจกรรมกระบวนการที่เกิดจากความร่วมมือระหว่างบุคคล กลุ่ม และสังคม จะประกอบหรือปฏิบัติงานด้วยความรักความสมัครใจ โดยมีเป้าหมายและผลประโยชน์ร่วมกัน ทุกคนมีส่วนร่วมในการคิด การตัดสิน การลงมือปฏิบัติ และประเมินผลงานร่วมกัน เป็นการสนองความต้องการของมนุษย์ก่อให้เกิดการยอมรับและความร่วมมือของทุกฝ่าย

ประภาพร ซื่อสุทธิกุล (2550, หน้า 14) ได้ให้ความหมายการมีส่วนร่วม ว่า กระบวนการที่เปิดโอกาสให้บุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานตั้งแต่เริ่มคิด การวางแผน นำไปปฏิบัติและประเมินผล รวมทั้งได้รับผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นเพื่อให้การดำเนินงานบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ร่วมกัน

สรุปว่า การมีส่วนร่วมหมายถึง การส่งเสริมให้ประชาชนหรือบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ เริ่มตั้งแต่การสร้างความตระหนักร่วมกัน การร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติ ร่วมมือติดตามประเมินผล ร่วมมือปรับปรุงแก้ไขพัฒนาร่วมกันตลอดจนการร่วมรับผลประโยชน์โดยการสร้างจิตสำนึกให้ทุก ๆ คน เป็นผู้รับผิดชอบหลัก เป็นเจ้าของในกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกัน

2.3.2 ความสำคัญของการมีส่วนร่วม

ความสำคัญของการมีส่วนร่วมมีนักวิชาการได้กล่าวถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมไว้ดังนี้

สุจินต์ ดาววีระกุล (2544, หน้า 3) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมไว้ว่า

1) เป็นสิทธิพื้นฐานอันชอบธรรมของทุกคนที่ต้องเคารพให้การยอมรับและยกย่อง โดยการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงออกเกี่ยวกับการปรับปรุงชีวิตของพวกเขา

2) งานพัฒนาเป็นงานที่ต้องเกี่ยวข้องกับประชาชนเป็นจำนวนมาก จำเป็นต้องให้คนหมู่มากเหล่านี้มีสิทธิ์มีเสียงในการแสดงออก

3) กลยุทธ์ทั้งหลายในการพัฒนาที่ผ่านมา ยังไม่สามารถส่งผลถึงกลุ่มประชาชนผู้ด้อยโอกาสและยากจน และในทางตรงกันข้ามกลับส่งผลให้กลุ่มคนผู้ได้เปรียบมีโอกาสมากขึ้น จึงจำเป็นต้องปรับกลยุทธ์พัฒนาใหม่ โดยให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนมากขึ้น

4) ประสบการณ์ที่ผ่านมได้พบว่า มีโครงการไม่น้อยที่ประสบผลสำเร็จโดยอาศัยวิธีให้ประชาชนมีส่วนร่วมในรูปของการรวมกลุ่มและจัดตั้งองค์กรประชาชนในขณะเดียวกันก็มีตัวอย่างของโครงการที่ล้มเหลวจำนวนมาก อันเนื่องมาจากไม่เปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วม

5) เป็นนโยบายของรัฐในปัจจุบันที่ให้โครงการที่ลงสู่ชนบทต้องให้ประชาชนมีส่วนร่วมตามปรัชญาของการพัฒนา

6) ประชาชนย่อมรู้ดีว่าตัวเองกำลังต้องการอะไร มีปัญหาอะไร และอยากจะแก้ปัญหานั้นอย่างไร ถ้าให้โอกาสแก่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมพัฒนา ย่อมช่วยให้โครงการต่าง ๆ สนองความต้องการที่แท้จริงของประชานได้ดีกว่า

แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ 8 พ.ศ. 2540 – 2544 (2559, หน้า 58) ได้จำแนกประเภทการมีส่วนร่วมของชุมชนว่ามีกระบวนการร่วม 5 ขั้นตอนคือ

1) การร่วมคิด

2) การร่วมวางแผน

3) การร่วมปฏิบัติ

4) การร่วมประเมินผล

5) การร่วมรับผลประโยชน์

พจนี เทียมศักดิ์ (2543, หน้า 56) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมว่า การมีส่วนร่วมมีความสำคัญเพราะเป็นการทำให้ทุกฝ่ายได้เข้ามาเกี่ยวข้องให้ทุกคนมีสิทธิ์ที่จะมีส่วนร่วมในการดำเนินงานในลักษณะของกิจกรรมและการดำเนินชีวิตในชุมชนอย่างมีศักดิ์ศรีและเท่าเทียมกัน ในสิทธิอำนาจตามแนวทางประชาธิปไตย และรวมถึงเป็นการลดการพึ่งพาของรัฐ อันเป็นความสัมพันธ์ตามแนวราบ ซึ่งก่อให้เกิดการเรียนรู้อย่างกว้างขวาง

สรุปว่า ความสำคัญการมีส่วนร่วมคือ การมีส่วนร่วมมีความสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาคุณภาพองค์กรการเปิดโอกาสให้ชุมชน องค์กร ทุกภาคส่วน เข้ามาทีส่วนร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ และเป็นที่ยอมรับร่วมกันของทุก ๆ ฝ่าย การมีส่วนร่วมต้องเกิดจากความเต็มใจ ความสมัครใจ สามารถตัดสินใจได้เอง การมีส่วนร่วมจะช่วยลดความขัดแย้ง เกิดความรู้สึกผูกพัน รู้สึกเป็นเจ้าของมากขึ้น จึงจะทำให้การพัฒนาเกิดความยั่งยืน

2.3.3 รูปแบบของการมีส่วนร่วม

เฉลียว บุรีภักดี และคณะ (2545, หน้า 115) กล่าวถึงรูปแบบการมีส่วนร่วมโดยสรุปดังนี้

1) การมีส่วนร่วมแบบชายขอบ (Marginal participation) เป็นการมีส่วนร่วมที่เกิดจากความสัมพันธ์เชิงอำนาจไม่เท่ากัน ฝ่ายหนึ่งรู้สึกว่ามีอำนาจกว่า หรือทรัพยากรหรือความรู้ด้อยกว่า

2) การมีส่วนร่วมแบบบางส่วน (Partial participation) รัฐเป็นผู้กำหนดนโยบายลงมาว่าต้องการอะไร โดยรัฐไม่รู้ความต้องการของชาวบ้าน ดังนั้นการมีส่วนร่วมเป็นเพียงการแสดงความคิดเห็นในการดำเนินกิจกรรมบางส่วนเท่านั้น

3) การมีส่วนร่วมแบบสมบูรณ์ (Full participation) เป็นการมีส่วนร่วมทุกขั้นตอนเริ่มตั้งแต่การกำหนดปัญหาความต้องการ การตัดสินใจแนวทางการแก้ปัญหาและความเท่าเทียมกันของทุกฝ่าย

โคเฮน และ อัฟฮอฟ (Cohen and Uphoff, 1980, pp 213-214, อ้างใน ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, 2543, หน้า 16) ได้แบ่งขั้นตอนการมีส่วนร่วมออกเป็น 4 ขั้นตอนดังนี้

1) การมีส่วนร่วมแบบตัดสินใจ (Decision making) ในกระบวนการของการตัดสินใจนั้นประการแรกที่จะต้องทำคือ การกำหนดความต้องการ และการจัดลำดับความสำคัญ จากนั้นเลือกนโยบายและประชากรที่เกี่ยวข้อง การตัดสินใจนั้นเป็นกระบวนการต่อเนื่องที่ต้องดำเนินการไปเรื่อยๆ ตั้งแต่การตัดสินใจในช่วงเริ่มต้น การตัดสินใจในช่วงการวางแผน และการตัดสินใจในช่วงการปฏิบัติงานตามแผนที่วางไว้

2) การมีส่วนร่วมแบบในการดำเนินการ (Implementation) เป็นองค์ประกอบของการดำเนินการตามโครงการนั้น จะได้มาจากคำถามที่ว่าใครจะทำประโยชน์ให้แก่โครงการได้บ้าง และจะทำประโยชน์โดยวิธีใด เช่น การช่วยเหลือด้านทรัพยากร การบริหารงาน การประสานงาน และการขอความช่วยเหลือ เป็นต้น

3) การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (Benefits) ในส่วนที่เกี่ยวกับผลประโยชน์นั้นนอกจากความสำเร็จของประโยชน์ในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพแล้ว ยังต้องพิจารณาถึงการกระจายผลประโยชน์ภายในกลุ่มด้วย ผลประโยชน์ของโครงการนี้ รวมทั้งผลประโยชน์ไปในทางบวก และผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นในทางลบที่เป็นผลเสียของโครงการซึ่งจะเป็นประโยชน์และเป็นโทษต่อบุคคลและสังคม

4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation) การมีส่วนร่วมในการประเมินผลนั้นสิ่งสำคัญที่ต้องสังเกต คือ ความเห็น (Views) ความชอบ (Preference) และความคาดหวัง (Expectation) ซึ่งจะมีอิทธิพลสามารถแปรเปลี่ยนพฤติกรรมของบุคคลในกลุ่มต่าง ๆ ได้

สรุปว่า รูปแบบการมีส่วนร่วม คือ กรอบพื้นฐานของการมีส่วนร่วมที่มีความเหมาะสมสอดคล้องกับบุคคลหรือภารกิจ เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนร่วมได้แสดงความคิดริเริ่มสร้างสรรค์กระทำการเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของงาน ผู้มีส่วนร่วมจะเกิดความรู้สึกร่วมรับผิดชอบกับงานนั้น การมีส่วนร่วมที่สมบูรณ์นั้น ผู้มีส่วนร่วมจะต้องมีส่วนร่วมทุกขั้นตอน

2.3.4 กระบวนการหรือขั้นตอนการมีส่วนร่วม

กระบวนการหรือขั้นตอนการมีส่วนร่วมมีนักวิชาการได้กล่าวถึงกระบวนการหรือขั้นตอนการมีส่วนร่วมไว้ดังนี้

โคเฮน และ อัฟฮอฟ (Cohen and Uphoff, 1986, pp 215-216, อ้างใน ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, 2543, หน้า 16) ได้จำแนกชนิดของการมีส่วนร่วมเอาไว้ 4 ประเภท ได้แก่

1) การมีส่วนร่วมของชุมชนในกระบวนการตัดสินใจ (Decision making) ในกระบวนการตัดสินใจนั้น ประการแรกที่สุดที่จะต้องกระทำคือ การกำหนดความต้องการและการจัดลำดับความสำคัญ ต่อจากนั้นเลือกนโยบายและประชากรที่เกี่ยวข้อง การตัดสินใจนี้เป็นกระบวนการอย่างต่อเนื่องที่ต้องดำเนินไปเรื่อยๆ ตั้งแต่การตัดสินใจช่วงเริ่มต้น การตัดสินใจช่วงดำเนินการวางแผนและการตัดสินใจช่วงการปฏิบัติตามแผนที่วางไว้

2) การมีส่วนร่วมของชุมชนในการดำเนินโครงการ (Implementation) ในส่วนที่เป็นองค์ประกอบของการดำเนินโครงการนั้น จะได้มาจากคำถามที่ว่า ใครจะทำประโยชน์ให้แก่โครงการได้บ้าง และจำทำประโยชน์ด้วยวิธีใด เช่น การช่วยเหลือด้านทรัพยากรการบริหารงานและงบประมาณ และการขอความช่วยเหลือ

3) การมีส่วนร่วมของชุมชนในการรับผลประโยชน์ อันเกิดจากโครงการนั้นๆ (Benefits) ในส่วนที่เกี่ยวกับผลประโยชน์นั้น นอกจากความสำคัญของผลประโยชน์เชิงปริมาณและเชิงคุณภาพแล้ว ยังต้องพิจารณาการกระจายผลประโยชน์ทางบวก และผลที่เกิดขึ้นทางลบที่เป็นผลเสียของโครงการ ซึ่งเป็นประโยชน์และเป็นโทษต่อบุคคลในสังคมด้วย

4) การมีส่วนร่วมของชุมชนในการประเมินผลโครงการ (Evaluation) การมีส่วนร่วมในการประเมินผลนั้น สิ่งที่สำคัญที่ต้องสังเกต คือ ความคิดเห็น (Views) ความชอบ (Preferences) และความคาดหวัง (Expectations) ซึ่งมีอิทธิพลสามารถเปลี่ยนพฤติกรรมของบุคคลในกลุ่มต่างๆ ได้

2.3.5 ความหมายการบริหารแบบมีส่วนร่วม

การบริหารแบบมีส่วนร่วม (Participative Management) มีนักวิชาการและนักการศึกษาได้ให้ความหมายในบริบทที่แตกต่างกันไว้หลายประการ ดังนี้

จันทรานี สงวนนาม (2545, หน้า 69) ให้ความหมายว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วม หมายถึง การที่บุคคลได้มีส่วนเกี่ยวข้องในการปฏิบัติงานทั้งด้านการแสดงความคิดเห็น การตัดสินใจและการปฏิบัติงาน ตลอดจนการประเมินผล

สมยศ นาวีการ (2545, หน้า 1) กล่าวว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วม หมายถึง กระบวนการของการให้ผู้ใต้บังคับบัญชามีส่วนเกี่ยวข้องในกระบวนการตัดสินใจ เน้นการมีส่วนเกี่ยวข้องอย่างแข็งขันของบุคคล ใช้ความคิดสร้างสรรค์และความเชี่ยวชาญของพวกเขาในการแก้ปัญหาของการบริหารที่สำคัญ ซึ่งอยู่บนพื้นฐานของแนวความคิดของการแบ่งอำนาจหน้าที่ที่ถือว่าผู้บริหารแบ่งอำนาจหน้าที่

การบริหารให้เข้ากับผู้ใต้บังคับบัญชาและต้องการให้ผู้ใต้บังคับบัญชามีส่วนเกี่ยวข้องอย่างแท้จริงในกระบวนการตัดสินใจที่สำคัญขององค์การไม่ใช่เพียงแต่สัมผัสปัญหาหรือแสดงความห่วงใย

สมเดช สีแสง (2547, หน้า 229) ได้สรุปความหมายของการบริหารแบบมีส่วนร่วมไว้ว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วม (Participative Management) เป็นการบริหารที่เปิดโอกาสให้พนักงานทุกระดับได้มีส่วนร่วมในการบริหารกิจการภายในขอบเขตหน้าที่ของตน ซึ่งเป็นหลักการสำคัญของการบริหารแบบใหม่ที่เรียกว่าการบริหารคุณภาพทั่วทั้งองค์การ (Total Quality Control)

สรุปว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วม (Participative Management) หมายถึง กระบวนการที่บุคคลได้มีส่วนเกี่ยวข้องในการปฏิบัติงานทั้งทางด้านการแสดงความคิดเห็น การตัดสินใจ การรับผิดชอบ การวางแผนการปฏิบัติงานตลอดจนการประเมินผล โดยใช้ความคิดสร้างสรรค์และความเชี่ยวชาญในการปฏิบัติงานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์หรือแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นจากการบริหารงานในองค์การ

2.3.6 ความสำคัญการบริหารแบบมีส่วนร่วม

การบริหารงานต่าง ๆ ในสถานศึกษาผู้บริหารและครูนับว่าเป็นบุคคลที่สำคัญที่สุดที่จะทำให้การบริหารงานประสบผลสำเร็จตรงตามวัตถุประสงค์ หรือเป้าหมายที่สถานศึกษากำหนดไว้ ดังนั้นในกระบวนการบริหารงานต่าง ๆ ในสถานศึกษา ผู้บริหารต้องให้ครูมีส่วนร่วมในทุกภาระงานทุกขั้นตอน

วันชัย โกลละสุต (2549, หน้า 11) กล่าวว่า ความสำคัญของการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมเป็นเหตุผลที่จำเป็นต่อการบริหารหรือการจัดการองค์กร คือ

1) ก่อให้เกิดความเข้าใจร่วมกันในการปฏิบัติงานที่มุ่งหวัง

2) กระบวนการตัดสินใจสามารถรองรับพฤติกรรมของบุคคลในองค์กรได้กว้างขวางและเกิดการยอมรับได้

3) เป็นหลักการของการบริหารที่เป็นผลต่อการดำเนินการเชิงวิเคราะห์ด้วยเหตุผล วิวัฒนาการเพื่อความคิด (การเปิดกว้าง) การระดมความคิด (ระดมสมอง) ซึ่งนำไปสู่การตัดสินใจได้

4) ลดช่องว่างของระบบการสื่อสารในองค์กรและขจัดปัญหาความขัดแย้งได้อุปสรรคของการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อให้สามารถนำไปใช้ได้อย่างเหมาะสมและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อองค์การ

ธรรมรส โชติกุญชร (2540, หน้า 228) ระบุไว้ว่า การมีส่วนร่วมในการบริหารองค์การจึงเป็นสิ่งสำคัญต่อการอำนวยการ สมาชิกอาจมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและการปฏิบัติ การมีส่วนร่วมจะช่วยพลังจิตให้มีประสิทธิภาพมากกว่าการยินยอมปฏิบัติตามคำสั่ง ช่วยกระตุ้นให้สนับสนุนเป้าหมายของกลุ่มตลอดจนวัตถุประสงค์ขององค์กร ซึ่งจะประกอบด้วย

1) การมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น มนุษย์มีความคิดเห็นและย่อมมีความผูกพันกับหน่วยงานที่ตนปฏิบัติอยู่ ความเจริญก้าวหน้า ความล้มเหลวขององค์กร ย่อมส่งผล กระทบกับสมาชิกทุกคน ดังนั้น สมาชิกย่อมมีความรู้สึกและปรารถนาที่จะได้มีส่าวนร่วมในการบริหาร

2) การมีส่วนร่วมช่วยให้เกิดการยอมรับในเป้าหมาย เมื่อสมาชิกได้มีส่วนร่วมในการบริหารองค์กรแล้ว นอกจากจะช่วยกระตุ้นให้สมาชิกแสดงความคิดเห็นแล้วยังช่วยให้เกิดความช่วยเหลือเกื้อกูลกัน มีความร่วมมือไปทั้งองค์กร สมาชิกมีเป้าหมายร่วมกัน มีส่วนร่วมที่เป็นการยินยอมพร้อมปฏิบัติด้วยความเต็มใจ ซึ่งมีทั้งการยอมรับและสนับสนุน

3) การมีส่วนร่วมทำให้เกิดความสำนึกในหน้าที่ความรับผิดชอบ การที่บุคคลได้แสดงความคิดเห็นและยอมรับในเป้าหมายเดียวกัน จะช่วยกระตุ้นให้บุคคลเกิดความสำนึกในหน้าที่และมีความรับผิดชอบในองค์กรนั้น ๆ

ทัศนา แสวงศักดิ์ (2539, หน้า 19) ได้กล่าวถึงความจำเป็นของการบริหารแบบมีส่วนร่วมว่า มีผลต่อบรรยากาศทางการบริหารของโรงเรียน มีผลต่อการทำงาน เมื่อมีการปรึกษาหารือกัน จะทำให้เกิดแนวคิดและข้อยุติที่ดีกว่า เกิดความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างบุคคล มีการทำงานเป็นหมู่คณะ มีทัศนะคติที่ดีต่อการทำงานและองค์การ สร้างขวัญและกำลังใจ ตลอดจนลดปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดจากพฤติกรรมในการทำงาน การมีส่วนร่วมในการบริหารส่งผลให้เกิด ความรู้และประสบการณ์ของสมาชิกจะถูกใช้ในการทำงานและการตัดสินใจของกลุ่ม จะมีความตั้งใจในการทำงานให้บรรลุเป้าหมาย ความสามารถของบุคคลสามารถพัฒนาได้โดยผ่านการมีส่วนร่วม ผลผลิตทีเพิ่มขึ้น เป็นผลมาจากการกระตุ้นทางด้านความคิดให้เกิดความพยายาม ความร่วมมือกัน สมาชิกที่มีส่วนร่วมจะตอบสนองต่อการแก้ไขปัญหาโดยให้ข้อเสนอแนะที่สร้างสรรค์

สรุปว่า ความสำคัญของการมีส่วนร่วมในการบริหาร เป็นการตอบสนองความต้องการของบุคลากรทุกฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการปฏิบัติงานที่โรงเรียน ทั้งนี้ผลที่เกิดจากผลการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจมีผลกระทบต่อทุก ๆ ฝ่าย ซึ่งผลกระทบที่เกิดขึ้นผู้ปฏิบัติงานและผู้บริหารจะต้องมีความรับผิดชอบร่วมกัน นอกจากนี้การมีส่วนร่วมในการบริหาร ยังสอดคล้องกับบรรยากาศการบริหารเชิงประชาธิปไตย ซึ่งถือว่าเป็นบรรยากาศที่เหมาะสมและสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน

2.3.7 ประโยชน์ที่ได้รับจากการบริหารงานแบบมีส่วนร่วม

ในสังคมประชาธิปไตย ผู้บริหารโรงเรียนมีบทบาทและหน้าที่ที่ต้องปฏิบัติตามระบอบประชาธิปไตย โดยเน้นที่กระบวนการการบริหารแบบมีส่วนร่วม ทั้งในแง่การปฏิบัติและการแก้ปัญหา มีนักวิชาการได้กล่าวถึงประโยชน์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมไว้ ดังนี้

จันทรานี สงวนนาม (2545, หน้า 71) กล่าวถึงประโยชน์การบริหารแบบมีส่วนร่วม ไว้ว่า

1) ก่อให้เกิดความสามัคคีระหว่างผู้บริหารและผู้ร่วมงานทุกระดับในองค์การ

2) ลดความขัดแย้งในการทำงาน เพิ่มความไว้วางใจซึ่งกันและกันมากขึ้น

3) สร้างบรรยากาศที่ดีในการทำงาน

4) ช่วยให้ผู้ร่วมงานมีสุขภาพจิตดี ทุกคนมีงานทำ

5) สร้างความเป็นประชาธิปไตยในองค์การ

6) ลดค่าใช้จ่ายและใช้ทรัพยากรอย่างทะนุถนอม

7) ช่วยให้การใช้งบประมาณเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

8) ช่วยให้พนักงานเกิดความรู้สึกว่าเขาเป็นส่วนหนึ่งขององค์การ

สัมฤทธิ์ กางเพ็ง (2545, หน้า 9-10) กล่าวถึงประโยชน์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมไว้ดังนี้

1) การมีส่วนร่วมก่อให้เกิดการระดมความคิดและอภิปรายร่วมกันระหว่างผู้เกี่ยวข้องทำให้เกิดความคิดเห็นที่หลากหลาย ทำให้การปฏิบัติมีความเป็นไปได้มากกว่าการคิดคนเดียว

2) การมีส่วนร่วมในการบริหารมีผลในทางจิตวิทยาคือทำให้เกิดการต่อต้านน้อยลงในขณะเดียวกันก็จะเกิดการยอมรับมากขึ้น

3) เปิดโอกาสให้มีการสื่อสารที่ดีกว่า สามารถแลกเปลี่ยนข้อมูลและประสบการณ์ในการทำงานร่วมกัน ตลอดจนการเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน

4) เปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงานหรือผู้เกี่ยวข้องมีโอกาสได้ใช้ความสามารถและทักษะในการทำงานร่วมกันเกิดความมีน้ำใจและความจงรักภักดีต่อหน่วยงานมากขึ้น

5) การมีส่วนร่วมจะทำให้ผลการปฏิบัติงานดีขึ้นการตัดสินใจมีคุณภาพมากขึ้นและส่งเสริมให้มีการปรับปรุงงาน ตลอดจนผู้ร่วมงานมีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานมากขึ้น

สรุปว่า ประโยชน์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วม มีผลโดยตรงต่อการเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากร และก่อให้เกิดความสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้ใต้บังคับบัญชากับผู้บริหาร ทำให้การดำเนินงานขององค์การเป็นไปด้วยความราบรื่น บุคลากรมีความผูกพัน ความรู้สึกว่าตนเองมีความสำคัญและเป็นส่วนหนึ่งขององค์การ และการที่บุคคลได้ร่วมคิด ร่วมปฏิบัติ จะส่งผลต่อคุณภาพและประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานต่อไป

2.3.8 ยุทธศาสตร์การส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการศึกษา

การเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการดำเนินงาน ให้ข้อมูลความคิดเห็น ข้อเสนอแนะ ตัดสินใจ เลือกวิธีการดำเนินงาน ถือเป็นกระบวนการที่สำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง โดยเฉพาะในยุคปัจจุบันที่มีความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีที่มีการไหลเวียนข้อมูลข่าวสารอย่างเสรี รวดเร็ว ไร้พรมแดน การส่งเสริมการมีส่วนร่วมนอกจากสอดคล้องกับหลักการบริหารแล้วยังจะก่อให้เกิดความเข้าใจร่วมกันในการปฏิบัติงาน เกิดการยอมรับ ลดช่องว่างของระบบการสื่อสารและขจัดปัญหาความขัดแย้งอาจเกิดขึ้น ลดความเสี่ยงต่อการล้มเหลว แสดงถึงความจริงใจและความห่วงใยของผู้ให้ อันจะส่งผลต่อความสำเร็จการดำเนินงาน/โครงการอย่างยั่งยืนต่อไป

คณะอนุกรรมการ กนป. ด้านการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา (2552 – 2561) ได้ระบุถึงการพัฒนาระบบบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชน ภาคเอกชน และทุกภาคส่วนในการจัดการศึกษาและสนับสนุนการศึกษาและเรียนรู้ให้มากขึ้น จากนโยบายส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการศึกษาจากทุกภาคส่วนที่กำหนดใน พระราชบัญญัติการศึกษา

แห่งชาติ พ.ศ. 2542 นโยบายการศึกษาของรัฐบาลข้อเสนอและเป้าหมาย รวมทั้งกรอบแนวทางการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง สถานการณ์และปัญหาการมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่าง ๆ ทางการศึกษา จึงกำหนดยุทธศาสตร์และมาตรการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการศึกษาโดยวิสัยทัศน์ ทุกภาคส่วนของสังคมมีส่วนร่วมทางการศึกษา เพื่อให้คนไทยได้เรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ วัตถุประสงค์ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนของสังคมในการสร้างโอกาสการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาและการเรียนรู้ โดยเน้นการมีส่วนร่วมของทั้งภาคเอกชน และชุมชน เป้าหมาย เพิ่มบทบาทของผู้อยู่นอกระบบการศึกษาทั้งภาคเอกชนและชุมชนและภาคส่วนต่าง ๆ ในสังคมให้เข้ามามีส่วนร่วมทางการศึกษาและการเรียนรู้มากขึ้น กรอบแนวคิดการมีส่วนร่วมและหลักการมีส่วนร่วม 5 ขั้นตอน ดังนี้

1) การมีส่วนร่วมในการรับรู้ สามารถให้ข้อมูล ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

2) การมีส่วนร่วมในการเลือกและเสนอแนวทางเพื่อการตัดสินใจ

3) การมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจ

4) การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานติดตาม ตรวจสอบ

5) การมีส่วนร่วมรับประโยชน์ และเป็นเจ้าของนโยบายสารธารณะ

ยุทธศาสตร์และมาตรการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการศึกษา ประกอบด้วยยุทธศาสตร์ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน ผู้เรียน ผู้ปกครอง ครอบครัว องค์กรชุมชน โดยมีมาตรการดังนี้

1) ให้ความรู้แก่พ่อแม่ ผู้ปกครองในการอบรมเลี้ยงดูบุตรทั้งในด้านจิตวิทยา พัฒนาการตามวัย และอื่น ๆ

2) สร้างความตระหนักถึงความสำคัญของการศึกษาและการเรียนรู้ให้แก่ ผู้เรียนผู้ปกครอง ครอบครัว ผู้นำชุมชน องค์กรชุมชน เพื่อให้รู้สึกว่าเป็นหน้าที่ เป็นเจ้าของ และภาคภูมิใจที่ได้เข้ามามีส่วนร่วม

3) มีกลไกให้ผู้เรียน ผู้ปกครอง ครอบครัว ผู้นำชุมชน เข้ามาร่วมกำหนดนโยบายการศึกษาในระบบ นอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ทั้งระดับชาติ ระดับท้องถิ่น และระดับสถานศึกษา

4) ส่งเสริมให้ผู้เรียนร่วมเป็นสภานักเรียน รวมทั้งส่งเสริมให้ผู้เรียน ผู้ปกครอง ครอบครัว และองค์กรชุมชนร่วมเป็นกรรมการสถาบันการศึกษา

5) ส่งเสริมให้มีกลไกรับฟังความคิดเห็น เสนอแนะทิศทางการพัฒนาการศึกษาและติดตามตรวจสอบ จากภาคประชาชน เช่น การจัดเวทีสมัชชาประชาชน

6) ส่งเสริมให้ผู้ปกครอง ผู้นำชุมชน ภูมิปัญญาท้องถิ่น ปราชญ์ชาวบ้าน ผู้สอน ครูอาสา อาจารย์พิเศษ ในสถาบันการศึกษา

ยุทธศาสตร์การส่งเสริมการจัดการศึกษาด้านหลักการมีส่วนร่วม ดังนี้ 1) หลักการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนของสังคม 2) หลักการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา 3) หลักความเสมอภาคและความเป็นธรรม 4) หลักการบริหารความเสี่ยง 5) หลักความร่วมมือและร่วมพลัง

ปัญหาหลักในการมีส่วนร่วมทางการศึกษา 1) รัฐยังจัดการศึกษา โดยดำเนินการเองมากเกินไป แต่ยังสนับสนุนและร่วมดำเนินการกับผู้มีส่วนร่วมอื่น ๆ น้อยเกินไป 2) ภาคเอกชนและภาคชุมชนยังไม่มีโอกาสมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอย่างเพียงพอ และยังได้รับการสนับสนุนและความเอาใจใส่น้อยเกินไป 3) ยังขาดกลไกในการจัดการศึกษาร่วมกันระหว่างภาครัฐภาคเอกชนและภาคชุมชน

สรุป ยุทธศาสตร์การส่งเสริมการมีส่วนร่วมการจัดการศึกษา รัฐยังจัดการศึกษาโดยการดำเนินการเองมากเกินไป ภาคเอกชนและชุมชนไม่มีโอกาสมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอย่างจริงจัง ขาดกลไกในการจัดการศึกษาร่วมกันระหว่างรัฐกับเอกชน รัฐต้องกระจายอำนาจการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน ด้วยความเสมอภาคและเป็นธรรม

2.3.9 แนวคิดทฤษฎีการบริหารแบบมีส่วนร่วม

การบริหารแบบมีส่วนร่วมมีวิวัฒนาการมาจากแนวคิดการบริหารเชิงมนุษย์สัมพันธ์ (Human Relation Approach) และการบริหารเชิงพฤติกรรม (Behavioral Approach) บุคคลที่เป็นผู้บุกเบิกแนวคิดนี้คือ แมรี ปาร์คเกอร์ ฟอลเลต (Mary Parker Follet) โดยได้เขียนบทความชื่อ Dynamics Administration บรรยายให้ผู้บริหารแก้ปัญหาความขัดแย้งในองค์การด้วยวิธีการสร้างมนุษยสัมพันธ์และพยายามให้นายทุนคิดถึงคนงานบ้างไม่ใช่คิดแต่เรื่องเงินเพียงอย่างเดียว แนวคิดนี้ได้รับการสนับสนุนโดยเอลตัน เมโย (Elton Mayo) และเอฟ.เจ.โรธลิสเบอร์เกอร์ (F.J.Roethlisberger) แห่งมหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด ทั้งนี้มีนักวิชาการหลายท่านได้เสนอแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการบริหารแบบมีส่วนร่วม ดังนี้

เดวิด แมคเคลแลนด์ (David McClelland, 1961, pp 100 – 112 อ้างใน อุทัย บุญประเสริฐ, 2543, หน้า 26 – 31) นักจิตวิทยาแห่งมหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ดได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับสิ่งจูงใจของมนุษย์ในการทำงานให้เกิดผลสำเร็จ ทั้งในระดับบุคคลและระดับสังคม ผลของการศึกษาสรุปได้ว่าคนเรามีความต้องการอยู่ 3 ประการ คือ

1) ความต้องการสัมฤทธิผล (need for achievement) เป็นความปรารถนาจะทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี พยายามเอาชนะอุปสรรคต่าง ๆ มีความสบายใจเมื่อประสบความสำเร็จ มีความวิตกกังวลเมื่อประสบความไม่สำเร็จ

2) ความต้องการความผูกพัน (need for affiliation) เป็นความต้องการการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม ต้องการความเป็นมิตรและสัมพันธภาพที่อบอุ่น

3) ความต้องการมีอำนาจบารมี (need for power) ได้แก่ความต้องการรับผิดชอบบุคคลอื่น ต้องการควบคุมและให้คุณให้โทษแก่ผู้อื่นได้

โดยสาระสำคัญอีกประการของทฤษฎีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของเดวิด แมคเคลแลนด์ (David McClelland) คือ ผู้ที่จะทำงานให้ประสบความสำเร็จต้องมีแรงจูงใจในด้านความต้องการสัมฤทธิผลอยู่ในระดับสูงหรือกล่าวได้ว่าความสำเร็จของงานจะทำได้โดยการกระตุ้นความต้องการด้านสัมฤทธิผลเป็นสำคัญ ถ้าแต่ละคนมีความต้องการด้านสัมฤทธิผลสูงก็สามารถทำงานได้สำเร็จและช่วยให้งานของหน่วยงานสำเร็จไปด้วย

เรนซิส ไลเคิร์ท (Rensis Likert, 1967, pp 16 – 24 อ้างใน อุทัย บุญประเสริฐ, 2543, หน้า 26 – 31) เสนอทฤษฎีการบริหารซึ่งมีลักษณะแตกต่างกัน 4 รูปแบบ และเรียกว่าการบริหาร 4 ระบบ (System 4) ประกอบด้วย

ระบบที่ 1 : เผด็จการ (System 1 : Exploitative Authoritative) เป็นการใช้อำนาจเพื่อแสวงหาประโยชน์ส่วนตัว เป็นการบริหารองค์การที่เน้นหน้าที่และโครงสร้างแบบอำนาจนิยมสูง

ระบบที่ 2 : เผด็จการแบบมีศิลป์ (System 2 Benevolent Authoritative) เป็นการใช้อำนาจแบบเมตตา ใช้ระบบความสัมพันธ์ระหว่างนายจ้างกับลูกจ้าง นายจ้างต้องทำให้ลูกจ้างมีความเชื่อมั่น

ระบบที่ 3 : การปรึกษาหารือ (System 3 : Consultative) ระบบนี้เป็นการบริหารงานแบบมีความมั่นคง แต่ฝ่ายบริหารไม่มีความเชื่อมั่นและความไว้วางใจอย่างเต็มที่ในตัวผู้ใต้บังคับบัญชา

ระบบที่ 4 : กลุ่มที่มีส่วนร่วม (System 4 : Participative Group) เป็นระบบการขยายขอบเขตความสัมพันธ์และความเป็นมิตรกันระหว่างนายจ้างกับลูกจ้างในระดับสูงจากการมีส่วนร่วมในการทำงานแบบกลุ่ม

อุทัย บุญประเสริฐ (2543, หน้า 26 – 31) กล่าวถึงการบริหารแบบมีส่วนร่วมว่ามีแนวความคิดพื้นฐาน ดังนี้

1) ความเชื่อเรื่องธรรมชาติมนุษย์ (Assumption about human nature) ตามแนวคิดของ แมค เกรเกอร์ (Mc Gregor) มี 2 แนวทาง คือ ทฤษฎี x และทฤษฎี y ตามแนวคิดของทฤษฎี x เชื่อว่ามนุษย์ขี้เกียจและขาดความรับผิดชอบ ดังนั้นต้องใช้วิธีการบังคับหรือควบคุมการทำงานอย่างใกล้ชิด ส่วนทฤษฎี y เชื่อว่ามนุษย์มีความขยัน ชอบทำงานโดยเฉพาะอย่างยิ่งถ้าสภาพการทำงานที่มีความเหมาะสม และคนมีส่วนร่วมในการทำงานโดยไม่ถูกบังคับก็จะมีความรับผิดชอบมากขึ้น

2) ความคิดเกี่ยวกับความเป็นองค์การของโรงเรียน (Concept of School Organization) แนวความคิดของการบริหารปัจจุบันเชื่อว่า องค์การมิใช่เป็นเพียงเครื่องมือสำหรับการบรรลุเป้าหมายหรือผลผลิตเชิงปริมาณเท่านั้น แต่องค์การเป็นสถานที่สำหรับการดำรงชีวิตและการพัฒนาด้วย

3) ในด้านรูปแบบการตัดสินใจ (Decision Making Style) การตัดสินใจสั่งการในระดับสถานศึกษาควรมีลักษณะร่วมมือกันใช้อำนาจระหว่างครู ผู้ปกครอง นักเรียน ตลอดจนศิษย์เก่าเพื่อสะท้อนสภาวการณ์ปัจจุบัน ความต้องการในอนาคต ซึ่งจะต้องระดมสติปัญญาและแนวคิดให้สมาชิกได้มีโอกาสเรียนรู้และพัฒนาให้บริหารโรงเรียนได้สำเร็จ อีกทั้งยังสร้างความรู้สึกผูกพันกับโรงเรียนด้วย

4) แบบภาวะผู้นำ (Leadership Style) ตามทฤษฎีของ Sergiovanni ได้จัดระดับภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาไว้ 5 ระดับ คือ ภาวะผู้นำด้านเทคนิค ภาวะผู้นำด้านมนุษย์ ภาวะผู้นำทางการศึกษา ภาวะผู้นำเชิงสัญลักษณ์ และภาวะผู้นำทางวัฒนธรรม

5) กลยุทธ์การใช้อำนาจ (Use of Power) ในการบริหารโดยทั่วไปมีความจำเป็นที่จะต้องใช้อำนาจเป็นสิ่งที่ขาดไม่ได้ แต่ตามทฤษฎีที่ว่าด้วยที่มาของอำนาจ (Source of Power) ของ French และ Raven นั้นได้แบ่งที่มาของอำนาจพื้นฐานเป็น 5 แบบ ได้แก่ อำนาจจากการให้รางวัล อำนาจจากการบังคับ อำนาจตามกฎหมาย อำนาจจากการอ้างอิง และอำนาจจากความรู้ความเชี่ยวชาญ

6) ทักษะเฉพาะในการบริหาร (Management Skills) ทักษะการบริหารแบบใหม่ ๆ ที่ได้รับการพัฒนาและนำมาใช้ในองค์การ เช่น การใช้วิธีการทางวิทยาศาสตร์ในการวิเคราะห์เพื่อการตัดสินใจ ใช้ทักษะการแก้ไขความขัดแย้ง ใช้กลยุทธ์เพื่อการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาองค์การ เป็นต้น

7) การใช้ทรัพยากร (Use of Resources) สถาบันการศึกษามีอำนาจในการใช้และบริหารทรัพยากรด้วยตนเองมากขึ้น ทำให้สถานศึกษาได้บริหารงานตามสถานการณ์ของตนเองอย่างมีประสิทธิผล ไม่ต้องสิ้นเปลืองบุคลากร งบประมาณ เวลาในการควบคุมและตรวจสอบ

สรุปว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมมีแนวคิดพื้นฐานมาจากความเชื่อเรื่องธรรมชาติของมนุษย์ที่มีความต้องการพื้นฐาน ความคิดเกี่ยวกับความเป็นองค์การของโรงเรียน รูปแบบของการตัดสินใจ การสร้างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ แบบภาวะผู้นำ กลยุทธ์ในการใช้อำนาจ ทักษะเฉพาะในการบริหารตามทฤษฎีการบริหาร ตลอดจนความมีอิสระในการใช้และบริหารทรัพยากรด้วยตนเอง การบริหารแบบมีส่วนร่วมเป็นวิธีการบริหารที่ช่วยให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการทำงานได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิด การตัดสินใจหรือการปฏิบัติงานในหลากหลายรูปแบบ เพื่อให้เกิดความผูกพันและความรับผิดชอบต่อองค์การมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้ผู้บริหารจะต้องเห็นความสำคัญ พร้อมทั้งมีความรู้ความเข้าใจในแนวคิดพื้นฐานและองค์ประกอบที่สำคัญของการบริหารแบบมีส่วนร่วม และสิ่งสำคัญจะต้องทราบถึงประโยชน์ ข้อจำกัดและอุปสรรคของการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อให้สามารถนำไปใช้ได้อย่างเหมาะสมและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อองค์การ

2.3.10 หลักการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วม

การบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วม กำหนดตามขอบข่ายและภารกิจการบริหารงานวิชาการ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546, หน้า 30) ดังนี้

การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

หลักสูตรเป็นหัวใจสำคัญของการจัดการศึกษาที่เป็นเครื่องบ่งชี้ว่า เยาวชนไทยในอนาคต ควรจะเป็นพลเมืองอย่างไรที่สังคมไทยต้องการ และดำเนินชีวิตของตนได้อย่างมีความสุข ความเข้าหลักสูตรและการสอน จะทำให้การจัดการศึกษาดำเนินไปด้วยดีทั้งแก่ผู้เรียนเอง และช่วยให้ครูได้มีทิศทางและสิ่งกำหนดในการสอน มีนักวิชาการกล่าวถึงการพัฒนาหลักสูตรไว้หลายทัศนะ ดังนี้

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2545, หน้า 32-41) ได้กล่าวถึงการพัฒนาหลักสูตรว่า การพัฒนาหลักสูตรควรเกี่ยวกับในรูปคำถาม 4 ประการ คือ

1) วัตถุประสงค์ที่สถานศึกษาจัดให้ผู้เรียน

2) ประสบการณ์ใดที่สถานศึกษาจะจัดให้เพื่อบรรลุประสงค์ที่ตั้งไว้

3) ประสบการณ์การเรียนรู้ต่าง ๆ จะจัดให้มีระบบระเบียบอย่างมีประสิทธิภาพได้อย่างไร

4) จะมีเกณฑ์ใดตัดสินได้ว่าจุดหมายต่าง ๆ เหล่านั้นบรรลุแล้วและควรมีจุดเน้นของการพัฒนาหลักสูตร 2 ข้อ คือ

4.1 การเน้นบทบาทของผู้เรียนในกระบวนการเรียน และต้องให้ผู้เรียนมีการพัฒนาหลักสูตรด้วย

4.2 การเน้นการสอนความรู้รวบยอดนั้นควรจะรวมถึงความรู้ ซึ่งผู้เรียนได้รับจากนอกโรงเรียนด้วย ถ้าสิ่งนั้นมีความสัมพันธ์กับหลักสูตรที่เด็กได้เรียนอยู่

สำนักงานปฏิรูปการศึกษา (2545, หน้า 13) ได้กล่าวถึงการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาไว้ว่า การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา บทบาทและหน้าที่ของสถานศึกษาจะต้องทำ 4 ประการ คือ

1) จัดทำหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และสังคม ตามกรอบหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2) บริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา

3) นิเทศเพื่อการพัฒนาการใช้หลักสูตรภายในสถานศึกษา

4) ติดตาม ประเมินผลและปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษา และรายงานให้เขตพื้นที่การศึกษารับทราบ

กระทรวงศึกษาธิการ (2546ข, หน้า 34) ได้กล่าวถึงการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 7 ประการ คือ

1) ศึกษาวิเคราะห์เอกสารหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 สาระแกนกลางของกระทรวงศึกษาธิการ ข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับสภาพปัญหา และความต้องการของชุมชน ท้องถิ่น

2) วิเคราะห์สภาพแวดล้อม และการประเมินสถานภาพสถานศึกษาเพื่อกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย คุณลักษณะที่พึงประสงค์ โดยการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย รวมทั้งคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

3) จัดทำโครงสร้างหลักสูตรและสาระต่าง ๆ ที่กำหนดในหลักสูตรสถานศึกษาที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ เป้าหมาย และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ โดยพยายามบูรณาการเนื้อหาสาระทั้งในกลุ่มสาระการเรียนรู้เดียวกันและระหว่างกลุ่มสาระเรียนรู้ตามความเหมาะสม

4) นำหลักสูตรไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน และบริหารจัดการการใช้หลักสูตรให้เหมาะสม

5) นิเทศการใช้หลักสูตรสถานศึกษา

6) ติดตามประเมินผลการใช้หลักสูตร

7) ปรับปรุง พัฒนาหลักสูตรตามความเหมาะสม

บุญชม ศรีสะอาด (2546, หน้า 167) กล่าวถึงการพัฒนาหลักสูตรไว้ว่า การพัฒนาหลักสูตรแทนกระบวนการในการสร้างหลักสูตร

สมพงษ์ สิงหะพล (2546, หน้า 167) ได้ให้ความหมายการพัฒนาหลักสูตร ไว้ว่าการพัฒนาหลักสูตร หมายถึง การจัดทำหลักสูตรขึ้นมาใหม่โดยใช้หลักสูตรอื่นหรือหลักสูตรเดิมเป็นพื้นฐานหรืออาจไม่มีหลักสูตรอื่นเป็นพื้นฐานเลยก็ได้ นอกจากนี้ยังรวมไปถึงการปรับปรุง หรือการแก้ไขหลักสูตรที่มีอยู่แล้วให้ดีขึ้นกว่าเดิม

รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ (2550, หน้า 41) กล่าวว่า การพัฒนาหลักสูตรเป็นกระบวนการหรือขั้นตอนของการตัดสินใจหาทางเลือกทางการเรียนการสอนให้เหมาะสมเพื่อปรับปรุงการเปลี่ยนแปลงการเรียนการสอนไปในทางที่ดีขึ้น เพื่อให้เหมาะกับผู้เรียนและสถานศึกษา โดยผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีส่วนร่วม

สรุปว่า การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา หมายถึง การวิเคราะห์เอกสารหลักสูตร แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 สาระแกนกลางของกระทรวงศึกษาธิการ ข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับสภาพปัญหา และความต้องการของสังคม ชุมชน และท้องถิ่น การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมและประเมินสถานภาพสถานศึกษา เพื่อกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย คุณลักษณะที่พึงประสงค์ โดยการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายทั้งกรรมการสถานศึกษา การจัดทำโครงสร้างหลักสูตรและสาระต่าง ๆ ที่กำหนดให้มีในหลักสูตรถานศึกษาที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ เป้าหมาย คุณลักษณะที่พึงประสงค์ โดยพยายามบูรณาการเนื้อหาสาระทั้งในสาระเดียวกันและระหว่างกลุ่มสาระการเรียนรู้ตามความเหมาะสม การนำหลักสูตรไปใช้ในการเรียนการสอน และการบริหารจัดการใช้หลักสูตรให้เหมาะสม การนิเทศหลักสูตร การติดตามและประเมินผลการใช้หลักสูตร การปรับปรุง และพัฒนาหลักสูตรตามความเหมาะสม

การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา มีแนวปฏิบัติในการมีส่วนร่วม ร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมทำตามขอบข่ายและภารกิจการบริหารงานวิชาการ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546, หน้า 30) ดังนี้

1) ศึกษาวิเคราะห์เอกสารหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2544 สาระแกนกลางของกระทรวงศึกษาธิการ ข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับสภาพปัญหาและความต้องการของสังคม ชุมชนและท้องถิ่น

2) การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมและประเมินสถานภาพสถานศึกษา เพื่อกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย คุณลักษณะที่พึงประสงค์ โดยการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย ทั้งคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

3) จัดทำโครงสร้างหลักสูตรและสาระต่าง ๆ ที่กำหนดให้มีในหลักสูตรสถานศึกษา ที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ เป้าหมาย และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ โดยพยายามบูรณาการเนื้อหาสาระทั้งในกลุ่มสาระการเรียนรู้เดียวกันและระหว่างกลุ่มสาระการเรียนรู้ตามเหมาะสม

4) นำหลักสูตรไปใช้ในการจัดการเรียนการการสอน และบริหารจัดการการใช้หลักสูตรให้เหมาะสม

5) นิเทศการใช้หลักสูตร

6) ติดตามและประเมินผลการใช้หลักสูตร

7) ปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรอย่างเหมาะสม

การพัฒนากระบวนการเรียนรู้

การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ครูต้องมีการปฏิรูปและพัฒนาตนเองจากการที่เคยเป็นผู้สอนมาเป็นผู้ให้คำแนะนำช่วยเหลือ สนับสนุนและส่งเสริมผู้เรียนในด้านต่าง ๆ ตามความสามารถและศักยภาพของแต่ละบุคคล ฉะนั้น ควรจะต้องมีการพัฒนากระบวนการเรียนการสอนอยู่เสมอ มีผู้ให้ความหมายของกระบวนการเรียนการสอนไว้ ดังนี้

จันทรานี สงวนนาม (2545, หน้า 146-147) กล่าวว่า การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ หมายถึง การปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งในส่วนที่เกี่ยวข้องกับวิธีการเรียนการสอนของผู้เรียนและวิธีการสอนของครู ซึ่งควรจะสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ฝึกคิดแหล่งประสบการณ์การเรียนรู้ด้วยตนเอง รู้จักวิธีคิด วิธีการดำเนินชีวิต และมีทักษะในการเผชิญปัญหาต่าง ๆ ได้ การจัดการเรียนการสอนตามแนวหลักสูตรใหม่ น่าจะมีหลักการและแนวปฏิบัติ ดังนี้

1) เน้นการเรียนการสอนตามสภาพจริงสามารถสรุปและสร้างองค์ความรู้ใหม่ขึ้นได้จากข้อมูลที่มี

2) นักเรียนเป็นผู้ปฏิบัติ ควรเป็นแหล่งข้อมูลจากหลายๆ แหล่ง และเป็นผู้อำนวยความสะดวกแก่ผู้เรียน

3) เน้นวิธีการสอนจากการเรียนรู้หลาย ๆ รูปแบบ

4) ส่งเสริมให้ผู้เรียนใช้กระบวนการคิดมากกว่าการค้นหาคำตอบที่ตายตัวเพียงคำตอบเดียว

5) ถือว่ากระบวนการเรียนรู้มีความสำคัญมากกว่าเนื้อหาเพื่อให้ผู้เรียนมีข้อมูลเพียงพอที่จะสร้างองค์ความรู้ใหม่

6) ใช้กระบวนการกลุ่มในการเรียนรู้ร่วมกันและเรียนรู้ด้วยตนเอง

ถวิล มาตรเลี่ยม (2545, หน้า 29) กล่าวว่า การพัฒนาการเรียนรู้ หมายถึง การให้การศึกษาแก่ทุกระดับนั่นเองในการจัดการศึกษาตามธรรมเนียมที่เคยปฏิบัติมักถือว่าการศึกษาเป็นเพียงเครื่องมือสำหรับสร้างความสำเร็จในเรื่องเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง การปกครอง รวมถึงวัฒนธรรม ค่านิยมเท่านั้น สืบเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาไปอย่างรวดเร็ว เกือบทุก ๆ ส่วนของโลก ประชาชนเริ่มยอมรับและมองเห็นความจำเป็นและความสำคัญของการศึกษาว่ามีคุณค่าและเป็นเป้าหมาย การศึกษา ก็คือ ตัวแทนการเรียนรู้ และ การพัฒนา เฉกเช่นเดียวกับเศรษฐกิจการเมือง การปกครอง วัฒนธรรมและปฏิสัมพันธ์ทางสังคม การศึกษากลายเป็นปัจจัยจำเป็นในชีวิต โดยเฉพาะอย่างยิ่งในยุคการเปลี่ยนแปลงและไขว่คว้าข้อมูลข่าวสาร เนื้อหาสาระ ระบบและโครงสร้างการศึกษาจำเป็นต้องปฏิรูปเปลี่ยนแปลงดูแลเอาใจใส่

สำนักงานปฏิรูปการศึกษา (2545, หน้า 14) กล่าวถึงการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ว่า การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ บทบาทและหน้าที่ของสถานศึกษาต้องจัดทำ 6 ประการ คือ

1) จัดทำแผนการเรียนรู้โดยผู้เรียนมีส่วนร่วม

2) จัดกระบวนการเรียนรู้ให้ยืดหยุ่นตามความเหมาะสม ทั้งด้านเวลา กระบวนการเรียนรู้และผู้เรียน

3) จัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยการปฏิบัติจริงจากแหล่งเรียนรู้ และเครือข่ายการเรียนรู้

4) ให้การแนะแนวเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้

5) ให้ผู้ปกครอง ครอบครัว ชุมชน และสังคมเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้

6) ส่งเสริมให้ครูได้รับการพัฒนาวิธีการจัดกระบวนการเรียนรู้อย่างหลากหลายและต่อเนื่อง

กระทรวงศึกษาธิการ (2546ข, หน้า 34-35) ได้กล่าวถึงกระบวนการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ไว้ว่า การพัฒนากระบวนการเรียนรู้มีแนวทางปฏิบัติ 4 ประการ คือ

1) ส่งเสริมให้ครูจัดทำแผนการเรียนรู้ ตามสาระและหน่วยการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

2) ส่งเสริมให้ครูจัดกระบวนการเรียนรู้ โดยจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจ ความถนัดของผู้เรียน ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการการเผชิญสถานการณ์ การประยุกต์ใช้ความรู้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา การเรียนรู้จากประสบการณ์จริง และการปฏิบัติจริง การส่งเสริมให้รักการอ่าน และใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง การผสมผสานความรู้ต่าง ๆ ให้สมดุลกัน ปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่สอดคล้องกับเนื้อหาสาระกับกิจกรรม ทั้งนี้โดยจัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมแหล่งเรียนรู้ให้เอื้อต่อกระบวนการเรียนรู้ และการนำภูมิปัญญาท้องถิ่น เครือข่ายผู้ปกครอง ชุมชน ท้องถิ่น มามีส่วนร่วม ในการจัดการเรียนการสอนตามความเหมาะสม

3) จัดให้มีการนิเทศการเรียนการสอนแก่ครูในกลุ่มสารต่าง ๆ โดยเน้นการนิเทศที่ร่วมมือช่วยเหลือกันแบบกัลยาณมิตร เช่น นิเทศแบบเพื่อช่วยเพื่อน เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนร่วมกัน หรือแบบอื่น ๆ ตามความเหมาะสม

4) ส่งเสริมให้มีการพัฒนาครู เพื่อพัฒนากระบวนการรู้ตามความเหมาะสม

รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ (2550, หน้า 96) ได้กล่าวว่า การพัฒนากระบวนการเรียนรู้เป็นการปรับปรุงเปลี่ยนพฤติกรรมจากประสบการณ์ การเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้ดีจำเป็นต้องอาศัยสภาวการณ์สนับสนุนหลายอย่าง ในการจัดการเรียนการสอนครูจะต้องหาทางให้นักเรียนได้ผ่านประสบการณ์ที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้มากที่สุด และเน้นการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หลักการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การจัดการศึกษามีเป้าหมายที่สำคัญที่สุดคือ การจัดให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนแต่ละคนได้พัฒนาตนเองมากที่สุด ตามกำลังหรือศักยภาพของแต่ละคน โดยมีแนวคิดการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญด้านความเสมอภาคของโอกาสทาง

การศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านมาตรฐานคุณภาพการศึกษา ด้านระบบบริหารและการสนับสนุนทางการศึกษา ด้านครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา ด้านหลักสูตร ด้านกระบวนการเรียนรู้ ด้านทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา มีองค์ประกอบและตัวบ่งชี้การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้ที่มีความสำคัญที่สุดก็คือ ครู เปรียบเหมือนผู้จัดการทีมหรือผู้อำนวยความสะดวก และผู้บริหารที่จะต้องมีบทบาทในการเป็นผู้ส่งเสริมและสนับสนุน

สรุปว่า การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ หมายถึง การส่งเสริมให้ครูจัดกระบวนการเรียนรู้ตามสาระและหน่วยการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ส่งเสริมให้ครูจัดกระบวนการเรียนรู้โดยจัด ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ และการเผชิญสถานการณ์ การประยุกต์ใช้ความรู้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา การเรียนรู้จากประสบการณ์จริง การปฏิบัติการจริง จัดให้มีการนิเทศการสอนแก่ครูในกลุ่มสาระต่าง ๆ ส่งเสริมให้มีการพัฒนาการครูเพื่อพัฒนากระบวนการเรียนการสอนตามความเหมาะสม จัดให้มีการนิเทศการเรียนการสอนแก่ครูในกลุ่มสาระต่าง ๆ โดยเน้นการนิเทศที่ร่วมมือกันแบบกัลยาณมิตร

การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ มีแนวปฏิบัติในการมีส่วนร่วม ร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมทำตามขอบข่ายและภารกิจการบริหารงานวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2546, หน้า 30) ดังนี้

1) ส่งเสริมให้ครูจัดทำแผนการเรียนรู้ ตามสาระและหน่วยการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

2) ส่งเสริมให้ครูจัดกระบวนการเรียนรู้ โดยจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจ ความถนัดของผู้เรียน ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ การประยุกต์ ใช้ความรู้เพื่อป้องกันและแก้ปัญหา การเรียนรู้จากประสบการณ์จริง และการปฏิบัติจริง การส่งเสริมให้รักการอ่านและใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง การผสมผสานความรู้ต่าง ๆ ให้สมดุลกัน ปลูกฝังคุณธรรมค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่สอดคล้องกับเนื้อหาสาระกิจกรรม ทั้งนี้ โดยจัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อม แหล่งเรียนรู้ ให้เอื้อต่อการจัดกระบวนการเรียนรู้และนำภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือเครือข่ายผู้ปกครอง ชุมชน ท้องถิ่น มามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนตามความเหมาะสม

3) จัดให้มีการนิเทศการเรียนการสอนแก่ครูในกลุ่มสาระต่าง ๆ โดยเน้นการนิเทศ ที่ร่วมมือช่วยเหลือกันและกันแบบกัลยาณมิตร นิเทศแบบเพื่อนช่วยเพื่อนเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนร่วมกัน หรือแบบอื่น ๆ ตามความเหมาะสม

การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ผลจากการประเมินผู้เรียนทำให้ครูรู้ข้อบกพร่องของผู้เรียนแต่ละคนและคิดหาวิธีการที่จะพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนให้มีคุณภาพมากขึ้น ซึ่งวิธีหนึ่งที่ครูสามารถจะแก้ไขข้อบกพร่องของผู้เรียนและพัฒนาการเรียนรู้ได้อย่างเป็นระบบ คือการวิจัยในชั้นเรียน มีผู้ให้ความหมายของการวิจัยไว้หลายทัศนะ ดังนี้

ชูศรี วงศ์รัตนะ และคณะ (2545, หน้า 36) ได้ให้ความหมายการวิจัยว่าคือกระบวนการแสวงหาความรู้ใหม่ ๆ หรือการหาคำตอบด้วยกระบวนการที่เชื่อถือได้

สำนักงานปฏิรูปการศึกษา (2545, หน้า 35) ได้กล่าวถึงแนวทางการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาไว้ 3 ประการ คือ

1) ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย การบริหารการจัดการและพัฒนาคุณภาพงานวิชาการในภาพรวมของสถานศึกษา

2) ส่งเสริมให้ครูศึกษา วิเคราะห์ วิจัย เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ให้แต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้

3) ประสานความร่วมมือในการศึกษา วิเคราะห์ วิจัย ตลอดจนเผยแพร่ผลงานการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน และงานวิชาการกับสถานศึกษา บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่น

สุวิมล ว่องวาณิช (2549, หน้า 21) ได้ให้ความหมายของการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนว่า การวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน คือ การวิจัยที่ทำให้ครูผู้สอนในชั้นเรียน เพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในชั้นเรียน และนำผลมาใช้ปรับปรุงในการเรียนการสอน หรือส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนให้ดียิ่งขึ้น เป็นการวิจัยที่ต้องทำอย่างรวดเร็วและนำผลไปใช้ทันที

สมบูรณ์ ตันยะ (2548, หน้า 8) กล่าวว่า การวิจัย หมายถึง กระบวนการในการเสาะแสวงหาความรู้ความจริงที่เชื่อถือได้ โดยใช้วิธีการที่มีระบบแบบแผนที่เชื่อถือได้ เพื่อจะได้นำความรู้ความจริงนั้นไปใช้ในการตัดสินใจ แก้ปัญหา หรือเพื่อก่อให้เกิดความรู้หรือทฤษฎีใหม่

วิโรจน์ สารัตนะ (2548, หน้า 388) ให้แนวคิดเกี่ยวกับการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ไว้ว่า การวิจัยถือเป็นจุดเริ่มต้นของการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมในการปฏิบัติการสอนของครูในชั้นเรียน การวิจัยมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหา หรือการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างเป็นระบบ งานวิจัยเป็นงานท้าทาย ชวนให้คิดอยากลองทำอยากติดตาม ครูผู้ทำการวิจัยในชั้นเรียนจะเกิดความกระตือรือร้นใคร่รู้ใคร่เห็น ในบางครั้งต้องใช้เวลาพอสมควรเพราะเป็นงานละเอียดถี่ถ้วนต้องมีความรู้พื้นฐานทางการวิจัย ซึ่งจะช่วยให้เป็นผู้ที่มีทัศนคติต่อการวิจัย และเห็นด้วยกับการนำหน้าการพัฒนาการเรียนการสอน โดยเฉพาะการวิจัยจะเข้ามามีส่วนร่วมในการหาคำตอบว่า ได้เกิดข้อบกพร่องอะไรบ้างในโครงสร้างระบบการจัดการเรียนรู้ ทั้งด้านปัจจัย กระบวนการ และผลิต เพราะปัญหาที่เกิดขึ้นในโครงสร้างระบบการจัดการเรียนรู้ อาจเกิดที่ระดับปัจจัย ได้แก่ จุดมุ่งหมายการศึกษา โครงสร้างเนื้อหาวิชา สื่อการเรียนรู้ ครูและนักเรียน ระดับกระบวนการ ได้แก่ วิธีสอน เทคนิค การเรียนรู้ทักษะของครู และการวางแผนการเรียนรู้ และผลผลิต ได้แก่ ความประพฤติ หรือพฤติกรรมของผู้เรียน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การพัฒนาบุคลิกภาพ ตามที่หลักสูตรสถานศึกษาคาดหวัง

สรุปว่า การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา หมายถึง การศึกษา วิเคราะห์ วิจัย การบริหารจัดการและการพัฒนาคุณภาพงานวิชาการในภาพรวมของสถานศึกษา ส่งเสริมให้ครูวิเคราะห์ วิจัย

เพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ ประสานความร่วมมือในการวิเคราะห์ วิจัย ตลอดจนเผยแพร่งานวิจัย หรือพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนและงานวิขาการกับสถานศึกษา บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถาบัน

การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา มีแนวปฏิบัติในการมีส่วนร่วม ร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมทำ ตามขอบข่ายและภารกิจการบริหารงานวิชาการ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546, หน้า 30) ดังนี้

1) ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย การบริหารการจัดการ และการพัฒนาคุณภาพงานวิชาการในภาพรวมของสถานศึกษา

2) ส่งเสริมให้ครู ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย เพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ให้แต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้

3) ประสานความร่วมมือในการศึกษา วิเคราะห์ วิจัย ตลอดจนเผยแพร่ผลการวิจัย ตลอดจนการเผยแพร่ผลการวิจัย หรือพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนและงานวิชาการกับสถานศึกษา บุคคล ครอบครัว องค์กร และหน่วยงานและสถาบันอื่น

การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยี ทางการศึกษา

การพัฒนาสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา วัสดุอุปกรณ์และสื่อการเรียนการสอน เป็นสิ่งส่งเสริมสนับสนุนในการบริหารงานวิชาการประสบผลสำเร็จ บรรลุตามวัตถุประสงค์ เพราะการเรียนการสอนที่มีคุณภาพ ต้องมีสื่อการเรียนการสอน จึงช่วยครูนักเรียนปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการได้สะดวก

จันทรานี สงวนนาม (2545, หน้า 147) ได้กล่าวถึงสื่อการเรียนรู้ว่า ผู้บริหารจะต้องจัดให้สถานศึกษามีสื่อการเรียนการสอน เพราะสื่อเป็นสิ่งที่ช่วยครูและผู้เรียนปฏิบัติกิจกรรมการเรียนการสอนได้สะดวกขึ้น สิ่งที่เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับครูผู้สอน เช่น เอกสาร หลักสูตร คู่มือครู บันทึกการสอน นอกจากนี้แหล่งเรียนรู้ทุกรูปแบบ เครือข่ายการเรียนรู้ที่สามารถให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง สื่อการเรียนรู้เป็นส่วนประกอบสำคัญที่จะช่วยให้การเรียนการสอนของครูดำเนินไปได้ด้วยดี ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่ดีตามกระบวนการต่าง ๆ ที่หลักสูตรต้องการ

ทิศนา แขมณี (2548, หน้า 418) ได้ให้ความหมายของนวัตกรรมว่า หมายถึงสิ่งที่ทำขึ้นมาใหม่ ได้แก่ แนวคิด แนวทาง ระบบ รูปแบบ วิธีการ กระบวนการ สื่อเทคนิคต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการศึกษา ซึ่งได้รับการคิดค้นและจัดทำขึ้นใหม่เพื่อช่วยแก้ปัญหาต่าง ๆ ทางการศึกษา

รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ (2550, หน้า 112-118) ได้ให้ความหมายของการพัฒนาสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ดังนี้

สื่อ หมายถึง สิ่งใด ๆ ก็ตามที่เป็นตัวกลางระหว่างแหล่งกำเนิดของสารกับผู้รับสาร เป็นสิ่งที่นำพาสารจากแหล่งกำเนิดไปยังผู้รับสาร เพื่อให้เกิดผลใด ๆ ตามวัตถุประสงค์ของการสื่อสาร

นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา หมายถึง การระดมสรรพความรู้ที่มีเหตุผล มาประยุกต์ให้เป็นระบบใหม่ และสามารถนำมาใช้ปฏิบัติในสถานการณ์ที่เป็นจริงในการแก้ปัญหาให้บรรลุจุดมุ่งหมายของการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพมากว่าเดิม

สุคนธ์ สินธพานนท์ (2551, หน้า 8) กล่าวว่า นวัตกรรมทางการเรียนการสอน หมายถึง สิ่งใหม่ๆ ที่สร้างขึ้นมาเพื่อช่วยแก้ปัญหาเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนหรือพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ ได้แก่ แนวคิด รูปแบบ วิธีการ กระบวนการ สื่อต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการศึกษา

สำนักงานปฏิรูปการศึกษา (2545, หน้า 16) ได้กล่าวถึงแนวทางการพัฒนาใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาไว้ 2 ประการ คือ

1) ส่งเสริมสนับสนุนให้ครูผลิต พัฒนา และใช้สื่อเทคโนโลยีที่เหมาะสมเพื่อการศึกษา

2) จัดหาจัดทำสื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาให้กับครูและผู้เรียนอย่างเพียงพอและหลากหลาย

กระทรวงศึกษาธิการ (2546ข, หน้า 36) ได้ให้แนวทางการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาไว้ 5 ประการ คือ

1) ศึกษาวิเคราะห์ ความจำเป็นในการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนการสอนและการบริหารงานวิชาการ

2) ส่งเสริมให้ครูผลิต พัฒนาสื่อและนวัตกรรมการเรียนการสอน

3) จัดหาสื่อและเทคโนโลยีเพื่อใช้ในการเรียนการสอน และการพัฒนางานด้านวิชาการ

4) ประสานความร่วมมือในการผลิต จัดหา พัฒนาและการใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนการสอน และการพัฒนางานวิชาการกับสถานศึกษา บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่น

สรุปว่า การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา หมายถึง การศึกษา วิเคราะห์ความจำเป็นในการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนการสอน และการบริหารงานวิชาการ ส่งเสริมให้ครูผลิต พัฒนาสื่อ และนวัตกรรมการเรียนการสอน จัดหาสื่อและเทคโนโลยีเพื่อใช้ในการเรียนการสอน และพัฒนางานด้านวิชาการ ประสานความร่วมมือในการผลิต จัดหา พัฒนาการใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนการสอน และพัฒนางานวิชาการกับสถานศึกษา บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่น การประเมินผลการพัฒนาการใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา มีแนวปฏิบัติในการมีส่วนร่วม ร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมทำ ตามขอบข่ายและภารกิจการบริหารงานวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2546, หน้า 30) ดังนี้

1) ศึกษา วิเคราะห์ ความจำเป็นในการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อจัดการเรียนการสอน และการบริหารงานวิชาการ

2) ส่งเสริมให้ครูผลิต พัฒนาสื่อและนวัตกรรมการเรียนการสอน

3) จัดหาสื่อและเทคโนโลยี เพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอน และการพัฒนางานด้านวิชาการ

4) ประสานความร่วมมือในการผลิต จัดหา พัฒนาและการใช้สื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนการสอน และการพัฒนางานวิชาการกับสถานศึกษา บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่น

5) การประเมินผลการพัฒนาการใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา คุณภาพการศึกษาของไทยจะต้องเริ่มต้นจากสถานศึกษาทุกแห่ง ดำเนินการพัฒนาคุณภาพตนเอง โดยในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษานั้นจะต้องมีการประกันคุณภาพภายในผสมผสานกระบวนการบริหารและการจัดการเรียนการสอน ผู้มีให้ความหมายการประกันคุณภาพการศึกษาไว้ ดังนี้

สมคิด พรมจุ้ย และ สุพักตร์ พิบูลย์ (2544, หน้า 4) ได้ให้ความหมายการประกันคุณภาพการศึกษาไว้ว่า การประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึง กิจกรรมหรือแนวปฏิบัติเพื่อควบคุมคุณภาพการศึกษา พัฒนาคุณและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ ประกอบกด้วยการประกันคุณภาพภายในและการประกันคุณภาพภายนอก

จันทรานี สงวนนาม (2545, หน้า 155) กล่าวว่า ระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา เป็นส่วนหนึ่งของการบริหารสถานศึกษา และเป็นกระบวนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ประกอบด้วย

1) การจัดระบบบริหารสารสนเทศ

2) การพัฒนามาตรฐานการศึกษา

3) การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา

4) การดำเนินการตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา

5) การตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา

6) การประเมินคุณภาพการศึกษา

7) การรายงานคุณภาพประจำปีการศึกษา

8) การผดุงระบบการประกันคุณภาพการศึกษา

สำนักงานปฏิรูปการศึกษา (2545, หน้า 15-16) ได้แนวทางในการประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษาไว้ 4 ประการ คือ

1) จัดให้มีระบบประกันคุณภาพการศึกษาระดับสถานศึกษา

2) สนับสนุนส่งเสริมให้มีระบบการประกันคุณภาพในระดับหน่วยงานภายในสถานศึกษา

3) กำกับ ติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผลและรายงานผลการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา

4) ปรับปรุงและพัฒนาระบบการประกันคุณการศึกษาของสถานศึกษา

สรุปว่า การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา หมายถึง การจัดระบบโครงสร้างองค์กรให้รองรับการจัดระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา กำหนดเกณฑ์การประเมิน เป้าหมายความสำเร็จของสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษา วางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกกาตามระบบการประกันคุณภาพการศึกษา ดำเนินการพัฒนาตามแผน ติดตามตรวจสอบและประเมินคุณภาพภายในเพื่อปรับปรุงพัฒนาตอย่างต่อเนื่อง ประสานความร่วมมือกับสถานศึกษาและหน่วยงานอื่นในการปรับปรุงระบบประกันคุณภาพภายใน

การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา มีแนวปฏิบัติในการมีส่วนร่วม ร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมทำ ตามขอบข่ายและภารกิจการบริหารงานวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2546, หน้า 30) ดังนี้

1) จัดระบบโครงสร้างองค์กร ให้รองรับการจัดระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

2) กำหนดเกณฑ์การประเมิน เป้าหมายความสำเร็จของสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษา และตัวชี้วัดของกระทรวง เป้าหมายความสำเร็จของเขตพื้นที่การศึกษา หลักเกณฑ์และวิธีการประเมินของสำนักงานรับรองมาตรฐาน และประเมินคุณภาพการศึกษา

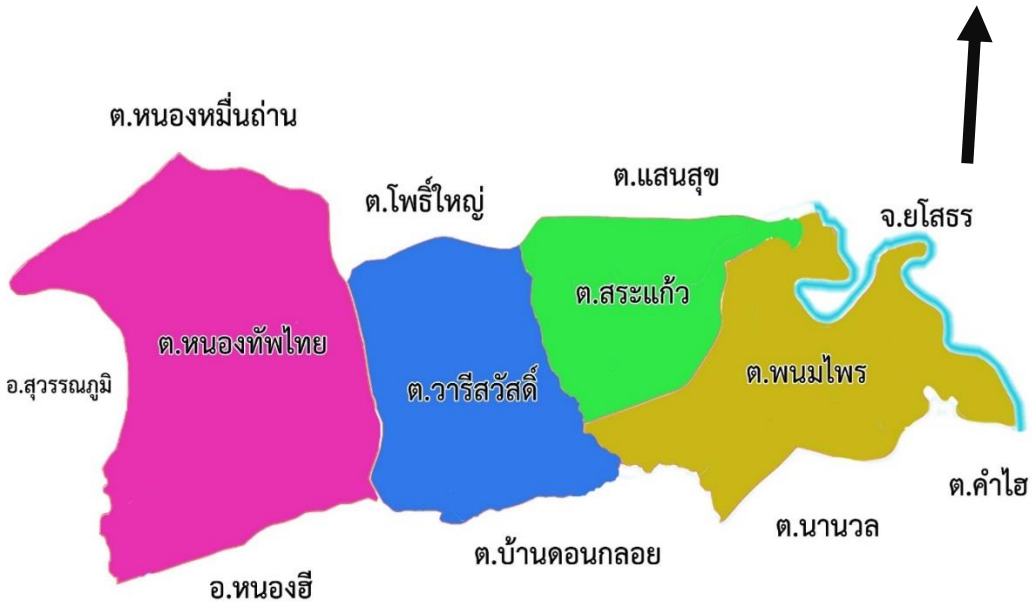
3) วางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา ตามระบบการประกันคุณภาพการศึกษาให้บรรลุผลตามเป้าหมายความสำเร็จของสถานศึกษา

4) ดำเนินการพัฒนางานตามแผน และติดตาม ตรวจสอบ และประเมินคุณภาพภายในเพื่อปรับปรุงพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

5) ประสานความร่วมมือกับสำนักงานรับรองมาตรฐานการศึกษา และประเมินคุณภาพการศึกษา ตามระบบการประกันคุณภาพการศึกษา ภายในเขตพื้นที่การศึกษา

2.4 สภาพบริบทของโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 14

2.4.1 ข้อมูลทั่วไป ศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 14

ภาพที่ 2.1 สถานที่ตั้งศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 14

2.4.2 การบริหารงานในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 14

ที่	ชื่อโรงเรียน	ผู้บริหาร	ครู	นักเรียน	คณะกรรมการสถานศึกษา
1	บ้านทุ่งหมื่นทุ่งแสนพิทยาคม	1	8	84	9
2	บ้านหัวนา	1	12	134	9
3	บ้านสมสะอาด	1	7	48	9
4	อนุบาลเมืองพนมไพร	1	25	880	15
5	วารีสวัสดิ์วิทยา	1	13	143	9
6	บ้านโพธิ์งาม	1	4	48	9
7	บ้านสระแก้วเจริญศิลป์	1	10	109	9
8	บ้านหนองทัพไทย	1	14	106	9
9	บ้านโนนทรายสระทอง	1	5	90	9
10	บ้านหัวนองกุดหลด	1	4	48	9

ที่	ชื่อโรงเรียน	ผู้บริหาร	ครู	นักเรียน	คณะกรรมการสถานศึกษา
11	ดอนเสาโฮงนิคมวิทยาคาร	1	9	70	9
12	ดอนดู่ดอนเจริญ	1	2	35	9
13	บ้านชะโดเหล่าบึงแก้ว	1	1	45	9
14	บ้านดอนเจริญ	1	6	94	9

คำสั่ง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ดเขต 2 ที่ 251 / 2559 เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2559 อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 37 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 และข้อที่ 18 ของระเบียบสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ดเขต 2 ว่าด้วยกลุ่มโรงเรียนและศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2559 จึงแต่งตั้งคณะกรรมการศูนย์เครือข่ายพัฒนาภาพการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ 14 เมืองแสนทัพไทย ดังนี้

นายณรงค์ สุขประเสริฐ ผอ.โรงเรียนทุ่งหมื่นทุ่งแสนพิทยาคม ประธานคณะกรรมการ
นายไชยยงค์ บัวศรีคำ ผอ.โรงเรียนบ้านหัวนา รองประธานกรรมการ
นายชำนาญ สมบูรณ์พันธ์ ผอ. โรงเรียนบ้านสมสะอาด รองประธานกรรมการ
นายวิรัติ พวงช้อย ผอ.โรงเรียนอนุบาลเมืองพนมไพร กรรมการ
นายพิทักษ์ บัวแสงใส ผอ.รร.วารีสวัสดิ์วิทยา กรรมการ
นายสถิตย์ โชติขันธ์ ผอ.รร.บ้านโพธิ์งาม กรรมการ
นายสมชาย ทองเสนา ผอ.รร.บ้านสระแก้วเจริญศิลป์ กรรมการ
นายศุภชัย อาจหาญ ผอ.รร.บ้านหนองทัพไทย กรรมการ
นายพิชัย สีพลี ผอ.รร.บ้านโนนทรายสระทอง กรรมการ
นายพึ่งพบ เนื่องขันตรี ผอ.รร.บ้านหัวหนองกุดหลด กรรมการ
นางสุวณีย์ ขันโมลี ผอ.รร.ดอนเสาโฮงนิคมวิทยาคาร กรรมการ
นายจีระศักดิ์ ถวิลไพร ผอ.รร.ดอนดู่ดอนเจริญ กรรมการ
นายอำพร ชัยอาวุธ ผอ.รร.บ้านชะโดเหล่าบึงแก้ว กรรมการและเลขานุการ
นายไสว ชานาม ผอ.รร.บ้าดอนเจริญ กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

สั่ง ณ วันที่ 23 เมษายน 2559 ลงนามโดย นายสกล คามบุศย์ ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่กากรศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ดเขต 2

2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.5.1 งานวิจัยในประเทศ

จากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของครูในโรงเรียนศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 14 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 ดังนี้

ทิพย์รัตน์ ชมพูแสง (2550, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูโรงเรียนเทศบาล จังหวัดนนทบุรี ผลการศึกษา พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูวิชาการในโรงเรียนเทศบาล จังหวัดนนทบุรี ทั้ง 9 งาน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ครูโรงเรียนเทศบาล จังหวัดนนทบุรี มีระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของวิชาการมากทุกงาน ค่าเฉลี่ยมาก 3 ลำดับแรก เรียงจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ได้แก่ งานประกันคุณภาพการศึกษา งานบริหารจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและงานวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ งานพัฒนากระบวนการเรียนรู้ งานนิเทศภายในสถานศึกษามีค่าเฉลี่ยเท่ากัน ส่วนค่าเฉลี่ยน้อย 3 ลำดับ สุดท้าย ได้แก่ จัดหาแหล่งเรียนรู้ งานพัฒนาสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา และงานวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ ผลการเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูโรงเรียนเทศบาล จังหวัดนนทบุรี ทั้ง 9 งาน จำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล พบว่า ครูที่มีประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดโรงเรียนแตกต่างกัน มีระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

ภิญโญ ยอดกระโทก (2550, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของครูผู้สอนในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงราย เขต 2 ผลการศึกษาพบว่า งานหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ ครูส่วนใหญ่มีส่วนร่วมทุก ๆ ด้าน ได้แก่มีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา การกำหนดเป้าหมายของการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ส่วนรายการทีมีส่วนร่วมมากแต่ค่าเฉลี่ยต่ำ ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการประเมินผลการใช้หลักสูตร การมีส่วนร่วมในการวางแผนจัดครูประจำชั้นให้เป็นไปตามความถนัด ประเด็นปัญหาที่พบมาก 3 อันดับแรก คือ เนื้อหาสาระบทเรียนมากเกินไป การทำแผนและการสอนไม่ครอบคลุมสาระ การนำหลักสูตรท้องถิ่นมาใช้ในกิจกรรมมีน้อย บุคลากรยังขาดความเข้าใจในการจัดทำหลักสูตร ด้านข้อเสนอแนะมีดังนี้ ควรมีการอบรมสัมมนาการใช้หลักสูตรให้ครูผู้สอนและผู้บริหาร ควรให้ครูปรับหลักสูตรให้เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น ควรมีหน่วยงานกลางประสานการใช้หลักสูตร โดยเฉพาะให้ท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการกำหนดหลักสูตร

งานวัดและประเมินผล ครูส่วนใหญ่มีส่วนร่วมมาก ได้แก่ การนำผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในปีก่อนมาปรับปรุงการสอนของครู การวางแผนกำหนดการวัดผลประเมินผลการเรียน ส่วนการมีส่วนร่วมที่มีค่าเฉลี่ยต่ำ ได้แก่ การวางแผนการวิเคราะห์ข้อสอบและการจัดทำข้อสอบมาตรฐาน ประเด็น

ปัญหาที่พบมาก 3 อันดับแรก คือ เครื่องมือไม่มีคุณภาพและไม่เป็นระบบ ครูยังขาดความรู้ด้านการวัดผลประเมินผล ขาดการวัดผลตามสภาพจริงและหลากหลาย ด้านข้อเสนอแนะ ควรมีข้อทดสอบที่เป็นมาตรฐาน ควรมีการวัดผลหลายรูปแบบ ควรมีการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการวัดผลประเมินผลแก่ครูผู้สอน

งานนิเทศภายใน ครูผู้สอนส่วนใหญ่มีส่วนร่วมปานกลาง ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาการเรียนการสอน การวางแผนจัดประชุมสัมมนาทางวิชาการ ส่วนรายการที่ค่าเฉลี่ยต่ำ ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการเสนอแนวทางการแก้ปัญหาการการนิเทศภายในของแต่ละปีการศึกษา การวิเคราะห์ปัญหาอุปสรรคของการนิเทศภายในสถานศึกษาและการมีส่วนร่วมในการสร้างเครื่องมือนิเทศ ประเด็นปัญหาที่พบมาก 3 อันดับแรก คือ การนิเทศขาดความต่อเนื่อง ขาดเป้าหมายที่ชัดเจน ขาดการมีส่วนร่วมของบุคคล ด้านข้อเสนอแนะ ควรมีการนิเทศภายใน

วิทยา ทัศมี (2550, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง สภาพและปัญหาการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดหนองคาย ผลการวิจัยพบว่า

1) ครูผู้สอนทีมีการศึกษาระดับปริญญาตรี และสูงกว่าปริญญาตรี มีสภาพการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการอยู่ในระดับมาก และผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูทั้ง 2 กลุ่ม พบว่า ครูผู้สอนที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการมากกว่าครูผู้สอนที่มีการศึกษาสูงกว่าระดับปริญญาตรี

2) ครูผู้สอนที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี และสูงกว่าระดับปริญญาตรี มีปัญหาการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการอยู่ในระดับน้อย และผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูผู้สอนทั้ง 2 กลุ่มพบว่า ไม่แตกต่างกัน

3) ครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน ต่ำกว่า 10 ปี, 10-20 ปี และมากกว่า 20 ปี มีสภาพการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการอยู่ในระดับมาก และผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูทั้ง 3 กลุ่ม พบว่า มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

4) ครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน ต่ำกว่า 10 ปี, 10-20 ปี และมากกว่า 20 ปี มีปัญหาการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการอยู่ในระดับน้อย และผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูทั้ง 3 กลุ่ม พบว่า มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

5) ครูผู้สอนที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ มีสภาพการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการอยู่ในระดับมาก และผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูทั้ง 3 กลุ่ม พบว่า มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

6) ครูผู้สอนที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดเล็ก มีปัญหาการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการอยู่ในระดับน้อย สำหรับครูผู้สอนในโรงเรียนขนาดกลางและขนาดใหญ่ มีปัญหาการมีส่วน

ร่วมอยู่ในระดับปานกลางทั้ง 2 กลุ่ม และผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูทั้ง 3 กลุ่ม พบว่า ไม่แตกต่างกัน

อุทิศ บุญอาจ (2551, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมการบริหารงานวิชาการของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานอำเภอชุมแพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่นเขต 5 ผลการวิจัยพบว่า

1) ระดับการมีร่วมการบริหารงานวิชาการของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโดยรวมอยู่ในระดับมาก ทุกข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ การจัดบรรยากาศและพัฒนาสภาพแวดล้อม การพัฒนาแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น การให้ข้อเสนอแนะการจัดระบบการประกันคุณภาพ การพัฒนากระบวนการเรียนรู้และการพัฒนาหลักสูตร

2) ความคาดหวังการมีส่วนร่วมการบริหารงานวิชาการของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโดยรวมอยู่ระดับมาก ทุกข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ การจัดบรรยากาศและพัฒนาสภาพแวดล้อม การพัฒนาแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น การให้ข้อเสนอแนะการจัดระบบการประกันคุณภาพ การพัฒนาหลักสูตรและการพัฒนากระบวนการเรียนรู้

3) การมีส่วนร่วมและความคาดหวังการบริหารงานวิชาการของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นตัวแทนและภายนอกสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า โดยรวมมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านการพัฒนาหลักสูตรและด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05

บัวพัน ขันดี (2551, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมการบริหารงานวิชาการตามทัศนะของครูและผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 ผลการวิจัยพบว่า

1) ข้าราชการครูมีทัศนะต่อการมีส่วนร่วมของครูผู้สอนในการบริหารงานวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 โดยภาพรวมและรายด้าน ทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านการบริหารหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการนิเทศการศึกษา และด้านการวัดผลและประเมินผล อยู่ในระดับมาก

2) ข้าราชการครูที่มีตำแหน่งต่างกัน มีทัศนะต่อการมีส่วนร่วมของครูผู้สอนในการบริหารงานวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3) ข้าราชการครูที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานต่างกัน มีทัศนะต่อการมีส่วนร่วมของครูผู้สอนในการบริหารงานวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สายหยุด ประกิคะ (2552, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาสภาพและความต้องการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูผู้สอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 6 ผลการวิจัยพบว่า

1) สภาพการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูผู้สอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 6 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมาก 10 ด้าน และระดับปานกลาง 2 ด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น

2) การเปรียบเทียบสภาพการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูผู้สอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 6 จำแนกตามเพศ ประสบการณ์ในการสอน และขนาดสถานศึกษา พบว่า

2.1 จำแนกตามเพศ โดยภาพรวมไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 2 ด้าน ได้แก่ ด้านการแนะแนวการศึกษา และด้านการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น

2.2 จำแนกตามประสบการณ์ในการสอน โดยภาพรวมไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 2 ด้าน ได้แก่ ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา และด้านการส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแกชุมชน

2.3 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา โดยภาพรวมไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 2 ด้าน ได้แก่ ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ และด้านการพัฒนาสื่อนวัตกรรม และเทคโนโลยีทางเพื่อการศึกษา

3) ความต้องการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูผู้สอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 6 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น

4) เปรียบเทียบความต้องการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูผู้สอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 6 จำแนกตามเพศ ประสบการณ์ในการสอน และขนาดสถานศึกษา พบว่า

4.1 จำแนกตามเพศ โดยภาพรวมไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

4.2 จำแนกตามประสบการณ์ในการสอน โดยภาพรวมไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 2 ด้าน ได้แก่ ด้านการวัดผลประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน และด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

4.3 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา โดยภาพรวมไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 1 ด้าน ได้แก่ ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

อัจฉณพร หิรัญอมรกุล (2552, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการโรงเรียนเมืองพัทยา 9 (วัดโพธิสัมพันธ์) สังกัดเมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี ผลการวิจัยพบว่า

1) การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการโรงเรียนเมืองพัทยา 9 (วัดโพธิสัมพันธ์) สังกัดเมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมาก พิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมาก 2 ด้าน เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยคือด้านการกำหนดเป้าหมาย และด้านการมีบทบาทร่วมในการปฏิบัติงาน ส่วนด้านการร่วมตัดสินใจ และด้านการติดต่อสื่อสารอยู่ในระดับปานกลาง

2) การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการโรงเรียนเมืองพัทยา 9 (วัดโพธิสัมพันธ์) สังกัดเมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี จำแนกตามระดับชั้นที่ครูสอน โดยรวมและรายด้าน มีส่วนร่วมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยครูผู้สอนระดับชั้นประถมศึกษา และครูผู้สอนระดับมัธยมศึกษา มีส่วนร่วมมากกว่าผู้สอนระดับชั้นอนุบาล

ธนศิษฐ์ เริงฮัง (2553, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการโรงเรียนเทศบาลวัดราษฎร์นิยมธรรม สังกัดเทศบาลเมืองศรีราชา จังหวัดชลบุรี ผลการวิจัยพบว่า

1) การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการโรงเรียนเทศบาลวัดราษฎร์นิยมธรรม สังกัดเทศบาลเมืองศรีราชา จังหวัดชลบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก พิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมาก เมื่อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยคือ ด้านการกำหนดเป้าหมาย ด้านการมีบทบาทร่วมในการปฏิบัติงาน ด้านการร่วมตัดสินใจ และด้านการร่วมติดต่อสื่อสาร

2) เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการโรงเรียนเทศบาลวัดราษฎร์นิยมธรรม สังกัดเทศบาลเมืองศรีราชา จังหวัดชลบุรี ในภาพรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านการติดต่อสื่อสาร แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยครูผู้สอนระดับอนุบาลมีส่วนร่วมมากกว่าครูผู้สอนระดับชั้นประถมศึกษา

ขวัญชัย ตอบกลาง (2554, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของครูกับการตัดสินใจในการบริหารงานวิชาการกลุ่มโรงเรียนวังคีรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า

1) การมีส่วนร่วมของกับการตัดสินใจในการบริหารงานวิชาการกลุ่มโรงเรียนวังคีรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับจากมากไปน้อย คือ งานพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา งานพัฒนากระบวนการเรียนรู้ งานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน งานพัฒนาสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยี

2) การมีส่วนร่วมของกับการตัดสินใจในการบริหารงานวิชาการกลุ่มโรงเรียนวังคีรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3 จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน สถานภาพ ระดับช่วงชั้นที่สอน ขนาดโรงเรียน โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

วลัยกร สารบุญ (2555, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง ความต้องการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูผู้สอน โรงเรียนปลวกแดงพิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 ผลการวิจัยพบว่า

1) ความต้องการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูผู้สอน โรงเรียนปลวกแดงพิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงจากมากไปหาน้อย คือ ด้านหลักสูตรและการนำหลัดสูตรไปใช้ ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านวัสดุประกอบหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน ด้านการวัดผลประเมินผล

2) ผลการเปรียบเทียบความต้องการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูผู้สอน โรงเรียนปลวกแดงพิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 จำแนกตามเพศ โดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายด้าน แตกต่างกันคือ ด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ และด้านการวัดผลประเมินผล ส่วนจำแนกตามประสบการณ์ทำงานและการมีวิทยฐานะของครู โดยรวมไม่แตกต่างกัน

รุ่งตะวัน ศรีลาฤทธิ์ (2555, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง ความต้องการการมีส่วนร่วมการบริหารงานวิชาการของครูโรงเรียนกลุ่มศรีเมือง จังหวัดระยอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นทีการศึกษาประถมศึกษาระยองเขต 1 ผลการวิจัยพบว่า

1) ความต้องการการมีส่วนร่วมการบริหารงานวิชาการของครูโรงเรียนกลุ่มศรีเมือง จังหวัดระยอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นทีการศึกษาประถมศึกษาระยองเขต 1 โดยรวมอยู่ระดับมาก โดยรายการที่มีความต้องการอยู่ระดับมากได้แก่ หลักสูตรและการนำไปใช้ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การวัดผลและประเมินผล และวัสดุประกอบหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน

2) ผลการเปรียบเทียบความต้องการการมีส่วนร่วมการบริหารงานวิชาการของครูโรงเรียนกลุ่มศรีเมือง จังหวัดระยอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นทีการศึกษาประถมศึกษาระยองเขต 1 จำแนกตามวุฒิการศึกษาทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

3) ผลการเปรียบเทียบความต้องการการมีส่วนร่วมการบริหารงานวิชาการของครูโรงเรียนกลุ่มศรีเมือง จังหวัดระยอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นทีการศึกษาประถมศึกษาระยองเขต 1 จำแนกตามประสบการณ์การปฏิบัติงาน โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

วีระศักดิ์ วงศ์อินทร์ (2557, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด ผลการวิจัยพบว่า

1) การมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด อยู่ในระดับมาก

2) การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด จำแนกตามวุฒิการศึกษาและประสบการณ์การทำงานแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

3) การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด จำแนกขนาดสถานศึกษา โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้นด้านการนิเทศการศึกษา และด้านการส่งเสริมความรู้ทางวิชาการชุมชนแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ประภาศิริ คูนาคำ (2558, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง รูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 24 ผลการวิจัย ปรากฏดังนี้

1) สภาพปัจจุบันการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 24 โดยรวมอยู่ในระดับมาก

2) สภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 24 โดยรวมอยู่ในระดับละครูปานกลาง

3) รูปแบบการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 24 มีกระบวนการพัฒนา 6 ขั้นตอน คือ (1) ศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาและกำหนดประเด็นการพัฒนา (2) สร้างทีมงานและพัฒนาศักยภาพทีมงาน (3) การวางแผนแบบมีส่วนร่วม (4) ดำเนินงานตามแผนและปรับปรุงพัฒนา (5) การประเมินผลและสรุป (6)แลกเปลี่ยนเยนรู้ และกิจกรรมการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วม มี 17 กิจกรรม คือ กิจกรรมที่ 1 แนวคิด/ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง กิจกรรมที่ 2 การศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษา กิจกรรมที่ 3 สรุปประเด็นสภาพปัจจุบัน และปัญหา กิจกรรมที่

4 ศึกษาดูงานโรงเรียนที่มีงานบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วม 3 แหล่ง กิจกรรมที่ 5 สัมภาษณ์ผู้บริหาร หัวหน้ากลุ่มบริหารวิชาการ และครูผู้สอนโรงเรียนต้นแบบ 3 โรง กิจกรรมที่ 6 สร้างทีมงาน กิจกรรมที่ 7 ทดสอบความรู้เกี่ยวกับขอบข่ายงานวิชาการ กิจกรรมที่ 8 ประชุมทีมงาน กิจกรรมที่ 9 ร่วมกันวางแผนพัฒนาโดยการระดมพลังสมอง กิจกรรมที่ 10 จัดทำแผนและกิจกรรมการพัฒนาการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วม กิจกรรมที่ 11 กำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จ กิจกรรมที่ 12 ร่วมปฏิบัติการดำเนินการตามแผน กิจกรรมที่ 13 ดำเนินงานตามขอบข่ายงานวิชาการ กิจกรรมที่ 14 ทดสอบภาความรู้ขอบข่ายงานวิชาการ 5 ด้าน กิจกรรมที่ 15 ร่วมกันตรวจสอบผลการปฏิบัติงาน กิจกรรมที่ 16 ร่วมรับผลประโยชน์จากการสรุปผลการดำเนินงาน กิจกรรมที่ 17 นำเสนอผลงานการดำเนินงาน

4) ผลการประเมินความสอดคล้องของกระบวนการพัฒนาและกิจกรรมการดำเนินงานของรูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 24 พบว่า มีความสอดคล้องอยู่ในระดับมาก ผลการประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้และประโยชน์ของรูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 24 พบว่า มีความเหมาะสม ความเป็นไปได้และประโยชน์อยู่ในระดับมาก

โดยสรุป รูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 24 มีความเหมาะสม มีความเป็นไปได้และมีประโยชน์สามารถนำไปพัฒนาโรงเรียนให้เกิดประโยชน์แก่ราชการต่อไป

สุทธิรา เกษมราษฎร์ (2559, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครู โรงเรียนกลุ่มบางละมุง 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า

1) การมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครู โรงเรียนในกลุ่มบางละมุง 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรีเขต 3 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการวัดและประเมินผล ด้านสื่อการเรียนการสอน ด้านการจัดการเรียนการสอน

2) เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครู โรงเรียนในกลุ่มบางละมุง 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรีเขต 3 จำแนก ตามเพศ ประสบการณ์ ในการปฏิบัติงาน ในโรงเรียน และขนาดโรงเรียน โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

3) เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครู โรงเรียนในกลุ่มบางละมุง 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรีเขต 3 จำแนก ตามวุฒิการศึกษา โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

นพรัตน์ ชำนาญพืช (2559, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูผู้สอนในกลุ่มโรงเรียนขยายโอกาส อำเภอขลุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 ผลการศึกษาพบว่า

1) การมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูผู้สอนในกลุ่มโรงเรียนขยายโอกาส อำเภอขลุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านการวัดผลประเมินและเทียบโอนผลการเรียน ด้านการบริหารหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนการสอน และด้านการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ตามลำกับ

2) การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูผู้สอนในกลุ่มโรงเรียนขยายโอกาส อำเภอขลุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 จำแนกตามเพศ และประสบการณ์ในการทำงาน พบว่า โดยรวมและรายด้านทุกด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

2.5.2 งานวิจัยต่างประเทศ

โกลด์ (Gold, 2000, 295-A) ได้ศึกษาการเข้ามามีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาระดับโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยเน้นการให้ความร่วมมือระหว่างชุมชน ผู้ปกครอง และนักการศึกษา ซึ่งถือเป็นส่วนหนึ่งของการปฏิรูปการศึกษาในรัฐฟิลลาเดลเฟีย ผลการศึกษาพบว่า การจัดการศึกษาของชุมชนเป็นสื่อกลางระหว่างผู้ปกครอง ครอบครัวกับโรงเรียน เพื่อเป้าหมายในการเสริมสร้างในการอ่านออกเขียนได้ และการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับชุมชน ทำให้ผู้ปกครองได้รับรู้เกี่ยวกับชุมชน ดังนั้นการสร้างหุ้นส่วนและความร่วมมือระหว่างผู้ปกครองกับนักการศึกษา ทำให้เกิดทรัพยากรที่มีคุณค่าทั้งในด้านสังคมและวัฒนธรรมให้แก่โรงเรียน

ครีม (Crim, 2006, 183-A) ได้ศึกษาถึงการปฏิบัติงานในการพัฒนางานบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในรัฐอิลลีนอยส์ สหรัฐอเมริกา ผลการศึกษาพบว่า ความต้องการที่อยู่ระดับมาก คือ ความต้องการที่จะสามารถในการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการนิเทศ การประเมินผล ตลอดจนความต้องการปรับปรุงการเรียนการสอน และความต้องการพัฒนาหลักสูตรมีความต้องการระดับมาก

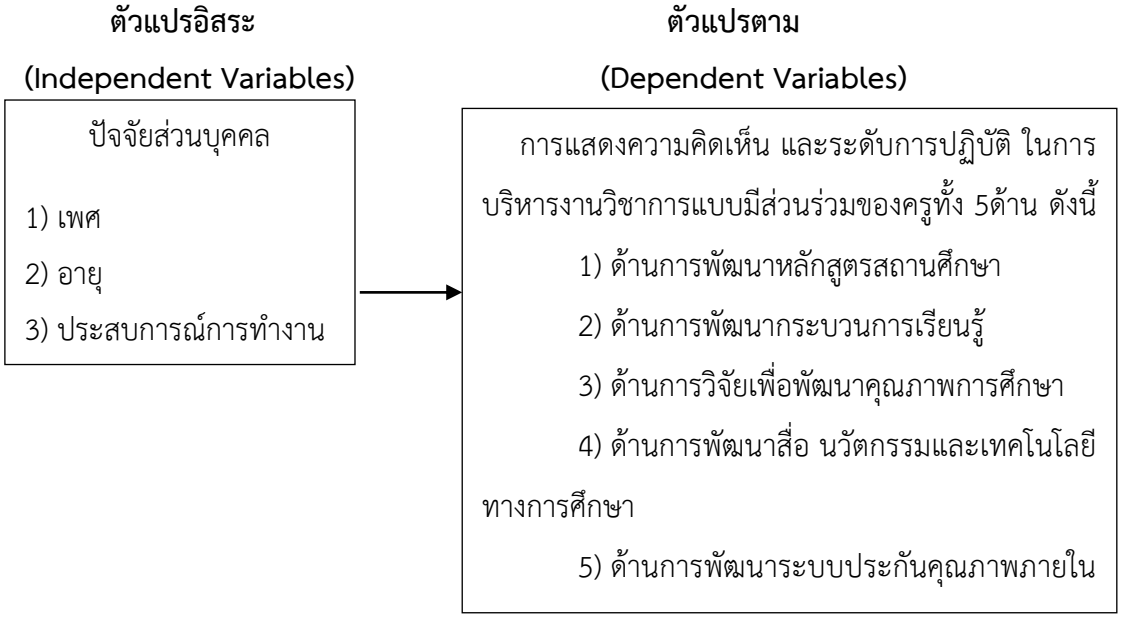
สมิธ (Smith, 2006, 139-A) ได้ศึกษาการบริหารงานวิชาการในสหรัฐอเมริกา พบว่า การจะทำให้การบริหารงานวิชาการมีสมรรถภาพสูงต้องส่งเสริมให้ครูใช้เทคนิคการสอนหลาย ๆ วิธี ให้คณะครูมีส่วนร่วมในการจัดการวางแผนการสอน การประเมินผลและการติดตามผลการปฏิบัติงาน การสาธิตการสอน การนิเทศครูใหม่ วิจารณ์การปฏิบัติงานของครูโดยไม่เสียกำลังใจ ให้ครูมีเวลาสอนมากขึ้น ให้ครูมีส่วนร่วมในการเลือกโสตทัศนูปกรณ์ จัดอบรมความรู้เกี่ยวกับวิชาการ การศึกษาแก่ครูเพิ่มเติม ปรับกรุงเทคนิคการสอน ประเมินครูเพื่อประเมินผลและจ่ายเบี้ยเลี้ยงค่าพาหนะ ตลอดจนค่าที่พักและครูที่ไปอบรมทางวิชาการ

โบรฟี่ (Brophy, 2006, 171-A) ได้ศึกษาการปฏิบัติงานการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษา เมืองฮาร์ทฟอท ประเทศสหรัฐอเมริกา ผลการศึกษาพบว่า ปัญหาที่พบมากที่สุดในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษา คือ ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา เป็นเพราะว่า ครูมีงานในหน้าที่หลายอย่างนอกจากการสอน มีเวลาที่จะเตรียมจัดทำสื่อน้อย และไม่มีความชำนาญเรื่องการจัดหาสื่อจากคอมพิวเตอร์

จากการศึกษางานวิจัยในประเทศที่เกี่ยวข้องจำนวน 15 เรื่อง พบว่า การบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก จำนวน 14 เรื่อง อยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 1 เรื่อง และในการเปรียบเทียบระดับการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีเพศ อายุ ประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีระดับการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมทุกด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 6 เรื่อง ไม่แตกต่างกันจำนวน 6 เรื่อง ซึ่งผู้วิจัยจะนำมาใช้เป็นแนวทางในการวิจัยและอภิปรายผลต่อไป งานวิจัยต่างประเทศจำนวน 4 เรื่อง พบว่าการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมทำให้การบริหารงานวิชาการมีสมรรถภาพสูงขึ้น

2.6 กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

จากแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในการวิจัยเรื่อง การบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของครู โรงเรียนในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่14 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ดเขต 2 ผู้วิจัยได้กำหนดตามขอบข่ายและภารกิจการบริหารงานวิชาการ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546, หน้า 30) มาสรุปเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยครั้งนี้ ดังภาพที่ 2.2

ภาพที่ 2.2 สรุปกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

บทที่ 3
วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของครู โรงเรียนในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 14 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ดเขต 2 ผู้วิจัยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังต่อไปนี้

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.3 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

3.6 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย เป็นข้าราชการครูโรงเรียน ในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 14 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ดเขต 2 รวม 14 โรงเรียน จำนวน 120 คน ปีการศึกษา 2560

3.1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย เป็นข้าราชการครูโรงเรียน ในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 14 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ดเขต 2 รวม 14 โรงเรียน ปีการศึกษา 2560 ได้จากกลุ่มประชากร โดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling) ซึ่งกำหนดกลุ่มตัวอย่างจากตารางของเครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie และ Morgan) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 92 คน

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม ที่สร้างขึ้นตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย เกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมการบริหารงานวิชาการของครูโรงเรียน ในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 14 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ดเขต 2 จำนวน 1 ชุด โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ และประสบการณ์การทำงาน

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามระดับการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วม ในโรงเรียนศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 14 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ดเขต 2 ทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 2) ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 3) ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา 4) ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา และ 5) ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามวิธีของ ลิเคิร์ท (Likert) มี 5 ระดับ โดยกำหนดค่า ดังนี้

5 หมายถึง การบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมในระดับมากที่สุด
4 หมายถึง การบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมในระดับมาก
3 หมายถึง การบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง
2 หมายถึง การบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมในระดับน้อย
1 หมายถึง การบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมในระดับน้อยที่สุด

การแปลความหมายของคะแนนเฉลี่ยจากเกณฑ์คะแนน (บุญชม ศรีสะอาด และ บุญส่ง นิลแก้ว, 2535, หน้า 23-34) ดังนี้

4.51 – 5.00 หมายถึง คะแนนเฉลี่ยระดับการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมในระดับมากที่สุด
3.51 – 4.50 หมายถึง คะแนนเฉลี่ยระดับการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมในระดับมาก
2.51 – 3.50 หมายถึง คะแนนเฉลี่ยระดับการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง
1.51 – 2.50 หมายถึง คะแนนเฉลี่ยระดับการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมในระดับน้อย
1.00 – 1.50 หมายถึง คะแนนเฉลี่ยระดับการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 เป็นคำถามแบบปลายเปิด เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้แสดงความคิดเห็นเพิ่มเติม เกี่ยวกับความต้องการการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียน โดยอิสระ

3.3 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือตามขั้นตอน ดังนี้

3.3.1 ศึกษาเอกสาร ตำรา หลักการแนวคิด ทฤษฎี วรรณกรรมเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์ และกรอบงานวิชาการของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อนำมาวิเคราะห์หาแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

3.3.2 กำหนดกรอบแบบสอบถามเพื่อให้สอดคล้องกับกรอบแนวคิดในการวิจัย

3.3.3 ศึกษาวิธีสร้างเครื่องมือแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ตามวิธีของ ลิเคิร์ท (Likert)

3.3.4 กำหนดกรอบแนวคิดและสร้างเครื่องมือ โดยนำผลการสำรวจปัญหามาศึกษาวิเคราะห์และสร้างแบบสอบถาม โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ และประสบการณ์การทำงาน

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามระดับการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วม ในโรงเรียน ศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 14 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ดเขต 2 ทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 2) ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 3) ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา 4) ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา และ 5) การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

ตอนที่ 3 เป็นคำถามแบบปลายเปิด เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้แสดงความคิดเห็นเพิ่มเติม เกี่ยวกับความต้องการการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียน โดยอิสระ

3.3.5 นำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จแล้วเสนออาจารย์ควบคุมสารนิพนธ์เพื่อพิจารณาตรวจสอบแก้ไขเนื้อหา และสำนวนภาษาที่ใช้ ตลอดจนความถูกต้องเหมาะสมของแบบสอบถามแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้ถูกต้อง

3.3.6 ปรับปรุงแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น แล้วนำเสนอต่อคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์อีกครั้ง

3.3.7 นำแบบสอบถามที่ได้รับการตรวจสอบจากคณะกรรมการที่ปรึกษาเรียบร้อยแล้ว เสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน พิจารณาตรวจสอบคุณภาพของข้อคำถามด้านความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) ความถูกต้องตามรูปแบบ (Format) และความถูกต้องของภาษา (Wording) โดยทำการหาค่าดัชนี

ความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์เฉพาะและวัตถุประสงค์เนื้อหา (Index of Item - objective Congruence: IOC) พร้อมทั้งปรับปรุงแก้ไขให้ถูกต้องสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 0.67 – 1.00

3.3.8 นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจแก้ไข ตามข้อเสนอแนะของคณะกรรมการที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญเรียบร้อยแล้ว ไปทดลองใช้ (Try out) กับครูผู้สอนในโรงเรียนศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 16 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ดเขต 2 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.97 (รายละเอียดดูได้ในภาคผนวก)

3.3.9 นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรง (Reliability) และมีความสมบูรณ์ไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มประชากรเป้าหมายต่อไป

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างเดือนมิถุนายน – กรกฎาคม 2560 ตามลำดับขั้นตอนดังนี้

3.4.1 ผู้วิจัยนำหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูล จากบัณฑิตวิทยาลัย มหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ถึงผู้อำนวยการสถานศึกษา ในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 14 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ดเขต 2 เพื่อขอความร่วมมือให้ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.4.2 ผู้วิจัยนำหนังสือที่ได้รับการลงนามอนุญาตจากผู้อำนวยการสถานศึกษาในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 14 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ดเขต 2 เพื่อดำเนินการติดต่อกับครูผู้สอนในโรงเรียนศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 14 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ดเขต 2 ให้ตอบแบบสอบถาม และเก็บรวบรวมข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย

3.4.3 จัดเตรียมแบบสอบถามให้เพียงพอกับจำนวนกลุ่มประชากรกลุ่มตัวอย่าง ให้ตอบแบบสอบถามในแต่ละครั้ง โดยการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างเดือน มิถุนายน-กรกฎาคม 2560 ซึ่งการเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามจำนวน 92 ชุด

3.4.4 ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยแจกแบบสอบถามให้กับครูที่ปฏิบัติการสอนอยู่ในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 14 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ดเขต 2 ซึ่งได้ข้อมูลที่สมบูรณ์และใช้แบบสอบถาม 92 ชุด ได้รับคืน 92 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100 ใช้เวลา 30 วัน

3.4.5 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่เก็บรวบรวมข้อมูลได้มาตรวจความถูกต้องและสมบูรณ์ของข้อมูล ได้แบบสอบถามที่สมบูรณ์ 92 ชุด

3.4.6 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่สมบูรณ์แล้ว นำไปทำการวิเคราะห์โดยโปรแกรมคอมพิวเตอร์และสรุปผลการวิจัย

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

ในวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปด้านวิเคราะห์ข้อมูลทางสังคมศาสตร์ มีลำดับขั้นตอนดังนี้

3.5.1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยหาความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)

3.5.2 ศึกษาระดับการมีส่วนร่วมการบริหารงานวิชาการของครูในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 14 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ดเขต 2 ของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

3.5.3 ทดสอบสมมติฐานการวิจัย โดยการวิเคราะห์เปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วม การบริหารงานวิชาการของครู โรงเรียนในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 14 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ดเขต 2 จำแนกตาม เพศ โดยการทดสอบค่า t- test (Independent Samples)

3.5.4 ทดสอบสมมติฐานการวิจัย โดยการวิเคราะห์เปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมการบริหารงานวิชาการของครูโรงเรียน ในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 14 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ดเขต 2 จำแนกตาม อายุ และประสบการณ์การทำงาน โดยการทดสอบ F – test (One – Way ANOVA) เมื่อพบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จะทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ่(Scheffe)

3.6 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้สำหรับการทำวิจัยครั้งนี้ ได้แก่

3.6.1 สถิติการบรรยาย (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) สำหรับบรรยายข้อมูลทั่วไป

3.6.2 สถิติอนุมานหรืออ้างอิง (Inferential Statistics) ได้แก่ การทดสอบค่า (t – test) การทดสอบ F – test (One – Way ANOVA)

3.6.3 สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพของเครื่องมือ

การหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของแบบสอบถามแต่ละข้อโดยใช้สูตร IOC (Index of Item Objective Congruence) (บุญชม ศรีสะอาด, 2545, หน้า 45)

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC แทน ดัชนีความสอดคล้องระหว่างแบบสอบถามกับวัตถุประสงค์ การวิจัย

R แทน คะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด

3.6.4 สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมุติฐาน

1) สถิติเพื่อทดสอบสมมุติฐาน ของกลุ่มตัวอย่างเป็นอิสระต่อกันใช้ t-test (Independent Samples) โดยมีสูตรดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2545, หน้า 121)

$$t = \frac{\overline{X}_1 - \overline{X}_2}{\sqrt{\left(\frac{(n_1-1)S_1^2 + (n_2-1)S_2^2}{n_1+n_2-2}\right)\left(\frac{n_1-n_2}{n_1 n_2}\right)}}$$

เมื่อ t แทน ค่าสถิติใช้ในการเปรียบเทียบค่าวิกฤตในการแจกแจงแบบ t เพื่อทราบความมีนัยสำคัญ

X_1, X_2 แทน คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง 1 และกลุ่มตัวอย่าง 2 ตามลำดับ

n_1, n_2 แทน ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง 1 และกลุ่มตัวอย่าง 2 ตามลำดับ

S_1, S_2 แทน ความแปรปรวนของกลุ่มตัวอย่าง 1 และกลุ่ม 2 ตามลำดับ

2) สถิติเพื่อทดสอบสมมติฐานของกลุ่มตัวอย่าง 3 กลุ่มขึ้นไป ใช้การทดสอบ F –test ด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (ธานินทร์ ศิลป์จารุ, 2550, หน้า 195)

$$\text{F - test} = \frac{MS_b}{MS_w}$$

เมื่อ F แทน ค่าที่สถิติที่ใช้เปรียบเทียบกับค่าวิกฤตเพื่อทราบความมีนัยสำคัญจากการแจกแจงแบบ F-distribution

MS_b แทน ค่าความแปรปรวนระหว่างกลุ่ม

MS_w แทน ค่าความแปรปรวนภายในกุล่ม

บทที่ 4
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของครู โรงเรียนในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 14 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่รวบรวมได้จากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 92 คน มาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปการวิเคราะห์ข้อมูลทางสังคมศาสตร์ผลการวิเคราะห์ข้อมูลและได้นำเสนอผลการวิจัย ตามลำดับดังนี้

4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

4.2 ขั้นตอนในการวิเคราะห์ข้อมูล

4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ให้ความหมายไว้ ดังนี้

$\overline{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ย (Mean)
S.D.	แทน	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
n	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาความมีนัยสำคัญจากการแจกแจงแบบ t (t – distribution)
F	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาความมีนัยสำคัญจากการแจกแจงแบบ F (F – distribution)
df	แทน	ชั้นแห่งความเป็นอิสระ (Degree of Freedom)
SS	แทน	ผลบวกของคะแนนเบี่ยงเบนกำลังสอง (Sum of Squares)
MS	แทน	ค่าเฉลี่ยผลบวกของคะแนนเบี่ยงเบนกำลังสอง (Mean of Squares)
P – values	แทน	ความน่าจะเป็นที่จะปฏิเสธสมมติหลัก (Probability)
*	แทน	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4.2 ขั้นตอนในการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม เกี่ยวกับ เพศ อายุ และประสบการณ์การทำงาน ใช้การวิเคราะห์หาค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) และนำเสนอในรูปตารางการบรรยาย

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ระดับการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของครูโรงเรียน ในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 14 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 ใช้การวิเคราะห์หาเฉลี่ย ($\overline{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ตอนที่ 3 การทดสอบสมมตฐานการวิจัย โดยการทดสอบค่าที (t – test) และการทดสอบ F – test ด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA)

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับระดับการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของครูโรงเรียน ในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 14 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) แล้วเรียงลำดับความถี่ (Frequency) และนำเสนอในรูปตารางประกอบคำบรรยาย

4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษากับบุคลากรของโรงเรียน ในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 14 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตาม เพศ อายุ และประสบการณ์ทำงาน รายละเอียดดังต่อไปนี้

ตารางที่ 4.1 จำนวนและร้อยละของของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเพศ อายุ และประสบการณ์การทำงาน

ปัจจัยส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย 29 31.5	29	31.5
หญิง 63 68.5	63	68.5
รวม	**92**	**100.00**
อายุ		
น้อยกว่า 30 ปี	1	1.1
30 – 40 ปี	1	1.1
มากกว่า 40 ปี	90	97.8
รวม	**92**	**100.00**
ประสบการณ์การทำงาน		
น้อยกว่า 10 ปี	3	3.3
10 – 20 ปี	10	10.9
มากกว่า 20 ปี	79	85.9
รวม	**92**	**100.00**

จากตารางที่ 4.1 พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 63 คน คิดเป็นร้อยละ 68.5 และเพศชาย จำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 31.5 มีอายุมากกว่า 40 ปี จำนวน 90 คน คิดเป็นร้อยละ 97.8 รองลงมาคือช่วงอายุ 30 – 40 ปี และ น้อยกว่า 30 ปี จำนวน 1 คนเท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 1.1 ประสบการณ์การทำงาน มากกว่า 20 ปี จำนวน 79 คน คิดเป็นร้อยละ 85.9 10 – 20 ปี จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 10.9 และน้อยกว่า 10 ปี จำนวน 3 คน คิดเป็น ร้อยละ 3.3

ตอนที่ 2 ระดับการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของครูโรงเรียน ในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 14 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับความคิดเห็นปรากฏดังตารางที่ 4.2

ตารางที่ 4.2 ค่าเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของครูโรงเรียน ในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 14 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 โดยรวมและรายด้าน

การบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วม	ระดับการมีส่วนร่วม			
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	อันดับ
1. ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา	4.13	0.72	มาก	2
2. ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้	4.20	0.67	มาก	1
3. ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา	3.68	0.80	มาก	5
4. ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา	3.88	0.75	มาก	4
5. ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา	3.95	0.81	มาก	3
เฉลี่ยรวม	**3.97**	**0.75**	**มาก**	

จากตารางที่ 4.2 พบว่า การบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของครูโรงเรียน ในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 14 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย ได้แก่ การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา การพัฒนาสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา และการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

ตารางที่ 4.3 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของครูโรงเรียน ในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 14 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา โดยรวมและรายข้อ

ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา	ระดับการมีส่วนร่วม			
	$\overline{X}$	S.D.	ระดับ	อันดับ
1. ครูมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ เอกสารหลักสูตร ข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับสภาพปัญหา และความต้องการของสังคม ชุมชนและท้องถิ่น	4.08	0.74	มาก	4
2. ครูมีส่วนร่วมในการวางแผนกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย หลักสูตรสถานศึกษา และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียน	4.20	0.71	มาก	2
3. ครูมีส่วนร่วมในการจัดทำโครงสร้างหลักสูตรและกลุ่มสาระต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมายของหลักสูตรสถานศึกษา และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียน	4.11	0.70	มาก	3
4. ครูมีส่วนร่วมในการนำหลักสูตรไปใช้	4.41	0.64	มาก	1
5. ครูมีส่วนร่วมในการนิเทศการใช้หลักสูตรแบบกัลยาณมิตร	4.08	0.71	มาก	5
6. ครูมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลการใช้หลักสูตร	4.01	0.77	มาก	6
7. ครูมีส่วนร่วมในการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรให้มีความเหมาะสม	4.01	0.76	มาก	7
เฉลี่ย	**4.13**	**0.72**	**มาก**	

จากตารางที่ 4.3 พบว่า การบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของครูโรงเรียน ในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 14 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากสุด ได้แก่ มีส่วนร่วมในการนำหลักสูตรไปใช้ รองลงมา ได้แก่ มีส่วนร่วมในการวางแผนกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย หลักสูตรสถานศึกษา และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียน และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ มีส่วนร่วมในการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรให้มีความเหมาะสม

ตารางที่ 4.4 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของครูโรงเรียน ในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 14 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ โดยรวมและรายข้อ

ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้	ระดับการมีส่วนร่วม			
	$\overline{X}$	S.D.	ระดับ	อันดับ
1. ครูมีส่วนร่วมในการจัดแผนการเรียนรู้โดยผู้เรียนมีส่วนร่วม	4.35	0.63	มาก	3
2. ครูมีส่วนร่วมในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่นตามความเหมาะสม ทั้งด้านเวลา กระบวนการเรียนรู้ และผู้เรียน	4.39	0.53	มาก	2
3. ครูมีส่วนร่วมในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยการปฏิบัติจริงจากแหล่งเรียนรู้และเครือข่ายการเรียนรู้	4.43	0.56	มาก	1
4. ครูมีส่วนร่วมในการจัดการแนะแนวให้เป็นส่วนหนึ่งของการเรียนรู้	4.20	0.68	มาก	4
5. ครูมีส่วนร่วมให้ผู้ปกครอง ครอบครัว ชุมชน และสังคมเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้	4.17	0.75	มาก	5
6. ครูมีส่วนร่วมส่งเสริมให้ครูได้รับการพัฒนาวิธีการจัดกระบวนการเรียนรู้ อย่างหลากหลายและต่อเนื่อง	4.01	0.79	มาก	6
7. ครูมีส่วนร่วมในการจัดการนิเทศการเรียนการสอนแก่ครู โดยเน้นการนิเทศช่วยเหลือกันแบบกัลยาณมิตร	3.87	0.74	มาก	7
เฉลี่ย	**4.20**	**0.67**	**มาก**	

จากตารางที่ 4.4 พบว่า การบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของครูโรงเรียน ในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 14 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากสุด ได้แก่ มีส่วนร่วมในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยการปฏิบัติจริงจากแหล่งเรียนรู้และเครือข่ายการเรียนรู้ รองลงมา ได้แก่ มีส่วนร่วมในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่นตามความเหมาะสม ทั้งด้านเวลา กระบวนการเรียนรู้ และผู้เรียน และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ มีส่วนร่วมในการจัดการนิเทศการเรียนการสอนแก่ครู โดยเน้นการนิเทศช่วยเหลือกันแบบกัลยาณมิตร

ตารางที่ 4.5 ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของครูโรงเรียน ในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 14 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยรวมและรายข้อ

ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา	ระดับการมีส่วนร่วม			
	$\overline{X}$	S.D.	ระดับ	อันดับ
1. ครูมีส่วนร่วมในการศึกษา วิเคราะห์ วิจัย การพัฒนาคุณภาพงานวิชาการของสถานศึกษา	3.80	0.73	มาก	1
2. ครูส่วนร่วมในการส่งเสริมให้ครูศึกษา วิเคราะห์ วิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้	3.74	0.74	มาก	3
3. ครูมีส่วนร่วมในการทำแผนพัฒนาครูทางด้านวิจัย	3.55	0.75	มาก	7
4. ครูมีส่วนร่วมในการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานอื่นในการศึกษา วิเคราะห์ วิจัย งานวิชาการของสถานศึกษา	3.68	0.86	มาก	4
5. ครูมีส่วนร่วมในการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานอื่นในการพัฒนาการเรียนการสอนและงานวิชาการของสถานศึกษา	3.74	0.78	มาก	2
6. ครูมีส่วนร่วมในการเผยแพร่ผลงานวิจัยของสถานศึกษา	3.65	0.82	มาก	5
7. ครูมีส่วนร่วมในการส่งเสริมให้ครูนำผลงานทางวิชาการไปเผยแพร่ในวารสาร และ internet	3.58	0.90	มาก	6
เฉลี่ย	**3.68**	**0.80**	**มาก**	

จากตารางที่ 4.5 พบว่า การบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของครูโรงเรียน ในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 14 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากสุด ได้แก่ มีส่วนร่วมในการศึกษา วิเคราะห์ วิจัย การพัฒนาคุณภาพงานวิชาการของสถานศึกษา รองลงมา ได้แก่ มีส่วนร่วมในการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานอื่นในการพัฒนาการเรียนการสอนและงานวิชาการของสถานศึกษา และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ มีส่วนร่วมในการทำแผนพัฒนาครูทางด้านวิจัย

ตารางที่ 4.6 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของครโรงเรียน ในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 14 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา โดยรวมและรายข้อ

ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา	ระดับการมีส่วนร่วม			
	$\overline{X}$	S.D.	ระดับ	อันดับ
1. มีส่วนร่วมในการให้คำปรึกษาวิเคราะห์ความจำเป็นในการใช้สื่อและเทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอน	3.79	0.72	มาก	6
2. มีส่วนร่วมในการส่งเสริมให้ครูผลิต พัฒนาสื่อ และนวัตกรรมการเรียนการสอน จัดหาสื่อและเทคโนโลยีเพื่อใช้ในการเรียนการสอน	3.88	0.75	มาก	3
3. มีส่วนร่วมในการจัดหาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อใช้ในการเรียนการสอน	4.01	0.65	มาก	2
4. มีส่วนร่วมในการนำสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยี ไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน	4.02	0.71	มาก	1
5. มีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลการใช้สื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนการสอน	3.85	0.82	มาก	4
6. มีส่วนร่วมในการประสานกับหน่วยงานภายในและภายนอกสถานศึกษา ในการปรับปรุง ผลิตและพัฒนา การใช้สื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยี เพื่อการจัดการเรียนการสอน	3.78	0.75	มาก	7
7. มีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ชุมชน	3.84	0.84	มาก	5
เฉลี่ย	**3.88**	**0.75**	**มาก**	

จากตารางที่ 4.6 พบว่า การบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของครูโรงเรียน ในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 14 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากสุด ได้แก่ มีส่วนร่วมในการนำสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยี ไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน รองลงมา ได้แก่ มีส่วนร่วมในการจัดหาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อใช้ในการเรียนการสอน และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ มีส่วนร่วมในการประสาน

กับหน่วยงานภายในและภายนอกสถานศึกษา ในการปรับปรุง ผลิตและพัฒนาการใช้สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยี เพื่อการจัดการเรียนการสอน

ตารางที่ 4.7 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของครูโรงเรียน ในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 14 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยรวมและรายข้อ

ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา	ระดับการมีส่วนร่วม			
	$\overline{X}$	S.D.	ระดับ	อันดับ
1. ครูมีส่วนร่วมในการจัดระบบโครงสร้าง ตามระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา	4.01	0.76	มาก	3
2. ครูมีส่วนร่วมในการกำหนดเกณฑ์การประเมิน เป้าหมายความสำเร็จ ตามมาตรฐานการศึกษาและตัวชี้วัดของหน่วยงานระดับสูงที่เกี่ยวข้อง	3.90	0.81	มาก	6
3. ครูมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา	4.02	0.74	มาก	2
4. ครูส่วนร่วมในการประเมินตามหลักเกณฑ์และวิธีการประเมินของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา	4.02	0.87	มาก	1
5. ครูมีส่วนร่วมในการประเมินติดตามผลการดำเนินงานตามระบบการประกันคุณภาพภายใน กับหน่วยงานอื่น เช่น โรงเรียน เขตพื้นที่การศึกษา และ สมศ. เป็นต้น	3.84	0.91	มาก	7
6. ครูมีส่วนร่วมในการทำรายงานผลการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา	3.91	0.78	มาก	5
7. ครูมีส่วนร่วมในการประสานความร่วมมือกับชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการเผยแพร่การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา	3.96	0.81	มาก	4
เฉลี่ย	**3.95**	**0.81**	**มาก**	

จากตารางที่ 4.7 พบว่า การบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของครูโรงเรียน ในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 14 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากสุด ได้แก่ ส่วนร่วมในการประเมินตามหลักเกณฑ์และวิธีการประเมินของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา รองลงมา ได้แก่ มีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ มีส่วนร่วมในการประเมินติดตามผลการดำเนินงานตามระบบการประกันคุณภาพภายใน กับหน่วยงานอื่น เช่น โรงเรียน เขตพื้นที่การศึกษา และ สมศ. เป็นต้น

ตอนที่ 3 วิเคราะห์ผลการเปรียบเทียบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของครูโรงเรียน ในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 14 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ดเขต 2

ตารางที่ 4.8 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของครูโรงเรียน ในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 14 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ดเขต 2 โดยรวมและรายด้านจำแนกตามเพศ

แบบมีส่วนร่วม	เพศชาย (n = 29)			เพศหญิง (n = 63)			t	P-values
	$\overline{X}$	S.D.	ระดับ	$\overline{X}$	S.D.	ระดับ		
1. ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา	4.19	0.51	มาก	4.09	0.60	มาก	0.73	0.75
2. ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้	4.21	0.47	มาก	4.19	0.55	มาก	0.10	0.39
3. ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา	3.59	0.61	มาก	3.71	0.69	มาก	-0.84	0.62
4. ด้านการพัฒนาสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา	3.87	0.57	มาก	3.88	0.67	มาก	-0.05	0.14
5. ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา	4.02	0.75	มาก	3.91	0.66	มาก	0.72	0.44
เฉลี่ย	**19.9**	**2.91**	**มาก**	**19.8**	**3.17**	**มาก**	**0.66**	**2.34**

จากตารางที่ 4.8 พบว่า กลุ่มตัวอย่างทั้งเพศชาย และเพศหญิง มีส่วนในการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของครูโรงเรียน ในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 14 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.9 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของครูโรงเรียน ในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 14 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ดเขต 2 โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามอายุ

แบบมีส่วนร่วม	อายุ					
	น้อยกว่า 30 ปี		30 – 40 ปี		มากกว่า 40 ปี	
	$\overline{X}$	S.D.	$\overline{X}$	S.D.	$\overline{X}$	S.D.
1. ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา	3.42	-	4.42	-	4.13	0.57
2. ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้	3.71	-	4.42	-	4.20	0.53
3. ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา	3.00	-	4.28	-	3.67	0.67
4. ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา	3.14	-	4.28	-	3.88	0.63
5. ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา	3.00	-	4.28	-	3.95	0.69
เฉลี่ย	**3.25**	**-**	**4.34**	**-**	**3.97**	**0.62**

จากตารางที่ 4.9 พบว่า การมีส่วนในการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของครูโรงเรียน ในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 14 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 กลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 ช่วงอายุ มีส่วนร่วมโดยรวมอยู่ในระดับมากทั้งสามช่วงอายุ

ตารางที่ 4.10 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน การบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของครูโรงเรียน ในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 14 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ดเขต 2 โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามอายุ

แบบมีส่วนร่วม	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	*P*-values
1. ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา	ระหว่างกลุ่ม	0.58	2	0.29	0.87	0.42
	ภายในกลุ่ม	29.47	89	0.33		
	รวม	**30.05**	**91**			
2. ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้	ระหว่างกลุ่ม	0.29	2	0.14	0.51	0.59
	ภายในกลุ่ม	25.02	89	0.28		
	รวม	**25.31**	**91**			
3. ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา	ระหว่างกลุ่ม	0.82	2	0.41	0.91	0.40
	ภายในกลุ่ม	40.33	89	0.45		
	รวม	**41.16**	**91**			
4. ด้านการพัฒนาสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา	ระหว่างกลุ่ม	0.71	2	0.35	0.87	0.42
	ภายในกลุ่ม	36.29	89	0.40		
	รวม	**37.00**	**91**			
5. ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา	ระหว่างกลุ่ม	1.02	2	0.51	1.06	0.35
	ภายในกลุ่ม	42.86	89	0.48		
	รวม	**43.88**	**91**			
โดยรวม	ระหว่างกลุ่ม	0.72	2	0.26	0.86	0.42
	ภายในกลุ่ม	29.47	89	0.48		
	รวม	**30.05**	**91**			

จากตารางที่ 4.10 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุต่างกัน มีส่วนในการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของครูโรงเรียน ในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 14 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.11 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของครูโรงเรียน ในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 14 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ดเขต 2 โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน

การบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วม	ประสบการณ์การทำงาน					
	น้อยกว่า 10 ปี		10 – 20 ปี		มากกว่า 20 ปี	
	$\overline{X}$	S.D.	$\overline{X}$	S.D.	$\overline{X}$	S.D.
1. ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา	4.09	0.81	4.07	0.25	4.13	0.60
2. ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้	4.19	0.70	4.25	0.27	4.19	0.55
3. ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา	3.90	0.92	4.08	0.36	3.62	0.68
4. ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา	3.66	0.45	3.94	0.37	3.88	0.63
5. ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา	3.61	0.54	4.10	0.49	3.94	0.72
เฉลี่ย	**3.89**	**0.68**	**4.08**	**0.34**	**3.95**	**0.63**

จากตารางที่ 4.11 พบว่า การมีส่วนในการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของครูโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 14 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 กลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 ช่วงประสบการณ์การทำงาน มีส่วนร่วมโดยรวมอยู่ ในระดับมากทั้งสามช่วงประสบการณ์การทำงาน

ตารางที่ 4.12 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน การบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของครูโรงเรียน ในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 14 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ดเขต 2 โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน

แบบมีส่วนร่วม	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	*P*-values
1. ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา	ระหว่างกลุ่ม	0.04	2	0.02	0.06	0.94
	ภายในกลุ่ม	30.02	89	0.33		
	รวม	**30.06**	**91**			
2. ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้	ระหว่างกลุ่ม	0.03	2	0.01	0.05	0.94
	ภายในกลุ่ม	25.28	89	0.28		
	รวม	**25.31**	**91**			
3. ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา	ระหว่างกลุ่ม	1.83	2	0.91	2.08	0.13
	ภายในกลุ่ม	39.32	89	0.44		
	รวม	**41.16**	**91**			
4. ด้านการพัฒนาสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา	ระหว่างกลุ่ม	0.17	2	0.08	0.21	0.80
	ภายในกลุ่ม	36.82	89	0.41		
	รวม	**37.00**	**91**			
5. ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา	ระหว่างกลุ่ม	0.55	2	0.27	0.57	0.56
	ภายในกลุ่ม	43.33	89	0.48		
	รวม	**43.88**	**91**			
โดยรวม	ระหว่างกลุ่ม	0.58	2	0.29	0.87	0.42
	ภายในกลุ่ม	29.47	89	0.48		
	รวม	**32.34**	**91**			

จากตารางที่ 4.12 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีช่วงประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีส่วนในการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของครูโรงเรียน ในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 14 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับระดับการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของครู โรงเรียน ในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 14 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) แล้วเรียงลำดับความถี่(Frequency) และนำเสนอในรูปตารางประกอบคำบรรยาย

ตารางที่ 4.13 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับระดับการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของครู โรงเรียน ในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 14 สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) แล้วเรียงลำดับความถี่ (Frequency) และนำเสนอในรูปตารางประกอบคำบรรยาย

ข้อเสนอแนะ	ความถี่
ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา	
หลักสูตรสถานศึกษาควรมีการพัฒนาให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน และปรับปรุงอยู่เสมอ ให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการสร้างและพัฒนาหลักสูตร	24
ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา	
การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษามีน้อยมาก ไม่เห็นความสำคัญของการวิจัย และไม่ได้นำผลมาใช้กับผู้เรียน ไม่ทำจริงจัง ส่งเสริมการวิจัย สนับสนุนงบประมาณการวิจัยเชิงคุณภาพ	21
ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา	
ควรมีการพัฒนาและจัดทำสื่อการเรียนการสอนอย่างหลากหลายเหมาะสมกับวัย และความต้องการของผู้เรียน	12
ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา	
ระบบประกันคุณภาพการศึกษา เน้นการทำเอกสารเกินไป ควรเน้นแนวทางการประเมินตามสภาพที่แท้จริง	10
ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้	
การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ควรมีการใช้รูปแบบอย่างหลากหลายผสมผสานกันเพื่อผู้เรียนที่มีความแตกต่าง ความสารถในการเรียนรู้	4

จากตารางที่ 4.13 พบว่า ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของครู โรงเรียน ในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 14 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 ลำดับตามความถี่จากมากไปหาน้อย สามลำดับแรก คือ **ด้านการพัฒนา**

หลักสูตรสถานศึกษา มีการพัฒนาให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน และปรับปรุงอยู่เสมอ ให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการสร้างและพัฒนาหลักสูตร **ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา** การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษามีน้อยมาก ไม่เห็นความสำคัญของการวิจัย และไม่ได้นำผลมาใช้กับผู้เรียน ไม่ทำจริงจัง ส่งเสริมการวิจัย สนับสนุนงบประมาณการวิจัยเชิงคุณภาพ **ด้านการพัฒนาสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา** มีการพัฒนาและจัดทำสื่อการเรียนการสอนอย่างหลากหลายเหมาะสมกับวัย และความต้องการของผู้เรียน

บทที่ 5
สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

สารนิพนธ์นี้มีวัตถุประสงค์ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาระดับการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของครูโรงเรียน ในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาที 14 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ดเขต 2 2) เพื่อเปรียบเทียบการบริหารวิชาการแบบมีส่วนร่วมของครู โรงเรียนในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 14 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ดเขต 2 จำแนกตาม เพศ อายุ ประสบการณ์การทำงาน และ 3) เพื่อเสนอแนะ แนวทางการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของครูโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 14 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ดเขต 2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นข้าราชการครู โรงเรียนในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 14 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ดเขต 2 จาก 14 โรงเรียน จำนวน 92 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการใช้ตารางสำเร็จรูปของของเคซี่และมอร์แกน (Krejcie &Morgan) เป็นเกณฑ์กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ มีลักษณะเป็นแบบสอบถามมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.97 การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติเชิงพรรณนา เพื่อหาค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean)ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ส่วนสถิติอ้างอิง ใช้ทดสอบค่า t-test , F-testเป็น การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One way ANOVA) วิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ซึ่งสามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

5.1 สรุปผล

5.2 อภิปรายผล

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผล

ผลการศึกษาการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของครูโรงเรียน ในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 14 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 สามารถสรุปผลได้ดังนี้

5.1.1 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 63 คน คิดเป็นร้อยละ 68.5 และเพศชาย จำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 31.5 มีอายุมากกว่า 40 ปี จำนวน 90 คน คิดเป็นร้อยละ 97.8 รองลงมาคือช่วงอายุ 30 – 40 ปี และ น้อยกว่า 30 ปี จำนวน 1 คนเท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 1.1 ประสบการณ์การทำงาน มากกว่า 20 ปี จำนวน 79 คน คิดเป็นร้อยละ 85.9 10 – 20 ปี จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 10.9 และน้อยกว่า 10 ปี จำนวน 3 คน คิดเป็น ร้อยละ 3.3

5.1.2 ผลการวิเคราะห์การบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของครูโรงเรียน ในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 14 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2

ผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของครูโรงเรียน ในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 14 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย ได้แก่ การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา การพัฒนาสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา และการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา เมื่อแยกออกเป็นรายด้านพบว่า มีผลการวิจัยดังต่อไปนี้

1) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา พบว่า การบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของครูโรงเรียน ในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 14 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากสุด ได้แก่ มีส่วนร่วมในการนำหลักสูตรไปใช้ รองลงมา ได้แก่ มีส่วนร่วมในการวางแผนกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมายหลักสูตรสถานศึกษา และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียน และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ มีส่วนร่วมในการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรให้มีความเหมาะสม

2) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ พบว่า การบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของครูโรงเรียน ในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 14 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากสุด ได้แก่ มีส่วนร่วมในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยการปฏิบัติจริงจากแหล่งเรียนรู้และเครือข่ายการเรียนรู้ รองลงมา ได้แก่ มีส่วนร่วมในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่นตามความ

เหมาะสม ทั้งด้านเวลา กระบวนการเรียนรู้ และผู้เรียน และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ มีส่วนร่วมในการจัดการนิเทศการเรียนการสอนแก่ครู โดยเน้นการนิเทศช่วยเหลือกันแบบกัลยาณมิตร

3) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา พบว่า การบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของครูโรงเรียน ในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 14 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากสุด ได้แก่ มีส่วนร่วมในการศึกษา วิเคราะห์วิจัยการพัฒนาคุณภาพงานวิชาการของสถานศึกษา รองลงมา ได้แก่ มีส่วนร่วมในการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานอื่นในการพัฒนาการเรียนการสอนและงานวิชาการของสถานศึกษา และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ มีส่วนร่วมในการทำแผนพัฒนาครูทางด้านวิจัย

4) การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา พบว่า การบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของครูโรงเรียน ในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 14 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากสุด ได้แก่ มีส่วนร่วมในการนำสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยี ไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน รองลงมา ได้แก่ มีส่วนร่วมในการจัดหาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อใช้ในการเรียนการสอน และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ มีส่วนร่วมในการประสานกับหน่วยงานภายในและภายนอกสถานศึกษา ในการปรับปรุง ผลิตและพัฒนาการใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยี เพื่อการจัดการเรียนการสอน

5) การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา พบว่า การบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของครูโรงเรียน ในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 14 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากสุด ได้แก่ ส่วนร่วมในการประเมินตามหลักเกณฑ์และวิธีการประเมินของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา รองลงมา ได้แก่ มีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ มีส่วนร่วมในการประเมินติดตามผลการดำเนินงานตามระบบการประกันคุณภาพภายใน กับหน่วยงานอื่น เช่น โรงเรียน เขตพื้นที่การศึกษา และ สมศ. เป็นต้น

5.1.3 ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของครูโรงเรียน ในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 14 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ดเขต 2

สมมติฐานที่ 1 ครูโรงเรียน ในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 14 ที่มีเพศต่างกันมีการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วม แตกต่างกัน

ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างทั้งเพศชาย และเพศหญิง มีส่วนในการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของครูโรงเรียน ในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 14 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 2 ครูโรงเรียน ในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 14 ที่มีอายุต่างกันมีการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วม แตกต่างกัน

ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุต่างกัน มีส่วนในการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของครูโรงเรียน ในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 14 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 3 ครูโรงเรียน ในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 14 ที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมแตกต่างกัน

ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีช่วงประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีส่วนในการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของครูโรงเรียน ในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 14 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

5.1.4 ผลการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับระดับการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของครูโรงเรียน ในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 14 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของครูโรงเรียน ในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 14 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 ลำดับตามความถี่จากมากไปหาน้อย สามลำดับแรก คือ หลักสูตรสถานศึกษามีการพัฒนาให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน และปรับปรุงอยู่เสมอ ให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการสร้างและพัฒนาหลักสูตร การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษามีน้อยมาก ไม่เห็นความสำคัญของการวิจัย และไม่ได้นำผลมาใช้กับผู้เรียน ไม่ทำจริงจัง และมีการพัฒนาและจัดทำสื่อการเรียนการสอนอย่างหลากหลายเหมาะสมกับวัยและความต้องการของผู้เรียน

5.2 อภิปรายผล

ผลการศึกษาการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของครูโรงเรียน ในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 14 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 มีประเด็นสำคัญที่จะอภิปราย ดังนี้

5.2.1 การวิเคราะห์การบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของครูโรงเรียน ในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 14 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2

ผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของครูโรงเรียน ในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 14 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก **ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า** การบริหารงานวิชาการถือเป็นงานหลักของโรงเรียน ซึ่งผู้บริหารโรงเรียน และบุคลากรทุกระดับที่เกี่ยวข้องกับสถานศึกษาได้ให้ความสำคัญเป็นอันดับแรกที่ จะต้องดำเนินการเพื่อพัฒนาคนให้เป็นผู้มีคุณภาพ เป็นคนดี คนเก่งและสามารถอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างมีความสุข ดังที่ **กมล ภู่ประเสริฐ** (2545, หน้า 6) ได้ให้ความสำคัญของการบริหารงานวิชาการไว้ว่า เป็นการบริ หารงานที่เกี่ยวกบการพัฒนาคุณภาพ อันเป็นเป้าหมายสูงสุดของภารกิจของสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **ทิพย์รัตน์ ชมพูแสง** (2550, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูโรงเรียนเทศบาล จังหวัดนนทบุรี ผลการศึกษา พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูวิชาการในโรงเรียนเทศบาล จังหวัดนนทบุรี ทั้ง 9 งาน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ครูโรงเรียนเทศบาล จังหวัดนนทบุรี มีระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของวิชาการมากทุกงาน ค่าเฉลี่ยมาก 3 ลำดับแรก เรียงจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ได้แก่ งานประกันคุณภาพการศึกษา งานบริหารจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และงานวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ งานพัฒนากระบวนการเรียนรู้ งานนิเทศภายในสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน ส่วนค่าเฉลี่ยน้อย 3 ลำดับ สุดท้าย ได้แก่ จัดหาแหล่งเรียนรู้ งานพัฒนาสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา และงานวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ ผลการเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูโรงเรียนเทศบาล จังหวัดนนทบุรี ทั้ง 9 งาน จำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล พบว่า ครูที่มีประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดโรงเรียนแตกต่างกัน มีระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ซึ่งมีค่าแปรผลอยู่ในระดับมาก คือ ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ **ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า** เนื่องจากการบริหารงานวิชาการเกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนซึ่งเป็นหัวใจของสถานศึกษา และส่งผลถึงคุณภาพทางการจัดการศึกษาของสถานศึกษาแต่ละแห่งตามที่กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดให้มีการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง พ.ศ.2552-2561 ซึ่งมีวิสัยทัศน์ที่ให้คนไทยได้เรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ ในปี 2561 โดยมีการปฏิรูปการศึกษาและการเรียนรู้อย่างเป็นระบบใน 3 ประเด็นหลัก คือ การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา

และการเรียนรู้ของคนไทย การเพิ่มโอกาสทางการศึกษาและการเรียนรู้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ และการส่งเสริมการมี ส่วนร่วมทุก ภาคส่วนของสังคมไทย ในการบริหารและการจัดการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **บัวพัน ขันดี** (2551, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมการบริหารงานวิชาการตามทัศนะของครูและผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 ผลการวิจัยพบว่า 1. ข้าราชการครูมีทัศนะต่อการมีส่วนร่วมของครูผู้สอนในการบริหารงานวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 โดยภาพรวมและรายด้าน ทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านการบริหารหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการนิเทศการศึกษา และด้านการวัดผลและประเมินผล อยู่ในระดับมาก 2. ข้าราชการครูที่มีตำแหน่งต่างกัน มีทัศนะต่อการมีส่วนร่วมของครูผู้สอนในการบริหารงานวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3. ข้าราชการครูที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานต่างกัน มีทัศนะต่อการมีส่วนร่วมของครูผู้สอนในการบริหารงานวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ซึ่งมีค่าแปรผลอยู่ในระดับมาก คือ การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา **ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า** ครู มีบทบาทหน้าที่หลักทางด้านการเรียนการสอนและการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยวิธีการต่างๆ ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ เป็นกระบวนการที่ครูใช้ในการแก้ปัญหา หรือพัฒนากระบวนการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ ปรับปรุงพัฒนา กระบวนการเรียนการสอนให้ดีขึ้น โดยเน้นให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเองได้ตามศักยภาพของแต่ละคน มีการเผยแพร่ผลงานวิจัยของสถานศึกษา มีส่วนร่วมในการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานอื่นในการศึกษา วิเคราะห์วิจัยงานวิชาการของสถานศึกษา แต่ครูส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ความเข้าใจในบทบาทและหน้าที่ของตนอย่างแท้จริง จึงทำให้การมีส่วนร่วมอยู่ในระดับต่ำ ซึ่งสอดคล้องกบงานวิจัย **วลัยกร สารบุญ** (2555, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง ความต้องการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูผู้สอน โรงเรียนปลวกแดงพิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 ผลการวิจัยพบว่า

1. ความต้องการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูผู้สอน โรงเรียนปลวกแดงพิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงจากมากไปหาน้อย คือ ด้านหลักสูตรและการนำหลัดสูตรไปใช้ ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านวัสดุประกอบหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน ด้านการวัดผลประเมินผล

2. ผลการเปรียบเทียบความต้องการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูผู้สอน โรงเรียนปลวกแดงพิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 จำแนกตามเพศโดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายด้าน แตกต่างกันคือ ด้านหลักสูตรและการนำ

หลักสูตรไปใช้ และด้านการวัดผลประเมินผล ส่วนจำแนกตามประสบการณ์ทำงานและการมีวิทยฐานะของครู โดยรวมไม่แตกต่างกัน

5.2.2. ผลการเปรียบเทียบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของครูโรงเรียน ในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่14 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ดเขต 2

การวิเคราะห์เปรียบเทียบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของครูโรงเรียน ในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่14 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ดเขต 2 สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1) ครูโรงเรียน ในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 14 ที่มีเพศต่างกันมีการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วม ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยครั้งนี้ **ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า** ครู ยังขาดความชัดเจนในกระบวนการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ทางด้านวิชาการที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนและปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพบรรลุวัตถุประสงค์ตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร และจุดมุ่งหมายของการศึกษา รวมทั้ง กระบวนการบริหารกิจกรรมทุกด้านที่เกี่ยวข้องกับการปรับปรุงการเรียนการสอนให้ดีขึ้น การปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนตลอดจนกระประเมินผลการเรียนการสอน เพื่อเกิดประโยชน์สูงสูดแก่ผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **รุ่งตะวัน ศรีลาฤทธิ์ (2555)** ได้ศึกษาเรื่อง ความต้องการการมีส่วนร่วมการบริหารงานวิชาการของครูโรงเรียนกลุ่มศรีเมือง จังหวัดระยอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นทีการศึกษาประถมศึกษาระยองเขต 1 ผลการวิจัยพบว่า

1. ความต้องการการมีส่วนร่วมการบริหารงานวิชาการของครูโรงเรียนกลุ่มศรีเมือง จังหวัดระยอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นทีการศึกษาประถมศึกษาระยองเขต 1 โดยรวมอยู่ระดับมาก โดยรายการที่มีความต้องการอยู่ระดับมากได้แก่ หลักสูตรและการนำไปใช้ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การวัดผลและประเมินผล และวัสดุประกอบหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน

2. ผลการเปรียบเทียบความต้องการการมีส่วนร่วมการบริหารงานวิชาการของครูโรงเรียนกลุ่มศรีเมือง จังหวัดระยอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นทีการศึกษาประถมศึกษาระยองเขต 1 จำแนกตามอายุ เพศ ประสบการณ์การทำงาน ไม่แตกต่างกัน

3. ผลการเปรียบเทียบความต้องการการมีส่วนร่วมการบริหารงานวิชาการของครูโรงเรียนกลุ่มศรีเมือง จังหวัดระยอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นทีการศึกษาประถมศึกษาระยองเขต 1 จำแนกตามประสบการณ์การปฏิบัติงาน โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

2) ครูโรงเรียน ในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 14 ที่มีอายุต่างกันมีการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วม ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยครั้งนี้ ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า การบริหารสถานศึกษา ในส่วนของการบริหารงานวิชาการถือว่าเป็นงานสำคัญที่สุดในการจัดการศึกษา ซึ่งเกี่ยวข้องกับผู้บริหาร ครู ที่จะต้องปฏิบัติหน้าที่ในการดำเนินงาน การ

จัดการเรียนการสอนให้กับนักเรียนเพื่อส่งเสริมให้เกิดผลสัมฤทธิ์ที่ดีต่อนักเรียน ครู ถือว่าเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่สุดอย่างยิ่งในการจัดการเรียนการสอน ดังนั้น ครู จึงมีความจำเป็นในการมีส่วนร่วมในการจัดดำเนินการวิชาการ เพราะองค์ประกอบหลักของการบริหาร คือ การปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้กระบวนการสอน การปฏิรูปหลักสูตร และการปฏิรูปการบริหารจัดการ ทั้ง 3 หลักนี้ จะสำเร็จได้จะต้องอาศัยบุคลากรครู เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของหลักการจัดการศึกษาที่ดีและมีคุณภาพ ซึ่งสอดคล้องกบงานวิจัยของ **นพรัตน์ ชำนาญพืช** (2559, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูผู้สอนในกลุ่มโรงเรียนขยายโอกาส อำเภอขลุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 ผลการศึกษาพบว่า

1. การมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูผู้สอนในกลุ่มโรงเรียนขยายโอกาส อำเภอขลุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านการวัดผลประเมินและเทียบโอนผลการเรียน ด้านการบริหารหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนการสอน และด้านการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ตามลำกับ

2. การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูผู้สอนในกลุ่มโรงเรียนขยายโอกาส อำเภอขลุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 จำแนกตามเพศ และประสบการณ์ในการทำงาน พบว่า โดยรวมและรายด้านทุกด้านไม่แตกตางกัน

3) ครูโรงเรียน ในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 14 ที่มีประสบการณ์การทำงาน ต่างกันมีการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วม ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยครั้งนี้ **ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า** การบริหารงานวิชาการของครู โรงเรียนในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ดเขต 2 จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องได้รับทราบการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยเฉพาะการบริหารงานวิชาการ ด้านการจัดการศึกษา ซึ่งจะต้องอาศัยหลักการสำคัญที่มีส่วนร่วมในการสร้างความภาคภูมิใจ โดยธรรมชาติแล้วการทำงานคนเดียวย่อมสำเร็จได้ยาก จึงต้องอาศัยการร่วมแรงร่วมใจกันในหน่วยงาน ในองค์การ หรือในศูนย์เครือข่าย สอดคล้องกับงานวิจัยของ **สุทธิรา เกษมราษฎร์** (2559,บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครู โรงเรียนกลุ่มบางละมุง 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 พบว่าการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครู โรงเรียนในกลุ่มบางละมุง 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรีเขต 3 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการวัดและประเมินผล ด้านสื่อการเรียนการสอน ด้านการจัดการเรียนการสอนเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครู โรงเรียนในกลุ่มบางละมุง 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรีเขต 3 จำแนกตามเพศ ประสบการณ์ ในการปฏิบัติงาน ในโรงเรียน และขนาดโรงเรียน โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่าง

5.3 ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของครูโรงเรียน ในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 14 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

5.3.1 ข้อเสนอแนะนำไปใช้

จากการวิจัยพบว่า การบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของครูโรงเรียน ในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 14 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1) หลักสูตรสถานศึกษาควรมีการพัฒนาให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน และปรับปรุงอยู่เสมอ ให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการสร้างและพัฒนาหลักสูตร

2) ควรมีส่งเสริมการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ความสำคัญของการวิจัย และนำผลมาใช้กับผู้เรียน ให้เกิดประโยชน์อย่างจริงจัง

3) มีการพัฒนาและจัดทำสื่อการเรียนการสอนอย่างหลากหลายเหมาะสมกับวัย และความต้องการของผู้เรียน

4) ระบบประกันคุณภาพการศึกษา เน้นการทำเอกสารเกินไป ควรเน้นแนวทางการประเมินตามสภาพที่แท้จริง

5) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ควรมีการใช้รูปแบบอย่างหลากหลายผสมผสานกันเพื่อผู้เรียนที่ต่างความสารถในการเรียนรู้

6) ควรส่งเสริมให้ครูได้รับการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ให้ทันต่อสภาพการเปลี่ยนแปลงในยุคโลกาภิวัฒน์

7) ควรมีการจัดนิเทศภายในอย่างสม่ำเสมอ และทำอย่างจริงจัง และชุมชนมีส่วนร่วม

8) ส่งเสริมการวิจัย สนับสนุนงบประมาณการวิจัยเชิงคุณภาพ และการพัฒนานวัตกรรมการเรียนการสอน

5.3.2 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

1) ควรวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งเสริมและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการเข้ามามีส่วนร่วมของครูในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิชาการ

2) ควรวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของครู เพื่อให้เกิดแนวทางที่หลากหลาย และเป็นประโยชน์ต่อการจัดการศึกษาต่อไป

บรรณานุกรม

กมล ภู่ประเสริฐ. (2544). *การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา*. กรุงเทพมหานคร: ก.พล 1996.

_____. (2547). *การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา*. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร:ปกรณ์ศิลป์ พริ้นติง.

ขวัญชัย ตอบกลาง. (2554). *การมีส่วนร่วมของครูกับการตัดสินใจในการบริหารงานวิชาการ กลุ่มโรงเรียนวังคีรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยบูรพา.

คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. (2539). *แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540 – 2544)*. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี.

จันทรานี สงวนนาม. (2545). *การฝึกอบรมบุคลากรทางการศึกษา*. กรุงเทพมหานคร: ศรีอนันต์การพิมพ์.

เฉลียว บุรีภักดี และคณะ. (2545). *ชุดวิชาการวิจัยชุมชน*. กรุงเทพมหานคร : สำนักมาตรฐานการศึกษา สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ กระทรวงศึกษาธิการ.

ชุมศักดิ์ อินทร์รักษ์. (2547). *การบริหารวิชาการ*. สงขลา: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี .

ชูศรี วงศ์รัตนะ และคณะ. (2545). การวิจัยเพื่อการเรียนรู้. กรุงเทพมหานคร : ทิปพับลิเคชั่น.

ถวิล มาตรเลี่ยม. (2545). *การปฏิรูปการศึกษา : โรงเรียนเป็นฐานการบริหารจัดการ*. กรุงเทพมหานคร : เสนาธรรม.

ทัศนา แสวงศักดิ์. (2549). คุณลักษณะที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตการทำงานของผู้บริหารสถานศึกษา. *สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี*. วารสารศึกษาศาสตร์,18(1).

ทิพย์รัตน์ ชมพูแสง. (2550). *การมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูโรงเรียนเทศบาล จังหวัดนนทบุรี*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม.

ทิศนา แขมณี. (2548). *รูปแบบการเรียนการสอน : ทางเลือกที่หลากหลาย*. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ธนศิษฐ์ เริงฮัง. (2553). *การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการโรงเรียนเทศบาลวัดราษฎร์นิยมธรรม สังกัดเทศบาลเมืองศรีราชา จังหวัดชลบุรี*. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยบูรพา.

ธรรมรส โชติกุญชร. (2540). *“การบริหารแบบมีส่วนร่วม” ประมวลสาระชุดวิชา ทฤษฎีและแนวทางปฏิบัติในการบริหารการศึกษา หนวยที่ 9-12*. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

ธานินทร์ ศิลป์จารุ. (2550). *การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS*. กรุงเทพมหานคร : วีอินเตอร์พริ้นท์.

นพรัตน์ ชำนาญพืช. (2559). *การมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูผู้สอนในกลุ่มโรงเรียนขยายโอกาส อำเภอขลุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2*. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยบูรพา.

นิคม แก้วสา. (2548). *การบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนบ้านเพชรละคร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์.

บัวพัน ขันดี. (2551). *การมีส่วนร่วมการบริหารงานวิชาการตามทัศนะของครูและผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นทีการศึกษาศรีสะเกษ เขต 4*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.

บุญจันทร์ จันทร์เจียม. (2548). *การบริหารสถานศึกษาแบบกระจายอำนาจของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี.

บุญชม ศรีสะอาด. (2545). *การพัฒนาหลักสูตรและการวิจัยเกี่ยวกับหลักสูตร*. กรุงเทพมหานคร : สุวีริยาสาส์น.

บุญชม ศรีสะอาด และบุญส่ง นิลแก้ว. (2535). *การวิจัยเบื้องต้น*. พิมพ์ครั้งที่ 6. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ประภาพร ชื่อสุทธิกุล. (2550). *การสังเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้วยเทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาและการวิเคราะห์อภิมาน*. ปริญญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ประภาศิริ คูนาคำ. (2558). *รูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24*. ปริญญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2543). *การบริหารงานวิชาการ*. กรุงเทพมหานคร : สุเนตรฟิล์ม.

_____. (2545). *การบริหารงานวิชาการ*. กรุงเทพมหานคร : ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.

พจนี เทียมศักดิ์. (2543). *ปฏิสัมพันธ์ของการเรียนรู้ในชุมชนและโรงเรียน*. ปริญญานิพนธการศึกษามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.

พนัส หันนาคินทร์. (2542). *ประสบการณ์ในการบริหารงานบุคคล*. กรุงเทพมหานคร : พรานนกการพิมพ์.

ภิญโญ ยอดกระโทก. (2550). *การมีส่วนร่วมของครูผู้สอนในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงราย เขต 2*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.

มนทิพย์ ทรงกิตติพิศาล. (2552). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานระดับมัธยมศึกษาในพื้นที่ภาคใต้ของประเทศไทย*. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

รุ่ง แก้วแดง. (2545). *การบริหารเพื่อการปฏิรูปการเรียนรู้.* กรุงเทพมหานคร : ข้าวฟ่าง.

รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ. (2550). *การบริหารงานวิชาการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน.* สงขลา : ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ.

รุ่งตะวัน ศรีลาฤทธิ์. (2555). *ความต้องการมีส่วนร่วมการบริหารงานวิชาการของครูโรงเรียนกลุ่มศรีเมือง จังหวัดระยอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยบูรพา.

รุจิร์ ภู่สาระ. (2545). *การบริหารหลักสูตรในสถานศึกษา.* กรุงเทพมหานคร : บุ๊ค พอยท์.

วลัยกร สารบุญ. (2555). *ความต้องการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูผู้สอนโรงเรียนปลวกแดง สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18.* วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยบูรพา.

วันชัย โกลละสุต. (2549). *รูปแบบที่เหมาะสมของสถานีบริการน้ำมันเชื้อเพลิงชุมชนชนบทศึกษาเฉพาะกรณี อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด*. ปริญญานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

วิทยา ทัศมี. (2550). *สภาพและปัญหาการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดหนองคาย*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

วินิจ เกตุขำ. (2542). *เอกสารประกอบการสอนการบริหารงานวิชาการ.* กรุงเทพมหานคร : (ม.ป.พ).

วิโรจน์ สารัตนะ. (2548). *การบริหารการศึกษา หลักการ ทฤษฎีและประเด็นทางการศึกษา.* พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร : ทิพย์วิสุจน์.

วีระศักดิ์ วงศ์อินทร์. (2557). *การมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด.* วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.

ศึกษาธิการ, กระทรวง. (2546). *การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล*. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ.

_____. (2546ข). *พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546*. กรุงเทพมหานคร : กระทรวงศึกษาธิการ.

_____. (2550). *คู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล*. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (รสพ).

สมคิด พรมจุ้ย และสุพักตร์ พิบูลย์. (2544). *การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา*. กรุงเทพมหานคร : จตุพรดีไซน์.

สมเดช สีแสง. (2547). *คู่มือการบริหารโรงเรียนสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตาม พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ*. ชัยนาท : ชมรมพัฒนาความรู้ด้านระเบียบกฎหมายและพัฒนามาตรฐานวิชาชีพครู.

สมบูรณ์ ตันยะ. (2548). *การพัฒนาชุดการฝึกอบรมเรื่อง "การวิจัยในในชั้นเรียน" สำหรับครู ประจำการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน*. รายงานการวิจัย. นครราชสีมา : คณะครุศาสตร์โปรแกรมวิชาการวัดผลการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.

สมพงษ์ สิงหะพล. (2546). *ผู้นำทางวิชาการและการพัฒนาหลักสูตร*. นครราชสีมา : คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.

สมยศ นาวีการ. (2545). *การบริหารแบบมีส่วนร่วม*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : บรรณกิจ.

สัมฤทธิ์ กางเพ็ง. (2545). "รูปแบบการมีส่วนร่วมในสถานศึกษา". *วารสารข้าราชการครู*. 2(1).

สายหยุด ประกิคะ. (2552). *การศึกษาสภาพความต้องการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูผู้สอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัด สำนักเขตพื้นที่การศึกษานครราสีมา เขต 6*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2550). *แนวทางการบริหารจัดการหลักสูตร*. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพชุมนุมสหกรณการเกษตรแหงประเทศไทย.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี. (2553). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2545-2559*. กรุงเทพมหานคร : บริษัทพริกหวานกราฟฟิกจำกัด.

สำนักงานปฏิรูปการศึกษา. (2545). *การพัฒนาตัวบ่งชี้สำหรับประเมินคุณภาพการบริหารจัดการเขตพื้นที่การศึกษา*. กรุงเทพมหานคร : ธารอักษร.

สุคนธ์ สินธพานนท์. (2551). *นวัตกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาคุณภาพของเยาวชน*. กรุงเทพมหานคร : ห้างหุ้นส่วนจำกัด 9119 เทคนิคพริ้นติ้ง.

สุจินต์ ดาววีระกุล. (2544). *ปัจจัยที่มีต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการพัฒนาหมู่บ้าน: กรณีศึกษาเฉพาะกรณีหมู่บ้านชนะเลิศการประกวดหมู่บ้านดีเด่นระดับจังหวัดของจังหวัดนครสวรรค์*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

สุทธิรา เกษมราษฎร์. (2559). *การมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครู โรงเรียนกลุ่มบางละมุง 4 สังกัด สำนักงานเขตพื้นทีการศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3*. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยบูรพา.

สุวัช พานิชวงษ์. (2546). *การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียนในการส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนในเขตอำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

สุวิมล ว่องวาณิช. (2549). *การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น*. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์.

เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์. (2547). *ภาวะผู้นำ ประสบการณ์วิชาชีพมหาบัณฑิตบริหารการศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 2. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

องค์การ อินทรัมพรรย์. (2545). *เอกสารการสอนชุดวิชาการจัดการโรงเรียนประถมศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 13. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

อดิศร เนาวนนท์ และสมพงษ์ สิงหะพล. (2547). *เอกสารประกอบการสอนผู้นำทางวิชาการ*. นครราชสีมา : คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.

อัจฉณพร หิรัญอมรกุล. (2552). การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการโรงเรียนเมืองพัทยา 9 (วัดโพธิ์สัมพันธ์) สังกัดเมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยบูรพา.

อุทัย บุญประเสริฐ. (2543). *รายงานการวิจัยเรื่องการศึกษาแนวทางการบริหารและการจัดการของสถานศึกษา ในรูปแบบการบริหารโดยใชโรงเรียนเปนฐาน*. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพคุรุสภาลาดพราว.

อุทิศ บุญอาจ. (2551). *การมีส่วนร่วมการบริหารงานวิชาการของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานอำเภอชุมแพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 5*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

อุบล เพียรพิทักษ์. (2548). *การศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดฉะเชิงเทรา เขต 1*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์.

Brophy. (2006). *Looking in the Classroom*. 5 th ed. New York : Harper Collins Publisher.

Cohen & Uphoff. (1980). *Effective Behavior in Organizations*. New York : Richard D. Irwin Inc.

Crim. (2006). Student Discipline Referral Rates and Neighborhood Crime Statistics. *Dissertation Abstracts International*. 67(2) : 126.

David McClelland. (1961). *The Achievement Society*. New York. : The Free Press.

Gold. (2000). *Toward a theory of organization knowledge management Capabilities*. Dissertation Abstract International. Retrieved July 21, 2005, from http://thailis.unit.net.th/DAO/main.nsp

Gulik and Urwick. (1937). *Paper on the Science of Administration*. Clifton : Augustus M. Kelley.

Hampton, D. R. (1986). *Inside Management: A Selection of Reading from Business Week*. New York: McGraw-Hill.

Fayol, Henri. (1961). *Industrial and General Administration*. New Jersey : Clifton.

Kimbrough, Ralph. A. & Nunnery, Michael. Y. (1976). *Education Administration*. Mc Millan : Publishing Co.

Likert, Rensis. (1967). "*The Method of Constructing and Attitude Scale*". In Reading in Fishbeic, M (Ed.), Attitude Theory and Measurement (pp. 90-95). New York: Wiley & Son.

Sergiovanni, Thomas J. and others. (1980). *Education Governance and Administration*. Englewood Cliffs, N.J. : Prentice-Hall.

Smith. (2006). *The Educator's Encycloped*. Englewood Cliffs, N.J. : Prentice - Hall.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย

ภาคผนวก ข
หนังสือขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย

ภาคผนวก ค
หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูล

ภาคผนวก ง
เครื่องมือเพื่อการวิจัย

ภาคผนวก จ
ค่าอำนาจจำแนก และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

ภาคผนวก ฉ
ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เครื่องมือเพื่อการวิจัย

แบบสอบถามการวิจัย

เรื่อง การบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของครู โรงเรียนในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 14 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ดเขต 2

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาระดับการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของครู โรงเรียนในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 14 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ดเขต 2 แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ระดับการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของครูในโรงเรียน ผู้วิจัยขอความกรุณาให้ท่านพิจารณาข้อความที่ปรากฏในแบบสอบถามว่า การบริหารงานวิชาการในโรงเรียนของท่าน ท่านมีส่วนร่วมอยู่ในระดับใด ใน 5 ระดับ คือ

ระดับ 5 หมายถึง การบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากที่สุด

ระดับ 4 หมายถึง การบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก

ระดับ 3 หมายถึง การบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง

ระดับ 2 หมายถึง การบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อย

ระดับ 1 หมายถึง การบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 เป็นคำถามแบบปลายเปิด เพื่อให้ท่านได้แสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับความต้องการการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียน โดยอิสระ

ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงในความกรุณาของท่าน

(นายสมยศ แสงผุย)

นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของท่าน

1 เพศ

(.....) ชาย

(.....) หญิง

2. อายุ

(.....) น้อยกว่า 30 ปี

(.....) 30 – 40 ปี

(.....) มากกว่า 40 ปี

3. ประสบการณ์การทำงาน

(.....) น้อยกว่า 10 ปี

(.....) 10 – 20 ปี

(.....) มากกว่า 20 ปี

ตอนที่ 2 แบบสอบถาม ระดับการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมครูในโรงเรียนศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 14 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ดเขต 2

ด้านที่	การบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วม	ระดับการมีส่วนร่วม				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1	**ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา**					
	1.1 ครูมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ เอกสารหลักสูตร ข้อมูลสานสนเทศเกี่ยวกับสภาพปัญหา และความต้องการของสังคม ชุมชนและท้องถิ่น					
	1.2 ครูมีส่วนรางมในการวางแผนกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย หลักสูตรสถานศึกษา และคุณลักษณะที่พึ่งประสงค์ของนักเรียน					
	1.3 ครูมีส่วนร่วมในการจัดทำโครงสร้างหลักสูตรและกลุ่มสาระต่าง ๆที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย ของหลักสูตรสถานศึกษา และคุณลักษณะที่พึ่งประสงค์ของนักเรียน					
	1.4 ครูมีส่วนร่วมในการนำหลักสูตรไปใช้					
	1.5 ครูมีส่วนร่วมในการนิเทศการใช้หลักสูตรแบบกัลยาณมิตร					
	1.6 ครูมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลการใช้หลักสูตร					
	1.7 ครูมีส่วนร่วมในการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรให้มีความเหมาะสม					

ด้านที่	การบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วม	ระดับการมีส่วนร่วม				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
2	**ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้**					
	2.1 ครูมีส่วนร่วมในการจัดแผนการเรียนรู้โดยผู้เรียนมีส่วนร่วม					
	2.2 ครูมีส่วนร่วมในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่นตามความเหมาะสม ทั้งด้านเวลา กระบวนการเรียนรู้ และผู้เรียน					
	2.3 ครูมีส่วนร่วมในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยการปฏิบัติจริงจากแหล่งเรียนรู้และเครือข่ายการเรียนรู้					
	2.4 ครูมีส่วนร่วมในการจัดการแนะแนวให้เป็นส่วนหนึ่งของการเรียนรู้					
	2.5 ครูมีส่วนร่วมให้ผู้ปกครอง ครอบครัว ชุมชน และสังคมเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้					
	2.6 ครูมีส่วนร่วมส่งเสริมให้ครูได้รับการพัฒนาวิธีการจัดกระบวนการเรียนรู้อย่างหลากหลายและต่อเนื่อง					
	2.7 ครูมีส่วนร่วมในการจัดการนิเทศการเรียนการสอนแก่ครู โดยเน้นการนิเทศช่วยเหลือกันแบบกัลยาณมิตร					

ด้านที่	การบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วม	ระดับการมีส่วนร่วม				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
3	**ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา**					
	3.1 ครูมีส่วนร่วมในการศึกษา วิเคราะห์ วิจัย การพัฒนาคุณภาพงานวิชาการของสถานศึกษา					
	3.2 ครูมีส่วนร่วมในการส่งเสริมให้ครูศึกษา วิเคราะห์ วิจัย เพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้					
	3.3 ครูมีส่วนร่วมในการทำแผนพัฒนาครูทางด้านวิจัย					
	3.4 ครูมีส่วนร่วมในการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานอื่นในการศึกษา วิเคราะห์ วิจัย งานวิชาการของสถานศึกษา					
	3.5 ครูมีส่วนร่วมในการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานอื่นในการพัฒนาการเรียนการสอนและงานวิชาการของสถานศึกษา					
	3.6 ครูมีส่วนร่วมในการเผยแพร่ผลงานวิจัยของสถานศึกษา					
	3.7 ครูมีส่วนร่วมในการส่งเสริมให้ครูนำผลงานทางวิชาการไปเผยแพร่ในวารสารและ internet					

ด้านที่	การบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วม	ระดับการมีส่วนร่วม				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
4	**ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา**					
	4.1 ครูมีส่วนร่วมในการให้คำปรึกษา วิเคราะห์ความจำเป็นในการใช้สื่อและเทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอน					
	4.2 ครูมีส่วนร่วมในการส่งเสริมให้ครูผลิตพัฒนาสื่อ และนวัตกรรมการเรียนการสอน จัดหาสื่อและเทคโนโลยีเพื่อใช้ในการเรียนการสอน					
	4.3 ครูมีส่วนร่วมในการจัดหาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อใช้ในการเรียนการสอน					
	4.4 ครูมีส่วนร่วมในการนำสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยี ไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน					
	4.5 ครูมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลการใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนการสอน					
	4.6 ครูมีส่วนร่วมในการประสานกับหน่วยงานภายในและภายนอกสถานศึกษาในการปรับปรุง ผลิตและพัฒนาการใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยี เพื่อการจัดการเรียนการสอน					
	4.7 ครูมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ชุมชน					

ด้านที่	การบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วม	ระดับการมีส่วนร่วม				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
5	**ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา**					
	5.1 ครูมีส่วนร่วมในการจัดระบบโครงสร้าง ตามระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา					
	5.2 ครูมีส่วนร่วมในการกำหนดเกณฑ์การประเมิน เป้าหมาย ความสำเร็จ ตามมาตรฐานการศึกษาและตัวชี้วัดของหน่วยงานระดับสูงที่เกี่ยวข้อง					
	5.3 ครูมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา					
	5.4 ครูมีส่วนร่วมในการประเมินตามหลักเกณฑ์และวิธีการประเมินของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา					
	5.5 ครูมีส่วนร่วมในการประเมินติดตามผลการดำเนินงานตามระบบการประกันคุณภาพภายใน กับหน่วยงานอื่น เช่น โรงเรียน เขตพื้นที่การศึกษา และ สมศ. เป็นต้น					
	5.6 ครูมีส่วนร่วมในการทำรายงานผลการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา					
	5.7 ครูมีส่วนร่วมในการประสานความร่วมมือกับชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการเผยแพร่การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา					

ตอนที่ 3 เป็นคำถามแบบปลายเปิด เพื่อให้ท่านได้แสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับความต้องการการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียน โดยอิสระ

1. ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา.....
.....
.....
.....

2. ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้.....
.....
.....
.....

3. ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา.....
.....
.....
.....

4. ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา.....
.....
.....
.....

5. ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา.....
.....
.....
.....

ขอขอบพระคุณที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามนี้

Reliability

[DataSet1] E:\research1_somyot2560.sav

Scale: ALL VARIABLES

Case Processing Summary

		N	%
Cases	Valid	92	100.0
	Excluded[a]	0	.0
	Total	92	100.0

a. Listwise deletion based on all variables in the procedure.

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
.971	35

Scale Statistics

Mean	Variance	Std. Deviation	N of Items
138.90	353.957	18.814	35

Item Statistics

	Mean	Std. Deviation	N
มีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ เอกสารหลักสูตร ข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับสภาพปัญหา และความต้องการของสังคม ชุมชนและท้องถิ่น	4.08	.745	92
มีส่วนร่วมในการวางแผนกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย หลักสูตรสถานศึกษา และคุณลักษณะที่พึ่งประสงค์ของนักเรียน	4.20	.715	92
มีส่วนร่วมในการจัดทำโครงสร้างหลักสูตรและกลุ่มสาระต่างๆ ที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย ของหลักสูตรสถานศึกษา และคุณลักษณะที่พึ่งประสงค์ของนักเรียน	4.11	.703	92
มีส่วนร่วมในการนำหลักสูตรไปใช้	4.41	.649	92
มีส่วนร่วมในการนิเทศการใช้หลักสูตรแบบกัลยาณมิตร	4.08	.715	92
มีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลการใช้หลักสูตร	4.01	.777	92
มีส่วนร่วมในการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรให้มีความเหมาะสม	4.01	.763	92
มีส่วนร่วมในการจัดแผนการเรียนรู้โดยผู้เรียนมีส่วนร่วม	4.35	.637	92
มีส่วนร่วมในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่นตามความเหมาะสม ทั้งด้านเวลา กระบวนการเรียนรู้ และผู้เรียน	4.39	.534	92
มีส่วนร่วมในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยการปฏิบัติจริงจากแหล่งเรียนรู้และเครือข่ายการเรียนรู้	4.43	.561	92
มีส่วนร่วมในการจัดการแนะแนวให้เป็นส่วนหนึ่งของการเรียนรู้	4.20	.683	92
มีส่วนร่วมให้ผู้ปกครอง ครอบครัว ชุมชน และสังคมเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้	4.17	.750	92
มีส่วนร่วมส่งเสริมให้ครูได้รับการพัฒนาวิธีการจัดกระบวนการเรียนรู้อย่างหลากหลายและต่อเนื่อง	4.01	.791	92
มีส่วนร่วมในการจัดการนิเทศการเรียนการสอนแก่ครู โดยเน้นการนิเทศช่วยเหลือกันแบบกัลยาณมิตร	3.87	.744	92
มีส่วนร่วมในการศึกษา วิเคราะห์ วิจัย การพัฒนาคุณภาพงานวิชาการของสถานศึกษา	3.80	.730	92

	Mean	Std. Deviation	N
มีส่วนร่วมในการส่งเสริมให้ครูศึกษา วิเคราะห์ วิจัย เพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้	3.74	.739	92
มีส่วนร่วมในการทำแผนพัฒนาครูทางด้านวิจัย	3.55	.747	92
มีส่วนร่วมในการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานอื่นในการศึกษา วิเคราะห์ วิจัย งานวิชาการของสถานศึกษา	3.68	.864	92
มีส่วนร่วมในการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานอื่นในการพัฒนาการเรียนการสอนและงานวิชาการของสถานศึกษา	3.74	.783	92
มีส่วนร่วมในการเผยแพร่ผลงานวิจัยของสถานศึกษา	3.65	.818	92
มีส่วนร่วมในการส่งเสริมให้ครูนำผลงานทางวิชาการไปเผยแพร่ในวารสาร และ internet	3.58	.905	92
มีส่วนร่วมในการให้คำปรึกษาวิเคราะห์ความจำเป็นในการใช้สื่อและเทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอน	3.79	.719	92
มีส่วนร่วมในการส่งเสริมให้ครูผลิต พัฒนาสื่อ และนวัตกรรมการเรียนการสอน จัดหาสื่อและเทคโนโลยีเพื่อใช้ในการเรียนการสอน	3.88	.754	92
มีส่วนร่วมในการจัดหาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อใช้ในการเรียนการสอน	4.01	.655	92
มีส่วนร่วมในการนำสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยี ไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน	4.02	.711	92
มีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลการใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนการสอน	3.85	.825	92
มีส่วนร่วมในการประสานกับหน่วยงานภายในและภายนอกสถานศึกษา ในการปรับปรุง ผลิตและพัฒนาการใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยี เพื่อการจัดการเรียนการสอน	3.78	.753	92
มีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ชุมชน	3.84	.842	92

	Mean	Std. Deviation	N
มีส่วนร่วมในการจัดระบบโครงสร้าง ตามระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา	4.01	.763	92
มีส่วนร่วมในการกำหนดเกณฑ์การประเมิน เป้าหมาย ความสำเร็จตามมาตรฐานการศึกษาและตัวชี้วัดของหน่วยงานระดับสูงที่เกี่ยวข้อง	3.90	.813	92
มีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา	4.02	.741	92
มีส่วนร่วมในการประเมินตามหลักเกณฑ์และวิธีการประเมินของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา	4.02	.877	92
มีส่วนร่วมในการประเมินติดตามผลการดำเนินงานตามระบบการประกันคุณภาพภายใน กับหน่วยงานอื่น เช่น โรงเรียน เขตพื้นที่การศึกษา และ สมศ. เป็นต้น	3.84	.917	92
มีส่วนร่วมในการทำรายงานผลการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา	3.91	.780	92
มีส่วนร่วมในการประสานความร่วมมือกับชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการเผยแพร่การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา	3.96	.811	92

Frequencies

Statistics

		เพศ	อายุ	ประสบการณ์
N	Valid	92	92	92
	Missing	0	0	0

Frequency Table

เพศ

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ชาย	29	31.5	31.5	31.5
	หญิง	63	68.5	68.5	100.0
	Total	92	100.0	100.0	

อายุ

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	น้อยกว่า 30 ปี	1	1.1	1.1	1.1
	30-40 ปี	1	1.1	1.1	2.2
	มากกว่า 40 ปี	90	97.8	97.8	100.0
	Total	92	100.0	100.0	

ประสบการณ์

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent

Valid	น้อยกว่า 10 ปี	3	3.3	3.3	3.3
	10-20 ปี	10	10.9	10.9	14.1
	มากกว่า 20 ปี	79	85.9	85.9	100.0
	Total	92	100.0	100.0	

Descriptives

Descriptive Statistics

	N	Range	Mean	Std. Deviation
มีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ เอกสารหลักสูตร ข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับสภาพปัญหา และความต้องการของสังคม ชุมชนและท้องถิ่น	92	4	4.08	.745
มีส่วนร่วมในการวางแผนกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย หลักสูตรสถานศึกษา และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียน	92	3	4.20	.715
มีส่วนร่วมในการจัดทำโครงสร้างหลักสูตรและกลุ่มสาระต่างๆ ที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย ของหลักสูตรสถานศึกษา และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียน	92	3	4.11	.703
มีส่วนร่วมในการนำหลักสูตรไปใช้	92	3	4.41	.649
มีส่วนร่วมในการนิเทศการใช้หลักสูตรแบบกัลยาณมิตร	92	3	4.08	.715
มีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลการใช้หลักสูตร	92	3	4.01	.777
มีส่วนร่วมในการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรให้มีความเหมาะสม	92	4	4.01	.763
Valid N (listwise)	92			

Descriptive Statistics

	N	Range	Mean	Std. Deviation
มีส่วนร่วมในการจัดแผนการเรียนรู้โดยผู้เรียนมีส่วนร่วม	92	3	4.35	.637
มีส่วนร่วมในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่นตามความเหมาะสม ทั้งด้านเวลา กระบวนการเรียนรู้ และผู้เรียน	92	2	4.39	.534
มีส่วนร่วมในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยการปฏิบัติจริงจากแหล่งเรียนรู้และเครือข่ายการเรียนรู้	92	2	4.43	.561
ท่านมีส่วนร่วมในการจัดการแนะแนวให้เป็นส่วนหนึ่งของการเรียนรู้	92	2	4.20	.683
มีส่วนร่วมให้ผู้ปกครอง ครอบครัว ชุมชน และสังคมเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้	92	3	4.17	.750
มีส่วนร่วมส่งเสริมให้ครูได้รับการพัฒนาวิธีการจัดกระบวนการเรียนรู้อย่างหลากหลายและต่อเนื่อง	92	4	4.01	.791
มีส่วนร่วมในการจัดการนิเทศการเรียนการสอนแก่ครู โดยเน้นการนิเทศช่วยเหลือกันแบบกัลยาณมิตร	92	3	3.87	.744
Valid N (listwise)	92			

Descriptive Statistics

	N	Range	Mean	Std. Deviation
มีส่วนร่วมในการศึกษา วิเคราะห์ วิจัย การพัฒนาคุณภาพงานวิชาการของสถานศึกษา	92	3	3.80	.730
มีส่วนร่วมในการส่งเสริมให้ครูศึกษา วิเคราะห์ วิจัย เพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้	92	3	3.74	.739
มีส่วนร่วมในการทำแผนพัฒนาครูทางด้านวิจัย	92	3	3.55	.747
มีส่วนร่วมในการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานอื่นในการศึกษา วิเคราะห์ วิจัย งานวิชาการของสถานศึกษา	92	3	3.68	.864

มีส่วนร่วมในการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานอื่นในการพัฒนาการเรียนการสอนและงานวิชาการของสถานศึกษา	92	3	3.74	.783
มีส่วนร่วมในการเผยแพร่ผลงานวิจัยของสถานศึกษา	92	3	3.65	.818
มีส่วนร่วมในการส่งเสริมให้ครูนำผลงานทางวิชาการไปเผยแพร่ในวารสารและ internet	92	4	3.58	.905
Valid N (listwise)	92			

Descriptive Statistics

	N	Range	Mean	Std. Deviation
มีส่วนร่วมในการให้คำปรึกษาวิเคราะห์ความจำเป็นในการใช้สื่อและเทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอน	92	3	3.79	.719
มีส่วนร่วมในการส่งเสริมให้ครูผลิต พัฒนาสื่อ และนวัตกรรมการเรียนการสอน จัดหาสื่อและเทคโนโลยีเพื่อใช้ในการเรียนการสอน	92	4	3.88	.754
มีส่วนร่วมในการจัดหาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อใช้ในการเรียนการสอน	92	4	4.01	.655
มีส่วนร่วมในการนำสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยี ไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน	92	3	4.02	.711
มีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลการใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนการสอน	92	4	3.85	.825
มีส่วนร่วมในการประสานกับหน่วยงานภายในและภายนอกสถานศึกษา ในการปรับปรุง ผลิตและพัฒนาการใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยี เพื่อการจัดการเรียนการสอน	92	3	3.78	.753
มีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ชุมชน	92	4	3.84	.842
Valid N (listwise)	92			

Descriptive Statistics

	N	Range	Mean	Std. Deviation
มีส่วนร่วมในการจัดระบบโครงสร้าง ตามระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา	92	3	4.01	.763
มีส่วนร่วมในการกำหนดเกณฑ์การประเมิน เป้าหมายความสำเร็จ ตามมาตรฐานการศึกษาและตัวชี้วัดของหน่วยงานระดับสูงที่เกี่ยวข้อง	92	3	3.90	.813
มีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา	92	3	4.02	.741
มีส่วนร่วมในการประเมินตามหลักเกณฑ์และวิธีการประเมินของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา	92	4	4.02	.877
มีส่วนร่วมในการประเมินติดตามผลการดำเนินงานตามระบบการประกันคุณภาพภายใน กับหน่วยงานอื่น เช่น โรงเรียน เขตพื้นที่การศึกษา และ สมศ. เป็นต้น	92	4	3.84	.917
มีส่วนร่วมในการทำรายงานผลการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา	92	4	3.91	.780
มีส่วนร่วมในการประสานความร่วมมือกับชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการเผยแพร่การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา	92	4	3.96	.811
Valid N (listwise)	92			

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง

การบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของครูโรงเรียน ในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษา ที่ 14 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ดเขต 2

คำชี้แจง

ขอความอนุเคราะห์ผู้เชี่ยวชาญกรุณาตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถามเพื่อหาคุณภาพของเครื่องมือซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับงานวิจัย โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item-Objective Congruence)

โดยมีเกณฑ์ในการตรวจพิจารณาข้อคำถาม ดังนี้

ให้คะแนน +1 ถ้าแน่ใจว่าข้อคำถามวัดได้ตรงตามวัตถุประสงค์

ให้คะแนน 0 ถ้าไม่แน่ใจว่าข้อคำถามวัดได้ตรงตามวัตถุประสงค์

ให้คะแนน -1 ถ้าแน่ใจว่าข้อคำถามวัดได้ไม่ตรงตามวัตถุประสงค์

ขอขอบคุณที่ให้ความอนุเคราะห์

นายสมยศ แสงผุย

นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม

<u>คำชี้แจง</u> โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงใน ☐ หน้าข้อความที่ตรงกับข้อมูลส่วนตัวของท่าน

1. ตำแหน่ง
   - ( ) ผู้บริหารสถานศึกษา
   - ( ) อาจารย์
   - ( ) ครูผู้สอน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของครูโรงเรียน ในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 14 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2

<u>คำชี้แจง</u> ขอความอนุเคราะห์ผู้เชี่ยวชาญกรุณาตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถามเพื่อหาคุณภาพของเครื่องมือซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับงานวิจัย โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item-Objective Congruence)

ด้านที่	การบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วม	คะแนนการพิจารณา			
		+1	0	-1	ข้อเสนอแนะ
1	**การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา**				
	1.1 ท่านมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์เอกสารหลักสูตร ข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับสภาพปัญหา และความต้องการของสังคม ชุมชนและท้องถิ่น				
	1.2 ท่านมีส่วนร่วมในการวางแผนกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมายหลักสูตรสถานศึกษา และคุณลักษณะที่พึ่งประสงค์ของนักเรียน				
	1.3 ท่านมีส่วนร่วมในการจัดทำโครงสร้างหลักสูตรและกลุ่มสาระต่างๆ ที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย ของหลักสูตรสถานศึกษา และคุณลักษณะที่พึ่งประสงค์ของนักเรียน				
	1.4 ท่านมีส่วนร่วมในการนำหลักสูตรไปใช้				
	1.5 ท่านมีส่วนร่วมในการนิเทศการใช้หลักสูตรแบบกัลยาณมิตร				
	1.6 ท่านมีส่วนร่วมในการติดตามและ				

	ประเมินผลการใช้หลักสูตร				
	1.7 ท่านมีส่วนร่วมในการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรให้มีความเหมาะสม				
2	**การพัฒนากระบวนการเรียนรู้**				
	2.1 ท่านมีส่วนร่วมในการจัดแผนการเรียนรู้โดยผู้เรียนมีส่วนร่วม				
	2.2ท่านมีส่วนร่วมในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่นตามความเหมาะสม ทั้งด้านเวลา กระบวนการเรียนรู้ และผู้เรียน				
	2.3 ท่านมีส่วนร่วมในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยการปฏิบัติจริงจากแหล่งเรียนรู้และเครือข่ายการเรียนรู้				
	2.4 ท่านมีส่วนร่วมในการจัดการแนะแนวให้เป็นส่วนหนึ่งของการเรียนรู้				
	2.5ท่านมีส่วนร่วมให้ผู้ปกครอง ครอบครัว ชุมชน และสังคมเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้				
	2.6ท่านมีส่วนร่วมส่งเสริมให้ครูได้รับการพัฒนาวิธีการจัดกระบวนการเรียนรู้ อย่างหลากหลายและต่อเนื่อง				
	2.7 ท่านมีส่วนร่วมในการจัดการนิเทศการเรียนการสอนแก่ครู โดยเน้นการ				

	นิเทศช่วยเหลือกันแบบกัลยาณมิตร				
ด้านที่	**การบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วม**	**คะแนนการพิจารณา**			
3	**การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา**	**+1**	**0**	**-1**	**ข้อเสนอแนะ**
	3.1 ท่านมีส่วนร่วมในการศึกษา วิเคราะห์ วิจัย การพัฒนาคุณภาพงานวิชาการของสถานศึกษา				
	3.2 ท่านมีส่วนร่วมในการส่งเสริมให้ครูศึกษา วิเคราะห์ วิจัย เพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้				
	3.3 ท่านมีส่วนร่วมในการทำแผนพัฒนาครูทางด้านวิจัย				
	3.4 ท่านมีส่วนร่วมในการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานอื่นในการศึกษา วิเคราะห์ วิจัย งานวิชาการของสถานศึกษา				
	3.5 ท่านมีส่วนร่วมในการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานอื่นในการพัฒนาการเรียนการสอนและงานวิชาการของสถานศึกษา				
	3.6 ท่านมีส่วนร่วมในการเผยแพร่ผลงานวิจัยของสถานศึกษา				

	3.7 ท่านมีส่วนร่วมในการส่งเสริมให้ครูนำผลงานทางวิชาการไปเผยแพร่ในวารสาร และ internet				
ด้านที่	**การบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วม**	**คะแนนการพิจารณา**			
4	**การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา**	**+1**	**0**	**-1**	**ข้อเสนอแนะ**
	4.1 ท่านมีส่วนร่วมในการให้คำปรึกษาวิเคราะห์ความจำเป็นในการใช้สื่อและเทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอน				
	4.2 ท่านมีส่วนร่วมในการส่งเสริมให้ครูผลิต พัฒนาสื่อ และนวัตกรรมการเรียนการสอน จัดหาสื่อและเทคโนโลยีเพื่อใช้ในการเรียนการสอน				
	4.3 ท่านมีส่วนร่วมในการจัดหาสื่อนวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อใช้ในการเรียนการสอน				
	4.4 ท่านมีส่วนร่วมในการนำสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยี ไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน				
	4.5 ท่านมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลการใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนการ				

	สอน				
	4.6 ท่านมีส่วนร่วมในการประสานกับหน่วยงานภายในและภายนอกสถานศึกษา ในการปรับปรุง ผลิตและพัฒนาการใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยี เพื่อการจัดการเรียนการสอน				
	4.7 ท่านมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ชุมชน				
ด้านที่	**การบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วม**				
5	**การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา**				
	5.1 ท่านมีส่วนร่วมในการจัดระบบโครงสร้าง ตามระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา				
	5.2 ท่านมีส่วนร่วมในการกำหนดเกณฑ์การประเมิน เป้าหมายความสำเร็จ ตามมาตรฐานการศึกษาและตัวชี้วัดของหน่วยงานระดับสูงที่เกี่ยวข้อง				
	5.3 ท่านมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา				

	5.4 ท่านมีส่วนร่วมในการประเมินตามหลักเกณฑ์และวิธีการประเมินของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา				
	5.5 ท่านมีส่วนร่วมในการประเมินติดตามผลการดำเนินงานตามระบบการประกันคุณภาพภายใน กับหน่วยงานอื่น เช่น โรงเรียน เขตพื้นที่การศึกษา และ สมศ. เป็นต้น				
	5.6 ท่านมีส่วนร่วมในการทำรายงานผลการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา				
	5.7 ท่านมีส่วนร่วมในการประสานความร่วมมือกับชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการเผยแพร่การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา				

ลงชื่อ.....ผู้เชี่ยวชาญ

(.....)

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ / ชื่อสกุล	นายสมยศ แสงผุย
วัน เดือน ปีเกิด	10 กรกฎาคม 2512
สถานที่เกิด	16 ม. 9 ตำบลโคกสว่าง อำเภอพนมไพร จังหวัดร้อยเอ็ด
ที่อยู่ปัจจุบัน	94 /12 หมู่ที่ 12 บ้านไทสมบูรณ์ ตำบลพนมไพร อำเภอพนไมพร จังหวัดร้อยเอ็ด
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2540	พธ.บ. (การสอนสังคมศึกษา) มหาวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พ.ศ. 2546	ค.บ. (ภาษาอังกฤษ) มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
	ศษ.ม. (การบริหารการศึกษา) มหาวิทยาลัยมหาม
พ.ศ. 2560	กุฏราชวิทยาลัย
ประวัติการทำงานและตำแหน่งปัจจุบัน	
2542 – 2547	ครู โรงเรียนดูกอึ่งประชาสามัคคี ตำบลดูกอึ่ง อำเภอหนองฮี จังหวัดร้อยเอ็ด
2547 - ปัจจุบัน	ครู โรงเรียนบ้านโนนทรายสระทอง ตำบลสระแก้ว อำเภอพนมไพร จังหวัดร้อยเอ็ด
	วิทยฐานะ ครูชำนาญการพิเศษ